

Ministerstvo práce a sociálních věcí
Č. j.: 2008/ 10209-732

V Praze dne 17.března 2008
Výtisk č.

PRO SCHŮZI VLÁDY

Věc: Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2007 a návrh dalšího postupu

Důvod předložení materiálu

Plnění úkolu uloženého místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí usnesením vlády České republiky ze dne 21. února 2007 č. 126 ke Zprávě o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2006

Obsah:

- I. Návrh usnesení
- II. Předkládací zpráva
- III. Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2007
- IV. Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2008
- V. Přílohy
- VI. Vyhodnocení připomínkového řízení

Předkládá:

RNDr. Petr Nečas
místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí

ZPRÁVA O REALIZACI KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ROCE 2007 A NÁVRH DALŠÍHO POSTUPU

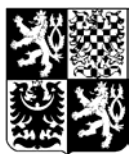
Obsah:

I. Usnesení vlády	1
II. Předkládací zpráva	4
III. Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2007	6
1. Stav realizace Komplexního návrhu dlouhodobých legislativních a praktických opatření	7
2. Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců	21
2.1. Odborné konzultační skupiny.....	21
3. Znalost českého jazyka cizinců	22
4. Přístup cizinců ze třetích zemí ke vzdělání	23
5. Projekty resortů na integraci cizinců v roce 2007	24
6. Zapojení orgánů územní samosprávy do procesu integrace cizinců	24
7. Zapojení nestátních neziskových organizací a sociálních partnerů	26
8. Statistika	27
9. Financování Koncepce integrace cizinců	28
10. Integrace cizinců v mezinárodním kontextu a zapojení ČR do mezinárodních institucí	28
10.1. Vývoj problematiky integrace cizinců v Evropské unii	28
10.2. Rada Evropy	29
10.3. Finanční zdroje v rámci Evropské unie.....	30
IV. Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2008	31
1. Realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2008	31
2. Aktualizovaný Komplexní návrh dlouhodobých legislativních a praktických opatření (úkoly)	32
3. Znalost českého jazyka cizinců	36
4. Zaměstnávání cizinců.....	38
5. Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců	38
5.1. Odborné konzultační skupiny.....	39
6. Projekty resortů na integraci cizinců v roce 2008	40
7. Statistika	40
8. Financování Koncepce integrace cizinců	41
V. Přílohy	43
Příloha č. 1 - Plnění resortních aktualizovaných Plánů integrační politiky v roce 2007	44
Příloha č. 2 - Bezpečnostní aspekty integrace cizinců	64

Seznam zkratek:

AV ČR	Akademie věd České republiky
ČSÚ	Český statistický úřad
ESF	Evropský sociální fond
INTI	Pilot Project on integration of third country nationals
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
KZAM	Klasifikace zaměstnání
MF	Ministerstvo financí
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZd.	Ministerstvo zdravotnictví
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NIPOS	Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
NNO	Nestátní neziskové organizace
NROS	Nadace rozvoje občanské společnosti
OKS	Odborná konzultační skupina
OUK MK	Odbor umění a knihoven Ministerstva kultury
UIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
ÚP	Úřad práce
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
VZP	Všeobecná zdravotní pojišťovna

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ

VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 17. března 2008 č. 259

ke Zprávě o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2007

Vláda

I. bere na vědomí

1. Zprávu o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2007, obsaženou v části III materiálu č.j. 302/08,

2. Informaci o plnění resortních aktualizovaných plánů integrační politiky v roce 2007, a to Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva kultury a Ministerstva vnitra, obsaženou v části V, příloze č. 1 materiálu č.j. 302/08,

3. Bezpečnostní aspekty integrace cizinců, obsažené v části V, příloze č. 2 materiálu č.j. 302/08;

II. schvaluje

1. Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2008, obsažený v části IV materiálu č.j. 302/08 (dále jen „Postup“),

2. převod finančních prostředků ve výši 25 000 tis. Kč ze státního rozpočtu České republiky na rok 2008, rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa, položky Prostředky na integraci cizinců, do rozpočtových kapitol takto:

a) Ministerstvo práce a sociálních věcí	10 800 tis. Kč,
b) Ministerstvo vnitra	5 000 tis. Kč,
c) Ministerstvo zdravotnictví	3 000 tis. Kč,
d) Ministerstvo kultury	2 500 tis. Kč,

I. Usnesení vlády

e) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	2 000 tis. Kč,
f) Ministerstvo průmyslu a obchodu	600 tis. Kč,
g) Ministerstvo pro místní rozvoj	600 tis. Kč,
h) Český statistický úřad	500 tis. Kč,

3. použití finančních prostředků převedených podle bodu II/2 tohoto usnesení na realizaci projektů podporujících integraci cizinců v České republice;

III. ukládá

1. místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí

- a) zajistit realizaci a koordinaci Postupu,
- b) realizovat úkoly vyplývající z Postupu,
- c) zajišťovat činnost Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců,
- d) pokračovat v realizaci aktualizovaného Plánu integrační politiky Ministerstva práce a sociálních věcí,
- e) vytvářet podmínky pro koordinaci aktivit orgánů a institucí při odstraňování problémů při realizaci Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území České republiky,
- f) zpracovat a vládě do 31. ledna 2009 předložit zprávu o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2008 s návrhem dalšího postupu,

2. ministrům vnitra, průmyslu a obchodu, kultury, pro místní rozvoj, zdravotnictví a školství, mládeže a tělovýchovy

- a) realizovat úkoly vyplývající z Postupu,
- b) zaslat místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí
 - ba) do 15. června 2008 informaci o vybraných projektech na podporu integrace cizinců v roce 2008,
 - bb) do 31. října 2008 informaci o plnění úkolů vyplývajících z Postupu,
- c) spolupracovat s místopředsedou vlády a ministrem práce a sociálních věcí při plnění úkolů uvedených v bodě III/1 tohoto usnesení,
- d) provést v rámci ministerstev organizační opatření k zajištění vnitro-resortní koordinace realizace Koncepce integrace cizinců v souladu s Postupem a do 15. června 2008 informovat místopředsedu vlády a ministra práce a sociálních věcí o přijatých opatřeních,

I. Usnesení vlády

3. ministrům vnitra, průmyslu a obchodu, pro místní rozvoj, zdravotnictví a školství, mládeže a tělovýchovy pokračovat v realizaci resortních aktualizovaných Plánů integrační politiky ministerstev a zaslat místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí do 31. října 2008 informaci o jejich plnění,

4. ministru financí realizovat na žádost příslušných členů vlády rozpočtová opatření podle bodu II/2 tohoto usnesení,

5. ministru vnitra zajistit zveřejnění tohoto usnesení ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí,

6. předsedovi Českého statistického úřadu průběžně aktualizovat ve spolupráci s příslušnými ministry Koncepti výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území České republiky a předložit ji vládě jako součást Zprávy o realizaci Koncepte integrace cizinců v roce 2008;

IV. **vyzývá** předsedy Českého statistického úřadu a Akademie věd České republiky, hejtmany, primátora hlavního města Prahy, primátory statutárních měst, představitele Asociace krajů České republiky a Svazu měst a obcí České republiky, starosty obcí s rozšířenou působností, sociální partnery Rady hospodářské a sociální dohody České republiky a představitele nestátních neziskových organizací a účelových zařízení církví ke spolupráci při realizaci postupů a úkolů podle bodu III/1, III/2a, b, c a III/3 tohoto usnesení.

Provedou:

místopředseda vlády a
ministr práce a sociálních věcí,
ministři financí, vnitra, kultury,
pro místní rozvoj, průmyslu a obchodu,
zdravotnictví, školství, mládeže a tělovýchovy,
předseda Českého statistického úřadu

Na vědomí:

hejtmani,
primátor hlavního města Prahy,
primátoři statutárních měst,
předseda Akademie věd České republiky

Předseda vlády
Ing. Mirek Topolánek v. r.

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

Usnesením vlády č. 126 ze dne 21. února 2007 ke Zprávě o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2006 bylo v bodě III./1., písm. f) uloženo ministru práce a sociálních věcí zpracovat a vládě do 31. prosince 2007 předložit Zprávu o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2007 s návrhem na další postup. Termín předložení tohoto materiálu vládě byl následně posunut do 29. února 2008. Ministerstvo práce a sociálních věcí zpracovalo předkládanou Zprávu v souladu s výše uvedeným usnesením vlády a s využitím podkladových materiálů příslušných ministerstev a dalších institucí a organizací, participujících na realizaci Koncepce integrace cizinců.

Ve své první části (*Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2007*) materiál shrnuje vývoj, kterého bylo dosaženo v oblasti integrace cizinců v průběhu roku 2007. Informuje o stavu plnění opatření a úkolů, které byly jednotlivým resortům uloženy jak výše uvedeným usnesením vlády, tak aktualizovanou Koncepcí integrace cizinců, zejména v Komplexním návrhu dlouhodobých legislativních a praktických opatření (oba materiály byly schváleny usnesením vlády č. 126/2006).

Dále podává informaci o realizaci Koncepce integrace cizinců v České republice, zejména o činnosti meziresortní Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců a jejích odborných konzultačních skupin, o projektech na podporu integrace cizinců podpořených jednotlivými resorty nebo kraji a obcemi, o zapojení orgánů územní samosprávy, nestátních neziskových organizací a sociálních partnerů do procesu integrace cizinců a o situaci v oblasti získávání statistických údajů o cizincích. Tato část materiálu kromě hodnocení realizace Koncepce integrace cizinců v České republice obsahuje také informaci o integraci cizinců v mezinárodním kontextu.

Ve své další části (*Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2008*; dále jen „Postup“) se materiál zaměřuje na vymezení oblastí a úkolů, na které by měla být v rámci integrace cizinců zaměřena pozornost v roce 2008 a dalších letech. Vzhledem ke schválení aktualizované Koncepce integrace cizinců a jejím dlouhodobým cílům a opatřením na období 2006 - 2008, obsahuje Postup jak úkoly, uložené na rok 2008 a další období nebo které mají být plněny průběžně, tak zároveň formuluje některá nová opatření, nezbytná pro úspěšnou realizaci Koncepce integrace cizinců. Cílovou skupinou Koncepce integrace cizinců jsou cizinci z tzv. třetích zemí, tedy občané ze zemí mimo Evropskou unii a Evropský hospodářský prostor, legálně a dlouhodobě pobývajících v České republice. Vzhledem k tomu, že předpokladem úspěšného začleňování cizinců do společnosti je oboustranné úsilí i vůle všech zúčastněných - tedy jak cizinců, tak hostitelské společnosti - je Koncepce zacílena také na majoritní společnost České republiky.

V rámci předkládaného materiálu je používán pojem cizinec, přičemž pod tento pojem jsou zahrnováni jak muži-cizinci, tak ženy-cizinky. Projekty realizované v rámci Koncepce integrace cizinců v roce 2007 byly zaměřeny obecně na podporu legálně dlouhodobě pobývajících cizinců, některé z projektů se v rámci takto široce definovaného okruhu osob zaměřily na skupiny osob se specifickými potřebami, a tedy i konkrétně na ženy-imigrantky.

Materiál nebude mít negativní dopady na podnikatelské prostředí. Pozitivními dopady bude mj. zvýšení informovanosti cizinců i podnikatelů o možnostech zaměstnávání cizinců,

II. Předkládací zpráva

dále řešení problémů v oblasti podnikatelského prostředí ve vztahu k cizincům, identifikovaných na základě výzkumů a šetření.

Na zajištění realizace Konceptu integrace cizinců je pro rok 2008 ve státním rozpočtu na rok 2008 zapracována částka ve výši 25 000 tis. Kč (v rozpočtové kapitole *Všeobecná pokladní správa*, položce *Prostředky na integraci cizinců*). Navrhované rozdělení uvedené částky je následující: Ministerstvo práce a sociálních věcí - 10 800 tis. Kč; Ministerstvo vnitra - 5 000 tis. Kč; Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - 2 000 tis. Kč; Ministerstvo zdravotnictví - 3 000 tis. Kč; Ministerstvo kultury - 2 500 tis. Kč; Ministerstvo průmyslu a obchodu - 600 tis. Kč; Ministerstvo pro místní rozvoj - 600 tis. Kč a Český statistický úřad - 500 tis. Kč.

Předložený materiál byl dne 15. února 2008 rozeslán do meziresortního připomínkového řízení (pod č.j. 2008/10209-732) se lhůtou pro sdělení připomínek do 10 pracovních dnů ode dne vložení materiálu do elektronické knihovny eKLEP, tj. do 28. února 2008. Materiál je předkládán bez rozporu.

Vyhodnocení meziresortního připomínkového řízení je obsaženo v části VI. předkládaného materiálu.

ZPRÁVA O REALIZACI KOCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ROCE 2007

Realizace Konceptce integrace cizinců se uskutečňuje na základě každoročně schvalovaného usnesení vlády. V roce 1999 byly vládou schváleny *Zásady Konceptce integrace cizinců na území České republiky*, následně v roce 2000 byla přijata *Konceptce integrace cizinců na území České republiky*. V následujících letech byl vždy zpracován a vládou schválen materiál, hodnotící vývoj Konceptce integrace cizinců v daném roce a stanovující postup pro další období.

Usnesením vlády č. 1252 ze dne 10. prosince 2003 vláda *schválila převod agendy spojené s koordinací realizace Konceptce integrace cizinců z Ministerstva vnitra na Ministerstvo práce a sociálních věcí* a uložila ministru práce a sociálních věcí zajistit od 1. ledna 2004 koordinaci realizace Konceptce integrace cizinců na území ČR.

V roce 2006 byla Konceptce integrace cizinců aktualizována. Tento materiál, schválený usnesením vlády č. 126 ze dne 8. února 2006 *ke Konceptci integrace cizinců v roce 2005*, v řadě směrů významně změnil dosavadní nastavení politiky vlády v oblasti integrace cizinců, stanovené původní Konceptcí integrace cizinců (přijatou v roce 2000). Součástí aktualizované Konceptce integrace cizinců byl Komplexní návrh dlouhodobých legislativních a praktických opatření, s termínem realizace úkolů v rozmezí let 2006 – 2008. Níže uvedený přehled realizace jednotlivých opatření odráží stav plnění úkolů vytyčených pro rok 2007 i úkolů, které jsou uloženy k průběžnému plnění.

Předkládaná *Zpráva o realizaci Konceptce integrace cizinců v roce 2007* navazuje na předchozí materiál *Zpráva o realizaci Konceptce integrace cizinců v roce 2006 a návrh dalšího postupu*, schválený usnesením vlády č. 126/2007. Shrnuje vývoj, kterého bylo v oblasti integrace cizinců dosaženo v průběhu roku 2007 a aktivity, které byly realizovány na základě přijaté aktualizované Konceptce integrace cizinců, a stanoví úkoly a cíle na poli integrace cizinců pro další období.

Hlavními prioritami Konceptce integrace cizinců v roce 2007 zůstala realizace opatření cílených do čtyř klíčových oblastí předpokladů úspěšné integrace cizinců – znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost cizince, orientace cizince ve společnosti a vztahy cizince s členy majoritní společnosti. V oblasti *znalost českého jazyka* bylo hlavním cílem nastavit podmínky pro vytvoření systému výuky a zkoušek českého jazyka pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu. Přes intenzivní úsilí se do konce roku 2007 nepodařilo tento návrh finalizovat, nicméně povinnost cizince prokázat znalost českého jazyka jako jedné z podmínek udělení trvalého pobytu byla v roce 2007 zapracována do novely cizineckého zákona (s účinností od 1.1.2009). Řadu kurzů českého jazyka pro cizince realizovaly nestátní neziskové organizace za finanční podpory ze státního rozpočtu a fondů EU. V oblasti *ekonomická soběstačnost* bylo dosaženo pokroku – v připravované novele zákona o zaměstnanosti (předpokládaná účinnost je od 1.1.2009) je obsaženo několik změn, které by měly podstatně zjednodušit administrativní náročnost zaměstnávání cizinců. Co se týče oblasti *orientace cizince ve společnosti*, bylo během roku 2007 resorty například vydáno několik publikací určených pro informování cizinců, a to včetně jejich překladů do jazyků cizinci nejčastěji používaných. V rámci realizace opatření v oblasti *vztahy cizince*

s členy majoritní společnosti bylo realizováno školení interkulturní komunikace pro vybrané zaměstnance úřadů práce a další vzdělávací akce jako jsou například přednášky a semináře o práci policie v multikulturní společnosti či antidiskriminační vzdělávání příslušníků policie ČR.

Dále byl během roku 2007 novelizován školský zákon¹ s účinností od 1.1.2008, kterým došlo oproti původní právní úpravě k následujícím změnám:

- Přístup k základnímu vzdělávání je podmíněn toliko faktickým pobytem na území ČR. Vzdělávání v základní škole již není podmíněno prokázáním oprávněnosti pobytu řediteli školy. V souladu s Úmluvou o právech dítěte se tak zpřístupňuje základní vzdělávání všem dětem bez ohledu na oprávněnost jejich pobytu na území ČR.

- Všichni cizinci - žáci základních škol a cizinci - žáci středních škol a konzervatoří, kteří plní povinnou školní docházku, mají přístup ke školnímu stravování a zájmovému vzdělávání v pravidelné denní docházce (především ve školních družinách) za týchž podmínek jako občané ČR. Druh oprávnění k pobytu, ani samotná oprávněnost pobytu na území ČR není rozhodující.

- Podstatně byla rozšířena skupina cizinců, kteří mají za týchž podmínek jako občané ČR přístup k předškolnímu vzdělávání, základnímu uměleckému vzdělávání, jazykovému vzdělávání a ke školským službám. Jedná se o cizince, kteří mají právo pobytu na území ČR na dobu delší než 90 dnů, popřípadě jsou osobami oprávněnými pobývat na území ČR za účelem výzkumu, azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany.

Některé z úkolů jsou dlouhodobějšího charakteru a jejich řešení bude pokračovat v roce 2008. Za účelem řešení problémů identifikovaných v oblasti soukromého zdravotního pojištění cizinců byla MPSV během roku 2007 vytvořena pracovní skupina k této problematice, která se na svém jednání zabývala problematikou umožnění měsíčních plateb pojistného v rámci soukromého zdravotního pojištění a dále možností stanovení flexibilní doby pojištění za účelem zamezení duplicitních plateb pojištění ze strany cizinců například v případě udělení trvalého pobytu. Pracovní skupina se hledáním řešení bude i nadále zabývat.

Dalšími dlouhodobými úkoly je vytvoření podmínek pro prokazování znalosti českého jazyka jako jedné z podmínek povolení trvalého pobytu, rozšíření nabídky kurzů českého jazyka pro cizince, výuka češtiny pro žáky – cizince z třetích zemí, nabídka kurzů úvodní socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti, širší zapojení regionální a lokální úrovně do procesu integrace cizinců a spolupráce všech příslušných resortů na realizaci Koncepce integrace cizinců.

Níže je uveden přehled plnění jednotlivých opatření k realizaci Koncepce integrace cizinců.

1. Stav realizace Komplexního návrhu dlouhodobých legislativních a praktických opatření

Komplexní návrh dlouhodobých legislativních a praktických opatření, s termínem realizace úkolů v rozmezí let 2006 - 2008, byl schválen usnesením vlády č. 126 ze dne

¹ Novela zákona č. 562/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, vydaná pod č. 343/2007 Sb.

8. února 2006 ke *Koncepci integrace cizinců v roce 2005*. Níže uvedený přehled realizace jednotlivých opatření odráží stav plnění úkolů vytyčených pro rok 2007 k uvedenému datu.

Opatření 1.1.5. – *Vytvořit metodiku výuky českého jazyka pro cizince, respektující specifika jednotlivých skupin imigrantů, se zřetelem ke koncepci úvodních kurzů pro cizince a zaslat informaci o splnění úkolu MPSV. (MŠMT; termín 12/2007)*

Opatření 1.1.5 nemohlo být v roce 2007 naplněno, neboť v té době nedošlo k dohodě mezi resorty týkající se financování daného úkolu.

Realizací opatření byl pověřen Výzkumný ústav pedagogický (VÚP), přičemž termíny splnění úkolu jsou stanoveny na rok 2008, na nějž je také plánováno finanční krytí úkolu. Metodika výuky českého jazyka pro cizince bude zpracována do června 2008. (Od února do června 2008 bude vytvářena metodika poslechu, čtení a psaní, mluvení, gramatiky a výslovnosti. V červenci a srpnu bude prováděna odborná recenze textu a závěrečná revize a proškolení ve výuce a hodnocení zkoušky.) Následně budou proškoleni učitelé a připraveny podmínky pro certifikační zkoušky tak, aby od září 2008 byla zahájena výuka češtiny pro cizince a zkoušky znalostí češtiny podle dané metodiky.

Na úkolu s VÚP spolupracují jazykové školy s právem statní jazykové zkoušky, Ústav jazykové a odborné přípravy UK Praha, Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka a Centrum pro integraci cizinců.

Opatření 1.1.6. – *Navrhnout způsob financování výuky českého jazyka cizinců. (MPSV ve spolupráci s MŠMT, MV; termín 12/2007) a*

Opatření 1.1.8. – *Navrhnout vyšší státního příspěvku vzdělávacím institucím na kurzy českého jazyka pro cizince a na složení předepsané zkoušky z českého jazyka a finanční podíl cizince na úhradě kurzů a zkoušky z českého jazyka. (MPSV ve spolupráci s MŠMT, MV; termín 12/2007)*

K plnění obou uvedených opatření se v průběhu roku 2007 uskutečnila řada jednání za účasti příslušných resortů (MŠMT, MPSV, MV) a bylo projednáváno několik variant návrhů. Jednání budou pokračovat v roce 2008 v návaznosti na předložení materiálu MŠMT „System výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu“ vládě.

V souvislosti s novelou zákona o pobytu cizinců.č. 379/2007 Sb. bylo do zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, doplněno ustanovení § 180g, které stanoví, že cizinec je povinen hradit náklady spojené s výukou českého jazyka a zkouškou znalostí českého jazyka v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem.

Současně bylo doplněno ustanovení § 182a odst. 2, které stanoví, že MŠMT v dohodě s MV stanoví pro účely získání povolení k trvalému pobytu na území podle hlavy IV vyhláškou: a) rozsah požadované znalosti českého jazyka, b) seznam škol oprávněných provádět pro tyto účely výuku českého jazyka a zkoušky znalosti českého jazyka, c) vzor dokladu prokazující požadovanou znalost českého jazyka. Uvedená ustanovení nabývají účinnosti dne 1.9.2008.

Opatření 1.1.10. – *Zpracovat soupis dostupných učebnic k výuce českého jazyka jako cizího jazyka (včetně učebnic s doložkou MŠMT), vhodných pro přípravu ke zkoušce z češtiny pro cizince – potenciální žadatele o trvalý pobyt. (MŠMT, termín 3/2007)*

Ke splnění úkolu obsaženého v opatření 1.1.10. MŠMT zpracovalo Seznam učebnic a dalších materiálů vhodných pro výuku českého jazyka pro cizince a pro přípravu ke zkoušce jako přílohu č. 2 materiálu Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu.

U následujících opatření byl termín plnění stanoven na 12/2006, plnění opatření ovšem bylo realizováno a dokončeno až v průběhu roku 2007:

Opatření 2.1. - *V souladu s principem přibývání práv v návaznosti na délku přítomnosti na českém trhu práce navrhnout způsob prodlužování platnosti povolení k zaměstnání v závislosti na délce platnosti předchozích povolení k zaměstnání. (MPSV; termín 12/2006)*

V návaznosti na jednání ohledně realizace tohoto opatření uskutečněná v předchozích letech v rámci MPSV, bylo v roce 2007 dosaženo shody na konkrétní formě legislativní změny, která je obsažena v připravované novele zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V současnosti (stav k 6.2.2008) probíhá k této novele vypořádání vnějšího připomínkového řízení, předložení ke schválení vládě se předpokládá do konce února 2008, účinnost od 1.1.2009. Blíže viz příloha č. 1 - Plnění aktualizovaného Plánu integrační politiky MPSV.

Opatření 2.2. - *Navrhnout systém tvorby a pravidelné aktualizace seznamů dlouhodobě neobsaditelných míst/profesí, ve kterých je dlouhodobý nedostatek českých zájemců o zaměstnání s cílem urychlit a zjednodušit zaměstnávání cizinců. (MPSV; termín 12/2006)*

V souvislosti s projednáváním tohoto opatření v rámci MPSV byl vytvořen systém tvorby a pravidelné aktualizace seznamů dlouhodobě neobsaditelných pracovních míst, který je vytvářen na základě informací z úřadů práce. Blíže k této statistice a jejímu možnému využití v rámci návrhu projektu tzv. zelených karet viz příloha č. 1 - Plnění aktualizovaného Plánu integrační politiky MPSV.

Opatření 2.3. - *Analyzovat možnosti zjednodušení právní úpravy udělování povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí, případně povolení k zaměstnání cizince. (MPSV; termín 12/2006)*

V návaznosti na jednání ohledně usnadnění vstupu cizinců na český trh práce, uskutečněná v předchozích letech v rámci MPSV, bylo v roce 2007 dosaženo shody na formulaci potřebných legislativně-technických změn – konkrétní podoba těchto návrhů byla zpracována do připravované novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V současnosti (stav k 6.2.2008) probíhá k této novele vypořádání vnějšího připomínkového řízení, předložení ke schválení vládě se předpokládá do konce února 2008, účinnost od 1.1.2009. Blíže viz příloha č. 1 - Plnění aktualizovaného Plánu integrační politiky MPSV.

Opatření 2.4. - *Zaslat MPSV návrh způsobu zavedení ochranné lhůty pro cizince přijíždějící do ČR za účelem zaměstnání, která jim umožní při ztrátě zaměstnání, a to nikoli vlastní vinou, setrvat po určenou dobu na území ČR a nastoupit do nového zaměstnání. (MV ve spolupráci s MPSV; termín 12/2006)*

V návaznosti na jednání ohledně zavedení ochranné lhůty, která proběhla jak v rámci MPSV, tak s MV, bylo dosaženo shody na konečné podobě ochranné lhůty – realizace je navrhována prostřednictvím připravované novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti a současným předložením návrhu na změnu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. V současnosti (stav k 6.2.2008) probíhá k této novele vypořádání vnějšího připomínkového řízení, předložení ke schválení vládě se předpokládá do konce února 2008, účinnost od 1.1.2009. Blíže viz příloha č. 1 - Plnění aktualizovaného Plánu integrační politiky MPSV.

Opatření 6.1. - *Předložit vládě návrh na legislativní změnu, která by umožnila nezaopatřeným dětem cizinců mladším 18ti let, které pobývají na území ČR na základě víza k pobytu nad 90 dnů, přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění. (MZd.; termín 12/2006)*

Opatření 6.2. - *Předložit vládě návrh na rozšíření osobní působnosti zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění, tak, aby se vztahoval rovněž na cizince podnikající podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), kteří na území ČR pobývají na základě dlouhodobého pobytu. (MZd.; 12/2006)*

Ministerstvo zdravotnictví tyto úkoly v daném termínu nesplnilo, neboť v roce 2006 k novelizaci zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění, nedošlo. Novelizace tohoto zákona byla z důvodu jejího širšího rozsahu přesunuta na rok 2007. Koncem roku 2007 Ministerstvo zdravotnictví vypracovalo návrh věcného záměru zákona o veřejném zdravotním pojištění, který m.j. rozšiřuje okruh pojištěných osob o rodinné příslušníky osob ze třetích zemí, které mají příjmy z výdělečné činnosti na území ČR ve smyslu zákona o daních z příjmu. Blíže viz níže – opatření 6.5.

Opatření 6.3. – *Přijmout opatření k tomu, aby v rámci soukromého zdravotního pojištění cizinců byla cizincům umožněna měsíční platba pojistného. (MF ve spolupráci s MZd.; termín 12/2006)*

Dle sdělení MF je toto pojištění z hlediska pojistné smlouvy uzavřené s pojišťovnou řídí zákonem č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě. Ve vztahu k platbám pojistného zákon nestanoví žádné lhůty pro platby pojistného za soukromé pojištění a je tak pouze věcí dohody mezi pojišťovnou a pojistníkem, jak si upraví interval doby pojistného. MF v tomto případě neshledalo nutnost legislativní změny.

MPSV jako koordinátor realizace Konceptu integrace cizinců na základě potřeby identifikované na jednání OKS koncepční a legislativní při Komisi ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců sezvalo vybrané zástupce zainteresovaných orgánů státní správy, pojišťoven, nemocnic, nestátních neziskových organizací a odborníků zabývajících se problematikou zdravotního pojištění cizinců a vytvořilo pracovní skupinu pro problematiku soukromého zdravotního pojištění cizinců, která se sešla dne 31. srpna 2007.

Na tomto jednání bylo ze strany nestátních neziskových organizací potvrzeno a doloženo na konkrétních případech, že zejména pro rodiny s dětmi a seniory je finanční zátěž za stávajících pojistných podmínek soukromých zdravotních pojišťoven neúměrně vysoká a může tak vést až k vyhýbání se platbám ze strany cizinců (jedná se až o desetitisíce korun, které musí cizinec platit s ročním předstihem). Jelikož se jedná o problematiku nastavení smluvních podmínek u soukromoprávního subjektu - ve vztahu k platbám pojistného zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě nestanoví žádné lhůty pro platby pojistného za soukromé pojištění, neshledali zástupci Ministerstva financí ani České národní banky velký prostor pro řešení tohoto problému formou změny právních předpisů. Dle zástupce Pojišťovny VZP, a.s. umožnění měsíční platby cizincům by bylo možné zvážit až po komplexním řešení problémů ohledně zdravotního pojištění cizinců obecně – tj. především řešením problematiky nárůstu cizinců uzavírajících např. falešné zdravotní pojistky apod. V minulosti užívaná forma splátkových režimů, která by problém řešila, se neosvědčila z důvodů časté změny místa pobytu pojištěnců a špatné platební schopnosti vedoucí k nevymahatelným pohledávkám.

Vzhledem k soukromoprávnímu charakteru zdravotního pojištění se řešení tohoto problému jeví jako obtížné. Problémem se bude pracovní skupina dále zabývat – je třeba dosáhnout změn v obchodní politice příslušných zdravotních pojišťoven. Za tímto účelem bude nutné další jednání se zástupci všech příslušných pojišťoven, které provozují soukromé pojištění, za účasti zástupců Ministerstva vnitra.

Opatření 6.4. – Přijmout opatření k tomu, aby doba pojištění cizinců byla stanovitelná flexibilně, a to na dobu nepřesahující předpokládanou dobu pobytu cizince v ČR vzhledem k délce platnosti povolení cizince k pobytu v ČR. Je však nutno brát v úvahu počáteční náklady vzniku tohoto pojištění a nutné čekací doby u některých nemocí nebo zdravotních stavů. (MF ve spolupráci s MZd.; termín 12/2006)

Na jednání pracovní skupiny pro problematiku soukromého zdravotního pojištění cizinců (blíže viz výše – Opatření 6.3.) byl projednán způsob realizace tohoto opatření – MPSV vzneslo návrh, aby v případech přechodu cizince ze soukromého na veřejné pojištění (např. při udělení trvalého pobytu), tj. v době duplicitní úhrady pojistného, byl přeplatek na soukromém pojistném cizincům vrácen. Nicméně ve věci přechodu pojištěnců ze soukromého do veřejného pojištění zákon neukládá vracet pojistné. Problematika vrácení pojistného úzce souvisí s řešením nárůstu cizinců pojištěných nebonitním způsobem (falešné zdravotní pojistky apod.) a tak bylo jako řešení tohoto problému navrženo, aby bylo nejprve umožněno sledování čerpání zdravotní péče ze strany cizinců prostřednictvím zavedení registru MV a vkládáním údajů do tohoto registru o neplnění povinností daných zákonem, nastanou-li.

Dle stanoviska MF nelze směřovat soukromé pojištění, striktně rozlišující dobu, za kterou se platí pojistné a ke kterému musí být vztaženy všechny pojistné události vzniklé v této době bez ohledu na datum výplaty pojistného plnění, a sociální pojištění, které toto rozlišení nezná, a proto musí mít přímou vazbu na státní rozpočet.

Vzhledem k nemožnosti řešit tuto problematiku izolovaně od ostatních problémů zdravotního pojištění cizinců byli členové pracovní skupiny požádáni o dodání návrhů, podnětů, zkušeností vztahujících se ke zmíněné problematice MPSV. Pracovní skupina se hledáním řešení bude nadále zabývat.

Následující přehled obsahuje stav realizace těch opatření, **která mají být plněna průběžně**:

Opatření 1.1.11. – *Mapovat potřeby praxe ve výuce českého jazyka pro cizince, a to vzhledem k povinnosti dosažení předepsané úrovně znalosti českého jazyka pro získání trvalého pobytu resp. občanství cizinců, tak v rámci výuky žáků a studentů z řad cizinců. (MŠMT ve spolupráci s MPSV, MV; termín: průběžně)*

Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) zařazoval problematiku výuky cizinců, multikulturní výchovy a výuky českého jazyka jako cizího jazyka mezi trvalé priority dalšího vzdělávání učitelů. V oblasti problematiky výuky cizinců, multikulturní výchovy a výuky českého jazyka jako cizího jazyka bylo NIDV v 1. pol. 2007 realizováno 7 programů, ve 2. pol. 2007 6 programů – např. program „Čeština z druhé strany, jak ji naučit děti-cizince“.

MŠMT zpracovalo seznam jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky poskytujících výuku českého jazyka jako cizího jazyka.

Opatření 1.2.1. - *Doporučit ředitelům škol metodický postup při výuce dětí cizinců, vyhlášovat programy podporující výuku českého jazyka pro děti cizinců a prozkoumat možnosti vyčlenění resortních zdrojů na programy podporující výuku českého jazyka pro děti cizinců. (MŠMT; termín: průběžně)*

Jednou z tématických oblastí v rámci dotačního řízení na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců, vyhlášeného MŠMT pro rok 2007, byly projekty zaměřené na podporu výuky českého jazyka jako cizího jazyka nebo studie zaměřené na problematiku vzdělávání migrujících cizinců a uspořádání semináře ke vzdělávání cizinců. Vzhledem k tomu, že výuka českého jazyka pro děti z třetích zemí není MŠMT systematicky organizována ani legislativně zajištěna, využívají některé školy možnosti zajistit ji právě prostřednictvím projektů v rámci uvedeného dotačního řízení MŠMT na integraci cizinců. Metodický postup v r. 2007 zpracován nebyl.

Pokud jde o základní vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie, vyhlásilo MŠMT k zajištění bezplatné přípravy těchto žáků v češtině pro kalendářní rok 2007 rozvojový program.

Odbor vysokých škol MŠMT opakovaně doporučil pedagogickým fakultám, které připravují učitele předmětu český jazyk, aby do svých relevantních studijních programů zařazovaly problematiku výuky českého jazyka jako cizího jazyka, popř. zvažily zřízení studijního oboru český jazyk jako cizí jazyk (viz příloha č. 1 - Plnění plánu integrační politiky MŠMT).

Opatření 1.2.2. - *Monitorovat ve spolupráci s Českou školní inspekcí stav výuky českého jazyka pro cizince, na které se vztahuje povinná školní docházka. (MŠMT; termín: průběžně)*

Prostřednictvím inspekční činnosti sleduje MŠMT situaci ve vzdělávání cizinců v základních a středních školách a školských zařízeních včetně zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy v České republice. V období od prosince 2006 do února 2007 proběhla inspekční činnost v základních, středních a vyšších odborných školách v návaznosti na inspekční činnost realizovanou ve školním roce 2005/2006.

Opatření 2.5. - *Využívat pro účely integrace cizinců Evropskou strategii zaměstnanosti a Evropský proces sociálního začleňování, které jsou kryty Evropským sociálním fondem, včetně zkušeností z Iniciativy Společenství EQUAL. (MPSV; termín: průběžně)*

V roce 2007 bylo úsilí zaměřeno především na pokračování práce ve stávajících partnerstvích Iniciativy Společenství EQUAL – Work in Czech a Work in Prague. Odbor migrace a integrace cizinců MPSV se též aktivně zapojoval do hodnocení projektů v rámci výzev Iniciativy Společenství EQUAL a zároveň do přípravy operačních programů Evropského sociálního fondu pro období 2007-2013. Činnost byla soustředěna především na začlenění cílové skupiny imigrantů a azylantů (skupina přistěhovalců v ČR, která zahrnuje nelegální imigranty, žadatele o azyl, uznané azylanty, cizince s uděleným dlouhodobým nebo trvalým pobytem v ČR) do Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost pod „Oblast podpory 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb“ a „Oblast podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce“. Tuto cílovou skupinu zajišťuje též Operační program Praha-Adaptabilita. Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost MŠMT obsahuje „Oblast podpory 1.2 – Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami“, v rámci níž mohou být otevřeny programy pro cizince.

Opatření 2.6. - *Zvyšovat informovanost zaměstnavatelů o podmínkách zaměstnávání různých kategorií cizinců a zvyšovat informovanost cizinců o procedurách legálního zaměstnávání. (MPSV ve spolupráci s MV; termín: průběžně)*

V průběhu roku 2007 MPSV uspořádalo v rámci informační kampaně k pilotnímu projektu "*Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků*" tři semináře o zaměstnávání cizinců z nečlenských zemí EU. Semináře proběhly v Brně a v Hradci Králové celkem se jich zúčastnilo cca 200 zaměstnavatelů a personalistů z velkých (Škoda, ČEZ ad.) i menších firem a personálních agentur. Mezi přednášejícími byli zástupci MPSV, MZV, MV, ÚP, CPP a IOM. Souhrn poznatků z těchto seminářů (soupis hlavních nedostatků, pociťovaných zaměstnavateli v oblasti zaměstnávání cizinců z tzv. třetích zemí) byl postoupen k využití členům meziresortního Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci.

MPSV podpořilo v r. 2007 projekt občanského sdružení Centrum pro integraci cizinců (ve spolupráci se Středočeským krajem), které prostřednictvím letáků poskytovalo stávajícím i potenciálním zaměstnavatelům základní praktické informace, jak při zaměstnávání cizinců vč. azylantů postupovat.

Pro získání uceleného přehledu o vztazích mezi zaměstnavateli a zaměstnanci-cizinci, včetně údajů o postavení cizinců v zaměstnání a struktuře a početnosti této skupiny a zapojení dalších aktérů, zadalo MPSV výzkumný projekt „Přístup zaměstnavatelů k cizincům zaměstnaným v ČR (diversity management)“. Poznatky z výzkumu, dokončeného počátkem r. 2007, budou využity pro nastavení integračních opatření v oblasti zaměstnávání.

V rámci *Asistenčního systému zaměstnávání občanů Ukrajiny v ČR realizovaného za podpory MPSV ČR a MV ČR* se uskutečnilo několik prezentací tohoto systému pro potenciální pracovní migranty z Ukrajiny (31. 10. 2007 v Užhorodě – bylo zajištěno tlumočení do ukrajinštiny), jejich zaměstnavatele (19. 12. 2007 v Plzni) a pro úřady práce (4., 12. a 17. 12. 2007). Mimo jiné se na těchto prezentacích řešila obecně problematika zaměstnanosti cizinců v ČR, zdroje informací, klíčové problémy i návrhy jejich řešení. Semináře pro zaměstnavatele a úřady práce se rovněž zaměřily na sociokulturní specifika ukrajinských pracovníků a na informování o problematice organizovaného zločinu, zejména klientského systému. Mezi

přednášejícími byli zástupci MPSV, MV, ÚP, IP, CPP a Charity Česká republika, jež je realizátorem tohoto systému.

V roce 2007 byla realizována pilotní fáze projektu zaměřeného na prevenci zneužívání ukrajinských občanů migrujících za prací do ČR. Projekt byl realizován ve třech oblastech Ukrajiny (Lvov, Charkov, Užhorod), kde byla vytvořena informační centra pro zájemce o zaměstnání v ČR. Zároveň byla vytvořena síť partnerských informačně konzultačních center na území ČR, a to v Praze, Plzni, Brně a Hradci Králové.

V rámci projektu je pro zájemce z řad ukrajinských občanů zajištěno odborné poradenství zaměřené na legální vstup na český pracovní trh. Poradenství spočívá v poskytnutí úplné informace o podmínkách vstupu a pobytu na území ČR za účelem zaměstnání. Zároveň je cizinci v případě potřeby poskytnuta potřebná asistence při kontaktu se zastupitelským úřadem při podání žádosti o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání. Ze strany českých center je pak zajištěna asistence při vyhledávání vhodného pracovního uplatnění pro zájemce z řad klientů ukrajinských center, která spočívá zejména v kontaktování vhodných zaměstnavatelů v ČR, pomoc při vyřízení povolení k zaměstnání pro konkrétního cizince na konkrétní práci, zajištění ubytování, atp.

V rámci pilotní fáze projektu se podařilo vytvořit fungující síť asistenčních center, v jejichž rámci je možné cizinci zajistit veškeré služby související s jeho legálním vstupem na pracovní trh v ČR. Během pilotní fáze do projektu vstoupilo několik desítek osob, které byly v převážné většině úspěšně zařazeny do pracovního procesu v ČR.

Vzhledem k dosavadní úspěšnosti tohoto projektu se v roce 2008 předpokládá jeho pokračování s plánovaným rozšířením kontaktních informačních center, a to jak na území Ukrajiny, tak na území ČR.

Komplexní informace k zaměstnávání cizinců, a to jak pro cizince, tak pro zaměstnavatele, jsou zveřejněny na integrovaném portálu MPSV <http://portal.mpsv.cz> v sekci Zahraniční zaměstnanost, která je pravidelně aktualizována a informace jsou k dispozici v několika jazykových verzích.

Opatření 3.2. - Zajišťovat zpracovávání či aktualizaci publikací poskytujících cizincům informace spadající do gesce jednotlivých ministerstev a vhodnými způsoby, včetně elektronického, je distribuovat mezi cílovou skupinu cizinců a poskytovatele služeb cizincům. (MPSV, MV, MPO, MŠMT, MZd., MMR; termín: průběžně)

MPSV připravilo v průběhu roku 2007 druhé vydání příručky *Informační publikace pro cizince v ČR* –aktualizovaného vložení aktualizacího listu. Dále MPSV zajistilo publikování a distribuci informačního materiálu *Informace pro cizince s trvalým pobytem v ČR*, jehož cílem je podat cizincům přehlednou formou základní stručné informace ohledně práv a povinností, které jim plynou ze získání statutu trvalého pobytu na území ČR (viz příloha č. 1 - Plnění aktualizovaného Plánu integrační politiky MPSV).

Obě výše uvedené publikace byly zveřejněny na webových stránkách MPSV k integraci cizinců www.cizinci.cz v sekci *Informační materiály a příručky*. V této sekci byl dále uveřejněn *Přehled nestátních neziskových organizací poskytujících poradenství cizincům*, který obsahuje kontaktní údaje organizací v členění dle jednotlivých krajů.

Na Ukrajině byly distribuovány informační letáky *Zaměstnávání cizinců v ČR* a *Seznam kontaktů na realizátory Asistenčního systému zaměstnávání občanů Ukrajiny v ČR realizovaného za podpory MPSV ČR a MV ČR* pro potenciální migranty v ukrajinském

jazyce. Letáků bylo rozdáno 602 kusů. Koncem roku 2007 byla také uvedena do provozu internetová stránka Asistenčního systému www.praceproukrajince.cz, kde je možné nalézt kontakty na realizátory Asistenčního systému (Charita Česká republika), ale i užitečné informace a odkazy k zaměstnávání občanů Ukrajiny v ČR v češtině i ukrajinštině.

Ministerstvo vnitra vydalo v několika jazykových mutacích informační publikace pro cizince *Informace pro osoby požívající doplňkové ochrany* a *Informace o státním integračním programu pro osoby požívající doplňkové ochrany*, na jejichž zpracování a aktualizaci se podílelo také Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu v roce 2007 vydalo dva informační materiály pro cizince, a to *“Postavení cizinců na vnitřním trhu EU - informační materiál pro cizince (občany třetích zemí)”*, který shrnuje jejich práva vyplývající z legislativy Evropských společenství, a materiál *„Ochrana spotřebitelů v České republice (informace o některých vybraných službách určená pro cizince“)* (blíže viz příloha č. 1 - Plnění aktualizovaného Plánu integrační politiky MPO). Oba materiály MPO byly vydány tiskem a zároveň jsou k dispozici na webových stránkách MPO ve všech cizojazyčných mutacích.

Opatření 3.3. - Průběžně zajišťovat překlady informačních publikací pro cizince, vydaných v rámci své působnosti (viz předchozí bod), zejména do anglického, ruského, ukrajinského a vietnamského jazyka. (MPSV, MV, MPO, MŠMT, MZd., MMR; termín: průběžně)

MPSV v průběhu roku 2007 připravilo druhé vydání příručky *Informační publikace pro cizince v ČR*, které bylo stejně jako první vydání přeloženo a publikováno kromě českého jazyka také v anglickém, ruském, ukrajinském a vietnamském jazyce.

MPO v roce 2007 zajistilo překlady dvou informačních materiálů pro cizince vydaných v roce 2007 (viz výše - opatření 3.2.) - materiál *Postavení cizinců na vnitřním trhu EU* byl přeložen do jazyka anglického, německého, francouzského, ruského, vietnamského a ukrajinského. Při zpracování materiálu *Ochrana spotřebitelů v České republice (informace o některých vybraných službách určená pro cizince)* bylo využito textu zpracovaného v roce 2006 a distribuovaného v jazycích anglickém, vietnamském, ruském a ukrajinském - text byl aktualizován a přeložen do jazyků dalších cílových skupin - do francouzštiny, polštiny a čínštiny.

V sekci „Cizinec“ na Portálu veřejné správy ČR <http://portal.gov.cz> je od poloviny roku 2007 nově dostupná anglická verze sekce.

Opatření 3.4. - Spolupracovat s MPSV při tvorbě a aktualizaci komplexních informačních zdrojů pro cizince. (MV, MK, MPO, MŠMT, MZd., MMR; termín: průběžně)

MPSV průběžně spolupracuje s ostatními resorty především při aktualizaci obsahové náplně webové stránky k integraci cizinců www.cizinci.cz - na této stránce jsou v sekci *Finanční zdroje* na základě informací poskytnutých jednotlivými resorty zveřejňovány odkazy na aktuální výběrová dotační řízení na podporu integrace cizinců a v sekci *Informační materiály a příručky* odkazy na publikace zpracované resorty.

MPSV dále úzce spolupracovalo se zainteresovanými resorty při navržení a realizaci nové podoby sekce „Cizinec“ na Portálu veřejné správy ČR <http://portal.gov.cz>. MPSV na základě údajů resortních expertů vytvořilo podklad nové koncepce stránek, které MV dopracovalo a zveřejnilo.

MPSV spolupracovalo s příslušnými resorty také při obsahové kontrole informačního materiálu *Informace pro cizince s trvalým pobytem v ČR*.

Opatření 4.1. - *Prohlubovat dovednost interkulturní komunikace vybraných pracovníků státní správy, kteří přicházejí do kontaktu s cizinci. (MPSV, MV, MZd.; termín: průběžně)*

V gesci MPSV byly v prosinci 2007 uspořádány dva semináře pro zaměstnance úřadů práce, kteří přicházejí do kontaktu s cizinci. Semináře byly zaměřeny na problematiku interkulturní komunikace a zúčastnili se jich vybraní zaměstnanci všech úřadů práce. Další možností zvyšování profesní kvalifikace pracovníků úřadů práce v komunikaci s cizinci poskytuje seminář Komunikační dovednosti pro práci s klientem úřadu práce, který mají ve své nabídce vzdělávací střediska úřadů práce.

Pro zaměstnance MPSV řešící problematiku integrace cizinců a pro zástupce resortů v Komisi ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců se v prosinci 2007 uskutečnil seminář interkulturní komunikace k prohloubení znalostí a dovedností potřebných ke komunikaci s cizinci.

V gesci MV probíhaly v roce 2007 následující aktivity: do práce a výcviku policie je zařazována problematika lidských práv, profesní etika a respekt k menšinám a jejich ochrana. Problematika práce s menšinami je dále vyučována v rámci celoživotního vzdělávání příslušníků Policie ČR a v regionech s vyšším početním zastoupením příslušníků menšin jsou na dané téma organizovány speciální kurzy a semináře. Zvláštní pozornost je věnována příslušníkům cizinecké policie, kteří jsou vedle toho seznamováni také s aktuálními migračními trendy, s kulturními a náboženskými specifiky mezi jednotlivými minoritami a aktuální politikou ve vztahu k cizincům.

Dalšími vzdělávacími aktivitami k problematice cizinců jsou přednášky a semináře, organizované jednotlivými policejními útvary k otázkám práce policie v multikulturní společnosti a monotematická školení o specifických charakteristikách některých národnostních, etnických a náboženských komunit v ČR (např. Vietnamci v ČR, Muslimská komunita v ČR, apod.).

V roce 2007 byl zahájen roční *Pilotní projekt supervize při Městském ředitelství Policie ČR v Brně*. Projekt je zaměřen na zkvalitnění činnosti policistů, kteří byli vyčleněni pro policejní práci s menšinami; prioritními tématy jsou např. zvládání předsudků, komunikace v zátěžových situacích a výkon služby ve specifickém prostředí menšinových komunit.

V roce 2007 pokračovala na všech Středních policejních školách MV realizace nové Základní odborné přípravy policistů. V oblasti výchovy a vzdělávání příslušníků Policie ČR probíhal v roce 2007 projekt *Antidiskriminační vzdělávání příslušníků Policie ČR*.

Opatření 4.2. - *V rámci kulturní politiky podporovat kulturně vzdělávací a výchovné aktivity (semináře, workshopy, školení apod.) cizinců nebo zaměřené na soužití s cizinci, včetně rozvoje společných kulturně tvůrčích a společenských aktivit cizinců a státních občanů. (MK; termín: průběžně)*

Podpora integrace cizinců na MK byla realizována prostřednictvím samostatného dotačního řízení. Podpořené projekty byly zaměřeny na vzdělávací a výchovné aktivity cizinců - semináře, workshopy, školení apod. nebo na soužití s cizinci, včetně podpory

dokumentační a publikační činnosti, rozvoje společných kulturně tvůrčích a společenských aktivit cizinců i státních občanů.

K projektům podpořeným MK patří i projekty podpořené odborem umění a knihoven (OUK) v oblasti hudby – projekty se zaměřují na ukázky tradiční lidové i moderní hudby různých národů a na filmovou a literární tvorbu. Další dotační řízení - Program Knihovna 21. století - podporuje práci s národními menšinami a cizinci, seznamování s literární tvorbou ze zemí původu cizinců, interkulturní dialog atp.

Opatření 5.3. – Pokračovat ve spolupráci s jednotlivými kraji, zejména poskytovat krajům aktuální informace o problematice integrace cizinců a využívat jejich podněty k dalšímu rozvoji Konceptu integrace cizinců. (MPSV; termín: průběžně)

MPSV pokračovalo i v roce 2007 ve spolupráci s jednotlivými kraji a obcemi na realizaci Konceptu integrace cizinců, a to jak v rámci Odborné konzultační skupiny pro nestátní neziskové organizace, regiony a sociální partnery, tak v rámci bilaterálních kontaktů.

MPSV i nadále usiluje o informační otevřenost. Krajským úřadům byla zaslána publikace *Informace pro cizince s trvalým pobytem v ČR* a též druhé vydání *Informační publikace pro cizince* doplněné o aktualizací list a brožura *Život cizinců v ČR*. Kraje byly rovněž informovány o druhém vydání *Příručky o integraci pro tvůrce politik a odborníky z praxe*. Pravidelně jsou aktualizovány informace na webových stránkách www.cizinci.cz, zejména v sekci „Kraje a integrace cizinců“². Komunikace se zástupci krajů se realizovala i prostřednictvím účasti zástupců odboru migrace a integrace cizinců na pravidelném setkání s krajskými koordinátory organizovaném MPSV, případně na akcích pořádaných kraji.

Opatření 5.4. - V rámci své gescie umožnit předkládání projektů na výzkum či šetření zaměřené na problematiku integrace cizinců s cílem upřesnit informace o postavení cizinců vztahující se k příslušnému resortu. (MPSV, MV, MŠMT, MZd., MMR; termín: průběžně)

Vzhledem k uvedenému úkolu byly mezi MPSV a Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí (VÚPSV) projednávány možnosti využití stávajících projektů a možnosti zařazení výzkumu či šetření zaměřeného na jednotlivé aspekty integrace cizinců do plánu výzkumu VÚPSV.

V rámci INTI realizuje VÚPSV ve spolupráci s Etnologickým ústavem AV ČR výzkumný projekt „INTERFACE-Immigrants and National integration strategies: developing a Trans-European Framework for Analysing Cultural and Employment-related integration“. Tento výzkum je financován z prostředků EU a koordinován Německem. Podílí se na něm dále Belgie, Itálie, Finsko a Česká republika. Výzkum je zaměřen zejména na rodiny cizinců ze třetích zemí a jejich integraci. V roce 2008 se ve spolupráci s MPSV uskuteční v Praze závěrečná konference projektu.

VÚPSV ve spolupráci s Fakultou sociálních studií Masarykovy Univerzity v Brně realizuje projekt „Migrující osoby v České republice - postavení na trhu práce a sociální integrace“, který je rozdělen do několika fází. Termín ukončení řešení projektu je 30.6.2010.

MPSV zadalo výzkumný projekt: „Analýza přístupu žen imigrantek a mužů imigrantů ke vzdělávání a na trh práce v ČR“, který byl financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu. Počátkem roku 2007 byl dokončen výzkum „Přístup zaměstnavatelů

² Blíže viz kapitola 6. Zapojení orgánů územní samosprávy do procesu integrace cizinců

k cizincům zaměstnaným v ČR (diversity management)“, a na základě výběrového řízení MPSV byl v roce 2007 zahájen výzkum „Efektivita služeb poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi v oblasti integrace cizinců“.

MV realizovalo v roce 2007 projekty, které byly zaměřeny např. na vzdělávání příslušníků policie, případně dalších zaměstnanců státní správy o aktuálních bezpečnostních rizicích spojených s integrací cizinců v ČR, a pilotní projekt regionální pracovní skupiny k potírání nelegálního zaměstnávání cizinců a klientského systému. Dalším projektem, realizovaným na zadání MV v letech 2006-2007, byl výzkum „Integrační proces muslimů v České republice – pilotní projekt“. V návaznosti na výstupy výzkumu je připravován vzdělávací materiál (příručka) pro policisty, pracovníky vězeňské správy a zaměstnance veřejné správy.

Opatření 5.5. - Zohledňovat cílená specifická opatření (tj. znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizince ve společnosti a vztahy cizince s členy majoritní společnosti) stanovená Konceptem integrace cizinců při nastavení resortních dotačních programů zaměřených na integraci cizinců. (MPSV, MV, MŠMT, MZd., MPO, MMR, MK; termín: průběžně)

MPSV v rámci výběrového dotačního řízení k poskytnutí dotace ze státního rozpočtu na rok 2007 pro nestátní neziskové subjekty, které vykonávají veřejně prospěšnou činnost v oblasti integrace cizinců, podpořilo 21 projektů v následujících 4 aktivitách: Podpora aktivit směřujících k prohloubení znalosti českého jazyka a aktivit směřujících k usnadnění vstupu na trh práce; Podpora aktivit zaměřených na integraci zranitelných skupin imigrantů, zejména žen a dětí; Podpora aktivit zaměřených na poskytování sociálně-právního poradenství cizincům; Podpora rozvoje vztahů mezi cizinci a členy majoritní společnosti.

MV realizovalo v rámci výběrového dotačního řízení program č. 1, který se zaměřoval na poskytování bezplatného právního poradenství cizincům s povoleným trvalým pobytem a s povoleným pobytem na dlouhodobá víza s dobou pobytu delší než jeden rok na území České republiky. Dále pak program č. 2 zaměřený na rozvoj vztahů cizinců a jejich komunit s občany. Podpořeno bylo 9 projektů.

MK vyhlásilo výběrové dotační řízení na projekty zaměřené na podporu a prezentaci kulturních, náboženských či nábožensko-kulturních aktivit cizinců a na podporu vytváření reálného mediálního obrazu o vztazích mezi kulturně a nábožensky odlišnými komunitami. Výběrové dotační řízení bylo určeno především na podporu veřejně prospěšných projektů výrazně přispívajících k šíření kulturních hodnot, ochraně lidských práv, rozvoji demokracie a humanismu, k toleranci a harmonickému soužití v multikulturní společnosti. Bylo kofinancováno 22 projektů.

MŠMT vyhlásilo „Programy na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR pro rok 2007“. V jejich rámci vymezilo tři oblasti, na které se vázalo použití finančních prostředků (Projekty k podpoře multikulturní výchovy dětí a mládeže, Projekty na podporu výuky českého jazyka jako cizího jazyka, Studie zaměřené k problematice vzdělávání migrujících cizinců; uspořádání seminářů ke vzdělávání cizinců). MŠMT podpořilo 17 projektů.

Přehled projektů podpořených jednotlivými resorty je zveřejněn na webové stránce MPSV k integraci cizinců www.cizinci.cz v sekci Projekty financované ministerstvy.

Opatření 5.6. - Uplatňovat tzv. integrační mainstreaming, tzn. při vytváření resortních politik, právních předpisů a při přijímání opatření v oblasti své působnosti brát v úvahu jejich dopad na oblast integrace cizinců. (MPSV, MV, MŠMT, MZd., MPO, MMR, MK; termín: průběžně)

I v roce 2007 uplatňovalo MPSV v rámci své věcné působnosti **integrační mainstreaming**, tzn. při vytváření jednotlivých resortních politik, právních předpisů a opatření byl zohledněn jejich případný dopad na oblast integrace cizinců. Jednalo se zejména o novelu zákona o státní sociální podpoře a zákona o pomoci v hmotné nouzi, které jsou součástí zákona č. 379/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. V souvislosti s touto novelizací byl v zákonu o státní sociální podpoře a zákonu o pomoci v hmotné nouzi rozšířen okruh oprávněných osob o novou kategorii cizinců, a to o cizince, kteří jsou držiteli povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu Evropské unie, pokud jsou současně hlášeni na území ČR k dlouhodobému pobytu po dobu delší než 3 měsíce. Obdobná úprava je obsažena také v zákonu o sociálních službách, a to s účinností od 1.1. 2007.

Dále byl integrační mainstreaming zohledňován při projednávání návrhu zákona o rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon) - otázka diskriminace z hlediska etnické příslušnosti, a v návrhu věcného záměru zákona o státním občanství České republiky.

MV na základě usnesení vlády ČR č. 881 ze dne 13. 7. 2005 zpracovalo Návrh věcného záměru ústavního zákona, kterým se navrhuje změna Ústavy ČR a Návrh věcného záměru zákona o nabývání a pozbytování státního občanství ČR. Jednou z nejdůležitějších změn obsažených ve věcném záměru je skutečnost, že nová právní úprava by neměla bránit vzniku a existenci dvojího či vícero státního občanství.

MPO předložilo 28. 6. 2007 do vlády návrh zákona, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Cílem návrhu zákona je snížit administrativní zátěž podnikatelů, urychlit a zjednodušit vstup do podnikání, a to zejména začínajícím podnikatelům.

Opatření 5.7. - Při zadávání projektů vědy a výzkumu v oblasti integrace cizinců klást důraz na analýzu problematiky z genderového hlediska. (MPSV, MV, MŠMT, MZd., MPO, MMR; termín: průběžně)

V rámci „Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území České republiky“ se shromažďování dat o cizincích orientuje na sběr statistických údajů, tzn. kvantitativních údajů. Genderové hledisko zohledňují veškeré výzkumy zadávané MPSV, stejně jako i aktualizovaná Koncepce integrace cizinců. V dotačním řízení MPSV na podporu integrace cizinců jsou vymezeny oblasti podpory, které reflektují genderové hledisko, resp. hledisko vzájemné interakce mužů, žen a jejich rodin v rámci organizačního principu sociálních vztahů. Jde o oblasti podpory zaměřené na integraci zranitelných skupin imigrantů, zejména žen, na ženy pocházející ze zemí s odlišným sociálně-kulturním prostředím, na prosazování rovnosti žen a mužů, na rodinné

soužití cizinců, na zvyšování informovanosti o vztazích mezi muži a ženami a o postavení žen ve společnosti ČR, na prosazování rovných příležitostí žen a mužů.

MPSV realizovalo výzkumný projekt *“Analýza přístupu žen imigrantek a mužů imigrantů ke vzdělávání a na trh práce v České republice“*, který byl spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. Tento výzkum se jako první v ČR komplexně zaměřil také na genderové hledisko integrace cizinců v ČR. Výstupem projektu, je publikace (s názvem „Přístup imigrantů a imigrantek ke vzdělávání a na trh práce“) zveřejněná na www.esfer.cz (<http://www.esfer.cz/clanek.php?lg=1&id=6105>) a také na www.cizinci.cz, která obsahuje hlavní návrhy optimalizace integrace imigrantů a imigrantek v uvedených oblastech. Genderové hledisko respektuje při zadávání projektů vědy a výzkumu i MV. Ostatní resorty zapojené do realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2007 nežadávaly v dané oblasti žádné výzkumné projekty.

Opatření 6.5. – Činit kroky k plné realizaci Úmluvy o ochraně práv dítěte ohledně zajištění lékařské péče všem dětem, a realizaci Evropské úmluvy o výkonu dětských práv, týkajících se práva na informace a nároku na zdravotní péči. (MZd., termín: průběžně)

MZd. promítá zabezpečení lékařské péče pro všechny děti a dorost, včetně dětí cizinců, do svých koncepčních programů. Např. Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007 a Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR „Zdraví pro všechny v 21. století“ mají jako jeden ze svých cílů zajistit adekvátní zdravotní péči v populaci imigrantů.

Termín úkolu, uloženého MZd. v usnesení vlády ČR č. 126 ze dne 8. 2. 2006 ke Koncepci integrace cizinců v roce 2005, aby předložilo vládě návrh na legislativní změnu, která by umožnila nezaopatřeným dětem cizinců mladším 18ti let a pobývajícím na území ČR na základě víza k pobytu nad 90 dnů, přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění, byl Ministerstvem zdravotnictví posunut na 31. 3. 2008.

Ministerstvo zdravotnictví v současné době pracuje na nových zněních zákonů upravujících oblast zdravotního pojištění. V těchto návrzích se předpokládá, že do okruhu pojištěných osob budou vedle zaměstnanců ze třetích států zahrnuty také jejich nezaopatření rodinní příslušníci, osoby samostatně výdělečně činné ze třetích států a jejich nezaopatření rodinní příslušníci. Za nezaopatřené rodinné příslušníky budou považováni manžel, manželka, registrovaný partner (jak je definován v zákoně o pobytu cizinců) a děti (tak jak definované zákonem o státní sociální podpoře). Dále je navrhováno podmínit jejich přístup do systému splněním určité kvalifikační doby pro osoby samostatně výdělečně činné a pro nezaopatřené rodinné příslušníky zaměstnanců i osob samostatně výdělečně činných.

Opatření 7.1. - Podporovat dokumentační a publikační činnost, vztahující se k integraci cizinců v oblasti kultury. (MK; termín: průběžně)

Dokumentační a publikační činnost, vztahující se k integraci cizinců, byla podporována v rámci vyhlášeného dotačního řízení MK na podporu integrace cizinců v roce 2007. Integrace cizinců byla podpořena i v rámci dalších dotačních řízení MK – dotací odboru umění a knihoven (OUK) v oblasti hudby a v Programu Knihovna 21. století.³

³ Podpořeno bylo např. *speciální vydání měsíčníku Ukrajinský žurnál v českém jazyce*, který informuje českou společnost o Ukrajině a Ukrajincích, další vydávání *magazínu Nairi*, který informuje příslušníky arménské

Opatření 7.2. - *Zvyšovat informovanost cizinců i většinové společnosti o kultuře, dějinách a tradicích menšinové i většinové společnosti prostřednictvím Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (NIPOS), časopisu Místní kultura, a to na místní i regionální úrovni. (MK; termín: průběžně)*

Prostřednictvím Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (NIPOS), časopisu Místní kultura, je zajišťována informovanost cizinců i většinové společnosti o kultuře, dějinách a tradicích jak cizinců tak i většinové společnosti.

2. Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců

V roce 2007 pokračovala Komise ve své činnosti; členové byli na jednání informováni o realizaci Konceptce integrace cizinců v roce 2006. Projednával se také podnět, který se týkal návrhu novely zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém se navrhuje m.j., aby napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky bylo považováno za trestný čin. Byla vyslovena obava, aby se postihy za napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky nevztahovaly také např. na pracovníky NNO, lékaře apod., poskytující péči nelegálně pobývajícím cizincům. MPSV si proto vyžádalo stanovisko Ministerstva spravedlnosti k uvedenému návrhu. Ze stanoviska vyplývá, že v uvedených případech se o trestný čin nejedná. V Komisi probíhala dále rozsáhlá diskuse týkající se novely školského zákona.

Hlavní činnost spočívala také v roce 2007 na pracovních orgánech Komise - odborných konzultačních skupinách (OKS) – tedy OKS *konceptční a legislativní; pro statistiku a výzkum; pro nestátní neziskové organizace, regiony a sociální partnery a ke zmapování potřeb studií a výzkumů cizinců a jejich komunit.*

2.1. Odborné konzultační skupiny

Odborná konzultační skupina konceptční a legislativní se v roce 2007 na svém jednání zabývala zejména problematikou zdravotního pojištění cizinců, výukou češtiny pro děti cizinců ze třetích zemí, problematikou finančních zdrojů využitelných pro podporu integrace cizinců nebo možností koordinace dotačních programů jednotlivých resortů.

Za účelem řešení problémů identifikovaných v oblasti soukromého zdravotního pojištění cizinců byla MPSV vytvořena pracovní skupina k této problematice, složená z vybraných zástupců zainteresovaných orgánů státní správy, pojišťoven, nemocnic, nestátních neziskových organizací a odborníků zabývajících se problematikou zdravotního pojištění cizinců, která se na svém jednání zabývala možnostmi realizace opatření 6.3. a 6.4. (viz kapitola 1. Stav realizace Komplexního návrhu dlouhodobých legislativních a praktických opatření) – tj. jednak problematikou umožnění měsíčních plateb pojistného v rámci soukromého zdravotního pojištění a dále možností stanovení flexibilní doby pojištění za

komunity v ČR o české historii, kultuře, památkách a společnosti a přibližuje arménskou kulturu české společnosti, dále pak *komiks* "Naši cizinci" - publikace témat ze života migrantů na internetovém serveru interaktivní, živou formou.

účelem zamezení duplicitních plateb pojištění ze strany cizinců například v případě udělení trvalého pobytu.

Náplní činnosti **Odborné konzultační skupiny pro statistiku a výzkum**, do jejíž činnosti a vedení je aktivně zapojen Český statistický úřad, je zejména problematika výběru a zpracovávání statistických údajů v oblasti integrace cizinců a řešení problémů při realizaci „Konceptce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území ČR“ (viz kapitola 8. Statistika). OKS pokračovala v roce 2007 ve své činnosti pod vedením Českého statistického úřadu.

Odborná konzultační skupina pro nestátní neziskové organizace, regiony a sociální partnery se v roce 2007 m.j. zabývala zjednodušením administrativního procesu vydávání povolení k zaměstnání cizincům, u nichž je uplatňován princip postupného nabývání práv v závislosti na délce přítomnosti cizinců na českém trhu práce. K dalším tématům patřila problematika znalosti profesního českého jazyka z hlediska bezpečnosti práce a možnosti spolupráce sociálních partnerů na tomto poli, koordinace zadávání a poskytování dotací jednotlivých resortů na projekty NNO, možnosti systematického zapojení orgánů územní samosprávy vč. Svazu měst a obcí do spolupráce na realizaci Konceptce integrace cizinců a aktualizace 1. vydání „Informační publikace pro cizince v ČR“.

Seminář pro NNO v rámci této OKS, jehož tématem budou komplexní informace o finančních zdrojích pro integraci cizinců, byl přeložen na počátek roku 2008 vzhledem k tomu, že vyhlášení operačních programů EU nebylo do konce roku 2007 upřesněno. Komunikace se zástupci krajů se uskutečnila prostřednictvím účasti zástupců odboru migrace a integrace na pravidelném setkání organizovaném MPSV.

Odborná konzultační skupina ke zmapování potřeb studií a výzkumů cizinců a jejich komunit v roce 2007 provedla aktualizaci přehledu „Doporučené materiály – Integrace cizinců“ a jeho zveřejnění. Tento seznam je přehledem materiálů, které se vztahují k integraci cizinců. Byl vypracován na základě doporučení členů odborné konzultační skupiny, kteří zasílali seznam jimi doporučených výzkumů, studií, analýz, metodických příruček a dalších odborných podkladů. V roce 2007 též došlo k oslovení širší skupiny respondentů včetně např. nestátních neziskových organizací. Účelem materiálu je podávat souhrnný přehled již realizovaných výzkumů v dané oblasti a zároveň předcházet jejich duplicitní realizaci. Materiál je umístěn na stránkách www.cizinci.cz a předpokládá se, že aktualizace podkladů bude prováděna jak průběžně ze strany členů skupiny, tak jednou ročně na základě výzvy ze strany MPSV (předseda oslovuje všechny členy se žádostí o podklady k aktualizaci).

3. Znalost českého jazyka cizinců

Pozornost byla věnována jednak (a) znalosti českého jazyka dětí – cizinců z třetích zemí, jednak (b) znalosti češtiny dospělých cizinců.

(a) MŠMT podporuje projekty ke zvýšení znalosti českého jazyka dětí - cizinců z třetích zemí prostřednictvím svých dotačních programů (viz opatření. 1.2.1.).

(b) Zákon č. 379/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění

pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony ukládá prokázání znalosti českého jazyka jako jedné z podmínek povolení k trvalému pobytu na území České republiky s účinností od 1.1.2009.

K zajištění této podmínky bylo usnesením vlády č. 126 ze dne 8.2.2007 uloženo ministryni školství, mládeže a tělovýchovy zpracovat a vládě předložit materiál „Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu včetně nároků na státní rozpočet ČR“.

Vláda se na svém jednání dne 25.7.2007 nepřiklonila ani k jedné ze dvou navrhovaných variant a projednávání materiálu přerušila. Do konce roku 2007 nebyl přepracovaný materiál MŠMT vládě znovu předložen, MŠMT hodlá tento materiál předložit vládě v průběhu 1. pololetí 2008.

4. Přístup cizinců ze třetích zemí ke vzdělání

Na základě usnesení vlády č. 1029 ze dne 30. 8. 2006, kterým bylo ministryni školství, mládeže a tělovýchovy uloženo předložit novelu školského zákona, došlo s účinností od 1. 1. 2008 ke změně právní úpravy přístupu ke vzdělání a poskytování školských služeb cizincům ze třetích zemí, obsažené ve školském zákoně (zákon č. 561/2004 Sb.).

Zákon nově stanoví, že cizinci ze třetích zemí, kteří nejsou rodinní příslušníci občana Evropské unie, mají za stejných podmínek jako občané EU přístup k základnímu vzdělávání, střednímu vzdělávání a vyššímu odbornému vzdělávání, včetně vzdělávání při výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy, pokud pobývají na území České republiky, a dále ke školnímu stravování a k zájmovému vzdělávání poskytovanému ve školském zařízení pro zájmové vzdělávání v pravidelné denní docházce, pokud jsou žáky základní školy, odpovídajícího ročníku střední školy nebo odpovídajícího ročníku konzervatoře.

Cizinci ze třetích zemí mají za stejných podmínek jako občané Evropské unie taktéž přístup k předškolnímu vzdělávání, základnímu uměleckému vzdělávání, jazykovému vzdělávání a ke školským službám podle tohoto zákona, pokud mají právo pobytu na území České republiky na dobu delší než 90 dnů, popřípadě pokud jsou osobami oprávněnými pobývat na území České republiky za účelem výzkumu, azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany.

Změna školského zákona umožnila základní vzdělávání, včetně vzdělávání při výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy, školní stravování a zájmové vzdělávání žáků základní školy poskytované ve školském zařízení pro zájmové vzdělávání v pravidelné denní docházce, i žákům, kteří zde nemají legální pobyt. Prokázání oprávněnosti pobytu na území České republiky již není požadavkem v přístupu k základnímu vzdělání.

Zákon rozšířil okruh dětí-cizinců, na které se vztahuje povinná školní docházka, když stanovil, že se povinná školní docházka vztahuje na občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů, cizince ze třetích zemí, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky po dobu delší než 90 dnů a na účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany.

5. Projekty resortů na integraci cizinců v roce 2007

Projekty zaměřené na podporu integrace cizinců byly v roce 2007 realizovány obdobně jako v minulých letech. Na jejich realizaci bylo usnesením vlády ČR ze dne 21. února 2007 č.126 *ke Zprávě o realizaci Konceptu integrace cizinců v roce 2006* poskytnuto celkem 25 000 tis. Kč ze státního rozpočtu, rozpočtové kapitoly *Všeobecná pokladní správa*, položky *Prostředky na integraci cizinců*. Následně byly tyto finanční prostředky rozděleny na jednotlivé resorty následovně:

Ministerstvo práce a sociálních věcí 10,6 mil. Kč, Ministerstvo vnitra 5 mil. Kč, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 2 mil. Kč, Ministerstvo průmyslu a obchodu 600 tis. Kč, Ministerstvo kultury 2,5 mil. Kč, Ministerstvo zdravotnictví 3 mil. Kč, Ministerstvo pro místní rozvoj 600 tis. Kč, Český statistický úřad 700 tis. Kč.

Dotační řízení byla vyhlášena ministerstvy kultury, vnitra, dále školství, mládeže a tělovýchovy a práce a sociálních věcí. Ministerstvo průmyslu a obchodu zpracovalo informační příručky pro cizince (viz příloha č. 1 – Plnění aktualizovaného Plánu integrační politiky MPO). Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo pro místní rozvoj v roce 2007 aktivity na integraci cizinců nerealizovaly.

Přehled projektů realizovaných jednotlivými resorty v roce 2007 je zveřejněn na www.cizinci.cz v sekci Projekty financované ministerstvy.

6. Zapojení orgánů územní samosprávy do procesu integrace cizinců

Zástupci krajů a obcí jsou (prostřednictvím Asociace krajů ČR a Svazu měst a obcí) členy poradního orgánu ministra práce a sociálních věcí, tj. Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců, a jejich odborných konzultačních skupin. Od roku 2004, kdy MPSV navázalo vztahy s jednotlivými kraji, se vzájemná spolupráce vcelku úspěšně rozvíjí.

MPSV usiluje ve vztahu s kraji o informační otevřenost. Za tímto účelem např. zasílá krajům Informační příručky pro cizince a další materiály, pravidelně aktualizuje informace na webových stránkách www.cizinci.cz, zejména v sekci „Kraje a integrace cizinců“; další informace jsou např. na www.mpsv.cz v sekci „Integrace cizinců“.

Na základě informací, které Ministerstvo práce a sociálních věcí obdrželo, lze konstatovat, že kraje a obce pokračovaly v aktivitách zaměřených na podporu integrace cizinců i v roce 2007. Ve většině krajů a v některých městech je agenda týkající se integrace cizinců často spojována s dalšími agendami, např. s problematikou národnostních menšin, integrací Romů či s realizací státního integračního programu pro azylanty. V jednotlivých krajích spadá problematika integrace cizinců do kompetence různých odborů, např. odboru vnějších vztahů, sociálních věcí, sociální péče, zdravotnictví, kanceláře hejtmana apod.

V některých krajích i městech nadále fungují *poradní orgány pro otázky integrace cizinců*. Např. na úrovni hlavního města Prahy byla zřízena Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin a integrujících se cizinců na území hl. m. Prahy a pro udělování grantů v této oblasti; na úrovni statutárních měst Brno a Plzeň se *Komise pro otázky integrace cizinců* zabývají otázkami vzdělávání cizinců a jejich dětí, zaměstnaností, zdravotní a sociální péčí apod. Cílem činnosti Komise pro otázky integrace cizinců Rady města Plzně je zejména

monitoring a analýza situace a postavení cizinců ve městě. Statutární město Brno ve svém návrhu „Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb v městě Brně do roku 2009“ zapracovalo v kapitole Etnické menšiny jako prioritu „Rozšíření sociálních služeb pro azylanty a cizince s trvalým pobytem na území města Brna“. Statutární město Pardubice se kromě práce Komise pro sociální a zdravotní věci věnuje i koncepční činnosti v oblasti integrace cizinců prostřednictvím komunitního plánování. V současné době probíhá v rámci pracovní skupiny „Cizinci, národnostní a etnické menšiny“ finalizace návrhu cílů a opatření v této oblasti. Statutární město Pardubice je dále úzce propojeno se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje 2008-2010, a to zejména ve věci realizace sítě poradenských středisek pro cizince, zlepšení spolupráce institucí a organizací ve službách zaměstnanosti a podpory multikulturní výchovy ve vzdělávacích institucích.

Královéhradecký kraj kromě ustavení pracovní skupiny „Cizinci, národnostní a etnické menšiny“ v rámci svého komunitního plánu zřídil jako poradní orgán Rady kraje i Komisi specifické prevence, která na svých pravidelných měsíčních zasedáních řeší aktuální problémy týkající se integrace cizinců. Výbor pro národnostní menšiny Karlovarského kraje aktuálně řeší i problémy cizinců. Jedním z výstupů Výboru jsou aktualizované informační stránky „Cizinci, menšiny“ na internetovém portálu kraje.

Řada krajů se problematikou integrace cizinců nadále aktivně zabývala i v roce 2007. Na realizaci pokračujícího projektu Slovo 21 „Rodina od vedle“ se v roce 2007 podílely téměř všechny krajské úřady a Magistrát hlavního města Prahy.

V Jihomoravském kraji se v prosinci 2006 – lednu 2007 konala výstava „Pomáháme“, jejímž cílem bylo seznámit návštěvníky KrÚ JMK s organizacemi a institucemi, které se věnují problematice integrace cizinců a práci s žadateli o azyl. V rámci výstavy byly představeny nestátní neziskové organizace SOZE, OPU, PPI, Diecézní charita Brno, Slovo 21, dále Správa uprchlických zařízení MV ČR a Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně.

Liberecký kraj již tradičně organizuje neformální setkávání menšin s názvem „Žijeme tady“. Plzeňský kraj uspořádal spolu s dalšími relevantními úřady včetně MPSV, cizinecké policie a nestátních neziskových organizací několik seminářů a vzdělávacích akcí zaměřených na problematiku integrace cizinců, určených široké veřejnosti i pracovníkům obecních úřadů.

Většina krajů spolupracuje s nestátními neziskovými organizacemi při realizaci projektů v oblasti integrace cizinců, které jsou financovány buď z rozpočtu krajů či z jiných zdrojů (v rámci dotačních programů jednotlivých ministerstev v oblasti integrace cizinců, strukturálních fondů EU, např. v rámci projektů dotovaných z ESF, apod.). Situaci v některých krajích komplikuje skutečnost, že v nich působí velmi málo nestátních neziskových organizací zaměřených na integraci cizinců; v těchto případech navazují krajské úřady spolupráci s pobočkami NNO se sídlem v Praze či Brně. Spolupracují např. s Organizací pro pomoc uprchlíkům (OPU), Centrem pro integraci cizinců (CIC), se Sdružením občanů zabývajících se emigranty (SOZE), s občanským sdružením Slovo 21, s Diecézními charitami ad.

Přehled projektů realizovaných jednotlivými kraji je zveřejněn na webové stránce MPSV pro integraci cizinců www.cizinci.cz.

Většina krajů a některá ze statutárních měst informovala o problematice integrace cizinců na svých webových stránkách i během roku 2007. Informace o cizincích a pro cizince jsou umístěny buď na speciálních stránkách, nebo v sekcích jednotlivých odborů, např. sociálních věcí, zdravotnictví, národnostních menšin, neziskového sektoru, prevence, rozvoje, sociálně právní ochrany apod. Stránky obsahují zpravidla odkazy na další organizace

zabývající se problematikou integrace cizinců a informace o vyhlašovaných dotačních řízeních.

Je třeba zmínit, že kraje i obce se zabývají nejen integrací cizinců ve smyslu vymezení této cílové skupiny v Konceptci integrace cizinců, t.j. cizinců z třetích zemí, ale také dalšími skupinami cizinců, např. azylanty, žadateli o azyl apod., zejména pak v regionech, ve kterých jsou Integrovaná azylová střediska a Pobyťová střediska. Kraje a obce se zapojily i do Státního integračního programu pro azylanty v oblasti zajištění asistenčních a poradenských služeb, výuky českého jazyka, bydlení a zaměstnání azylantů, realizace projektu v gesci MV týkajícího se přesídlení krajanů z Kazachstánu apod.

Souhrnně lze konstatovat, že kraje a obce jsou si v podstatě vědomy důležitosti a potřeby podpory procesu integrace cizinců a rozvoje Konceptce integrace cizinců a vytváření podmínek pro rozvoj regionálních a místních strategií integrace cizinců. Určitým nedostatkem je absence legislativní úpravy, která by upřesnila dělbu kompetencí mezi ústředními orgány státní správy a orgány územní samosprávy, včetně vytvoření podmínek pro utváření regionálních a místních strategií integrace cizinců při zachování jednotné politiky vlády v oblasti integrace cizinců.

7. Zapojení nestátních neziskových organizací a sociálních partnerů

Konceptce integrace cizinců je založena na spolupráci s řadou subjektů. Významné místo při formulaci a realizaci Konceptce integrace cizinců zauímají nestátní neziskové organizace a sociální partneři.

Podpora činnosti nestátních neziskových organizací (NNO) představuje od vzniku Konceptce integrace cizinců samostatnou oblast její realizace. Ve spolupráci s NNO se v roce 2007 rozvíjela realizace Konceptce prostřednictvím projektů zejména tam, kde nelze uplatnit přímý vliv orgánů státní správy a samosprávy, jako je např. sociálně právní poradenství, osvětové a vzdělávací aktivity, zvyšování kvalifikačních kompetencí směřujících ke vstupu cizinců na trh práce, integrace zranitelných skupin imigrantů, zejména žen a dětí, pomoc ženám pocházejícím ze zemí s odlišným sociálně-kulturním prostředím, rozvoj vztahů, vzájemného porozumění a podpory mezi komunitami jak cizinců navzájem, tak mezi majoritní společností v ČR a cizinci, zvyšování informovanosti majority o podmínkách a problematice života cizinců v ČR. Významné působení NNO je zřejmé i při tzv. terénní práci a asistenci při zvládání administrativních záležitostí spojených se vstupem na trh práce či prevenci netolerance ve společnosti. Řada NNO se zaměřila na prioritu Konceptce integrace cizinců – na zvyšování znalosti češtiny cizinců. Byl vypracován systém přípravy lektorů češtiny jako cizího jazyka, uskutečnilo se několik cyklů přípravy lektorů, byla zpracována metodika výuky a realizovány kurzy češtiny pro cizince.

NNO jsou reprezentovány v Komisi ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců zástupci Konsorcía NNO, Charity Česká republika a občanského sdružení Slovo 21. Zástupci NNO se zúčastňují i jednání odborných konzultačních skupin Komise.

S cílem plně otevřít vzájemnou komunikaci a sdílení zkušeností MPSV komunikuje s NNO formálně i neformálně a pořádá semináře pro NNO na zvolené téma dle potřeb NNO a kde je informuje o aktuální činnosti státní správy v oblasti integrace cizinců a zároveň od NNO získává informace a zkušenosti, které následně promítá při realizaci a koordinaci koncepční práce a při vytváření integračních politik včetně definování dotačních programů NNO na integraci cizinců. Na semináře navazuje průběžná e-mailová komunikace MPSV s NNO. Na webových stránkách www.cizinci.cz je uveřejněna databáze projektů na

integraci cizinců, realizovaných NNO. Cílem této databáze je podpořit koordinaci spolupráce a návaznost aktivit NNO, posílit vzájemnou informovanost jak mezi NNO navzájem, tak mezi NNO a státní správou, a zamezit tak případným duplicitám činnosti, případně identifikovat oblasti, ve kterých služby dosud nejsou poskytovány. Zároveň databáze umožňuje adresátům služeb, resp. cizincům, získat informace o poskytovaných službách. Aktualizace a doplňování této databáze se zpracovává na základě písemného podnětu jednotlivých NNO, realizátorů projektů.

Uvedená webová stránka obsahuje také adresář kontaktů na NNO a soupis dotací poskytnutých jednotlivými resorty na projekty NNO na integraci cizinců. Dále jsou průběžně uveřejňovány informace o možnostech financování aktivit NNO z dotací jednotlivých resortů, finančních prostředků EU i vybraných nadačních zdrojů.

Důležité místo při realizaci Konceptce integrace cizinců zaujímají sociální partneři. Významná role sociálních partnerů souvisí se skutečností, že řada cizinců je na území České republiky v pozici zaměstnanců. Sociální partneři se podíleli na realizaci Konceptce integrace cizinců v roce 2007 zejména svou účastí v *Komisi ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců* a také v rámci *Odborné konzultační skupiny pro nestátní neziskové organizace, regiony a sociální partnery*, která je pracovním orgánem uvedené Komise.

8. Statistika

Místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí bylo usnesením vlády ze dne 21. února 2007 č. 126 ke Zprávě o realizaci Konceptce integrace cizinců v roce 2006 uloženo vytvářet podmínky pro koordinaci orgánů a institucí, realizujících „Konceptci výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území České republiky“. Problematika výběru a zpracování statistických údajů v oblasti migrace a integrace cizinců a řešení problémů souvisejících s realizací „Konceptce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území České republiky“ je náplní činnosti Odborné konzultační skupiny pro statistiku a výzkum. Během r. 2007 pokračovala v této své činnosti jako pracovní orgán Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců (blíže viz kapitola 2.1. Odborné konzultační skupiny).

Problematika statistického sledování vývoje a struktury cizinců v ČR se potýká s celou řadou problémů, na jejichž odstraňování je třeba nadále průběžně pracovat.

V rámci Konceptce integrace cizinců ČSÚ každoročně vydává aktualizovanou publikaci *Cizinci v České republice*, která obsahuje statistická data z následujících oblastí: demografické aspekty života cizinců, azyl a azylová zařízení, ekonomická aktivita cizinců, vzdělávání, kriminalita cizinců, zdravotní péče o cizince a nelegální migrace přes státní hranice ČR. Kromě tištěné podoby je publikace k dispozici rovněž na webových stránkách ČSÚ. Byla financována z prostředků určených na realizaci Konceptce integrace cizinců na území ČR. Kromě toho byla publikována brožura *Život cizinců v ČR*. Cílem brožury je podat široké veřejnosti základní informace o cizincích v České republice v co nejpřehlednější a nejsrozumitelnější podobě.

Ústav pro informace ve vzdělávání MŠMT (ÚIV) zajišťoval ve svém statistickém informačním systému sběr údajů o počtech dětí/žáků/studentů v jednotlivých vykazujících školách podle státního občanství, u cizinců podle režimu pobytu na území ČR (trvalý pobyt, přechodný pobyt, azylant). Od školního roku 2006/2007 se navíc u mateřských škol a školských zařízení pro rozpočtové účely zjišťují počty cizinců - dětí, resp. žáků/studentů, kteří

nejsou rodinnými příslušníky občana EU nebo osoby s přiznaným postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území ČR a nejsou ani rodinnými příslušníky osoby s přiznaným postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta v jiném členském státě Evropské unie, již bylo na území ČR uděleno povolení k pobytu. Sběr dat a zpracování výsledků šetření, které provádí ÚIV - agregované výstupy - jsou k dispozici na serveru <http://delta.uiv.cz> v sekci tzv. Virtuálních oddílů statistických výkazů, zejména virtuální oddíl č. 18 - Žáci (děti) podle státního občanství.⁴

Resortní statistika MPSV z oblasti práce a sociálních věcí sleduje vybrané údaje o cizincích. Údaje o dávkách pro staré občany, občany těžce zdravotně postižené a další občany neposuzované společně s nezaopatřenými dětmi ze zemí EU jsou ve Čtvrtletním výkaze o dávkách sociální péče pro občany ČR a zemí EU. Další sociální oblastí, kde je sledována státní příslušnost příjemců dávek, je státní sociální podpora. Údaje jsou publikovány ve Statistické ročence z oblasti práce a sociálních věcí. Publikace je také k dispozici na internetových stránkách MPSV.

9. Financování Koncepce integrace cizinců

Na zajištění realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2007 bylo usnesením vlády ČR č. 126 ze dne 21. února 2007 ke *Zprávě o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2006* schváleno uvolnění finančních prostředků v celkové výši 25 mil. Kč. Tyto finanční prostředky byly následně rozděleny z kapitoly Všeobecná pokladní správa (položky Prostředky na integraci cizinců) mezi jednotlivá ministerstva a Český statistický úřad, a to v souladu s výše uvedeným usnesením vlády (bod II.2. usnesení vlády č. 126/2007).

Finanční prostředky byly příslušnými resorty využity na realizaci aktivit na podporu integrace cizinců, zejména na financování projektů nestátních neziskových organizací na podporu integrace cizinců. Ministerstvo zdravotnictví ani Ministerstvo pro místní rozvoj přidělené finanční prostředky v roce 2007 na realizaci projektů nevyužilo, oba resorty ovšem hodlají v aktivitách na podporu integrace cizinců pokračovat v roce 2008.

Finanční prostředky přidělené Českému statistickému úřadu byly využity na zpracování a vydání každoročně aktualizované publikace „Cizinci v České republice“ a dále na vydání publikace „Život cizinců v ČR“ určené pro širokou veřejnost.

10. Integrace cizinců v mezinárodním kontextu a zapojení ČR do mezinárodních institucí

10.1. Vývoj problematiky integrace cizinců v Evropské unii

V roce 2007 se nadále rozvíjela spolupráce v rámci Národních kontaktních míst pro integraci (*National Contact Points on Integration*), expertní pracovní skupiny při Evropské komisi ustavené v roce 2002 na základě rozhodnutí Rady⁵. Stěžejní činností byla v roce 2007 výměna informací o stavu integračních politik v rámci jednotlivých členských států EU.

⁴ Tato informace platí pro rok 2007. Na základě novely zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) byla v rámci výzkumu kategorie cizinců bez rovného přístupu ke vzdělávání a školským službám významně omezena a podstatně bude také zjednodušena odpovídající část sberu dat.

⁵) 2455. zasedání Rady (Spravedlnost a vnitřní věci) v Lucemburku ve dnech 14. - 15. října 2002.

Pracovní skupina se rovněž zabývala návrhem textu Třetí roční zprávy o migraci a integraci cizinců⁶, přípravou podkladů a účastí na technických seminářích ke vzniku třetího vydání Příručky o integraci a přípravou informací pro nově vznikající webovou stránku Evropské komise o integraci cizinců v EU a jednotlivých členských státech.

V Postupimi proběhlo v květnu 2007 neformální setkání ministrů EU o integraci cizinců, které navazovalo na setkání v listopadu 2004 v Groningenu v Nizozemsku. V rámci jednání byl vypracován dokument, který byl následně schválen jako závěr Rady ministrů k posilování integračních politik v EU prostřednictvím podporování jednoty v rozdílnosti⁷. Tyto Závěry zavazují členské státy k pravidelné výměně zkušeností z opatření k interkulturnímu dialogu v rámci integrace cizinců - na toto téma bude zaměřen i Evropský rok mezikulturního dialogu (2008). Závěry se zabýval i seminář uspořádaný v prosinci 2007 v Norimberku, jehož cílem bylo získat návrhy k ustavení odpovídajících flexibilních postupů k reakci na interkulturní problémy či konflikty, potenciálně i přeshraničního rozsahu.

10.2. Rada Evropy

Problematikou migrace a integrace cizinců se v rámci orgánů Rady Evropy zabývá Evropský výbor pro migraci (CDMG - European Committee on Migration); výbor se zaměřuje na rozvoj spolupráce v oblasti migrace, sociální integrace migrantů a vztahů mezi komunitami. Zástupce ČR byl zvolen i do Byra CDMG.

V roce 2007 probíhaly víceleté projekty CDMG, např. *Integration policy and practice*, v jehož rámci bylo připravováno doporučení Rady Evropy k posílení integrace dětí migrantů, a *Labour migrants – improving their integration and migration management*.

V rámci těchto projektů pracovaly expertní pracovní skupiny, a to *CDMG working group on irregular migration*, *Committee of experts on Roma and Travellers*, *Committee of Experts on Access of Migrants to Employment*. S těmito projekty je spojena i činnost odborných pracovních skupin, příprava srovnávacích studií a mezinárodních setkání zástupců členských států.

Jedním z podstatných úkolů CDMG v roce 2007 byla příprava 8. ministerské konference (Kyjev, 4.-5.9.2008) „*Economic migration, social cohesion and development: towards an integrated approach*“. Hlavními tématy konference budou sociální soudržnost, řízení migrace a rozvoj.

CDMG a jeho Byro začaly v roce 2007 připravovat návrhy projektů pro období 2008-2011, které by řešily otázky migrace a integrace se zaměřením na zranitelné skupiny migrantů a posilování role migrantů v hostitelských zemích. Konečné návrhy projektů bude projednávat CDMG na jaře 2008 a následně Výbor ministrů.

Česká republika je v Byru CDMG zastoupena pracovníkem odboru azylové a migrační politiky MV, v expertním výboru pro zaměstnanost a ekonomické příležitosti legálně pobývajících migrantů a osob přistěhovaleckého původu (MG-R-EM) pak pracovníkem odboru migrace a integrace cizinců MPSV.

⁶) http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/immigration/docs/com_2007_512_en.pdf

⁷) http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/94682.pdf#page=23

10.3. Finanční zdroje v rámci Evropské unie

Na území ČR je v současné době využíváno těchto šesti hlavních zdrojů finančních prostředků z EU použitelných obecně pro financování programů pro integraci cizinců:

- Program Iniciativy Společenství EQUAL – tzv. II. kolo Iniciativy Společenství EQUAL
- Operační program Rozvoj lidských zdrojů
- Jednotný programový dokument pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hlavní město Praha
- Evropský uprchlický fond
- Společný regionální operační program
- Program INTI – Pilot Project on integration of third country nationals

Projekty financované z těchto zdrojů v roce 2007 úspěšně podporují integraci cizinců v ČR. Velké finanční objemy umožňují realizaci víceletých projektů s vyšší kvalitou pro příjemce. Tyto prostředky jsou doplňkem k více cíleným, avšak menším a jednoročním, dotacím jednotlivých resortů.

Dosavadní jednání o využitelnosti Evropského sociálního fondu pro období 2007-2013 naznačují, že Evropský sociální fond poskytne jasně vymezený prostor pro financování aktivit na poli integrace cizinců (zejména v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost v gesci MPSV, v případě dětí-cizinců ze třetích zemí v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost v gesci MŠMT) a stane se tak dalším možným zdrojem financování.

Pro účely integrace cizinců bude možné využít též finančních prostředků Evropského uprchlického fondu a nově otevřeného Fondu pro začleňování občanů třetích zemí 2007-2013 (oba v gesci MV ČR).

POSTUP PŘI REALIZACI KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ROCE 2008

1. Realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2008

V roce 2008 budou jednotlivé resorty pokračovat v realizaci opatření a úkolů jim uložených jak aktualizovanou Koncepcí integrace cizinců, tak Komplexním návrhem legislativních a praktických opatření (usnesení vlády ze dne 8. února 2006 č. 126), který byl aktualizován.

V roce 2008 budou příslušné resorty realizovat aktualizované resortní Plány integrační politiky a Zprávu o plnění těchto plánů v roce 2008 zašlou místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí ve lhůtě do 30. října 2008.

Příslušné resorty zajistí v rámci své vnitřní organizační struktury opatření k zajištění koordinace realizace úkolů k integraci cizinců mezi jednotlivými složkami v rámci resortu, a to pověřením konkrétního odboru (případně pracovníka), odpovědného za resortní koordinaci realizace Koncepce integrace cizinců, případně i ustavením vnitroresortní pracovní skupiny k integraci cizinců. Informaci o tomto opatření zašlou příslušné resorty místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí v termínu do 15. června 2008 (viz usnesení vlády – část I. tohoto materiálu, bod III.4.).

V souladu s předkládaným návrhem usnesení vlády zašlou výše uvedené resorty místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí ve lhůtě do 15. června 2008 informaci o vybraných projektech na podporu integrace cizinců v roce 2008 a ve lhůtě do 30. října 2008 informaci o plnění úkolů, vyplývajících z Postupu (vč. jeho části Aktualizovaný komplexní plán legislativních a praktických opatření).

Informace zaslané příslušnými resorty budou následně podkladem pro další rozvoj koncepce integrace cizinců a pro zpracování *Zprávy o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2008 a návrhu dalšího postupu*, kterou předloží vládě místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí ve lhůtě do 31. ledna 2009; tento materiál vyhodnotí vývoj realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2008 a bude obsahovat také návrh dalšího postupu a opatření v oblasti integrace cizinců.

Jednotlivé resorty budou vzájemně spolupracovat v rámci Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců a také prostřednictvím pracovních orgánů této Komise - odborných konzultačních skupin. Nadále bude probíhat dvoustranná či vícestranná spolupráce mezi MPSV a jednotlivými ministerstvy a dalšími organizacemi a institucemi, podílejícími se na realizaci Koncepce integrace cizinců.

V souladu s aktualizovanou Koncepcí integrace cizinců bude v rámci opatření k integraci cizinců kladen důraz na priority, které jsou podmínkou úspěšného začlenění cizinců do společnosti - znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost cizinců, orientace v hostitelské společnosti, vztah mezi cizinci a majoritní společností, dále na širší zapojení krajů a obcí do realizace integrace cizinců, na poskytování informací cizincům v jazycích jim srozumitelných a na informovanost společnosti o problematice integrace cizinců a rozvíjení vzájemných

vztahů mezi cizinci a většinovou společností v České republice v rámci interkulturního dialogu.

V roce 2008 bude zejména nutná intenzivní spolupráce resortů MŠMT, MV a MPSV v souvislosti s plněním opatření týkajících se znalosti českého jazyka.

2. Aktualizovaný Komplexní návrh dlouhodobých legislativních a praktických opatření (úkoly)

Komplexní návrh dlouhodobých legislativních a praktických opatření byl schválen usnesením vlády č. 126 ze dne 8. února 2006 *ke Koncepci integrace cizinců v roce 2005*. Níže uvedený souhrn zahrnuje úkoly, které **byly uloženy jednotlivým resortům s termínem plnění v roce 2008 nebo průběžně**, a je **doplňen o aktuální úkoly pro rok 2008**. Podrobnou informaci o plnění všech těchto úkolů zašlou příslušné resorty místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí v termínu **do 30. října 2008** (v souladu s úkolem v usnesení vlády - část I. tohoto materiálu, bod III.2., písm. bb).

Opatření 1.1.11. – Mapovat potřeby praxe ve výuce českého jazyka pro cizince z třetích zemí, a to vzhledem k povinnosti dosažení předepsané úrovně znalosti českého jazyka pro získání trvalého pobytu resp. občanství cizinců, tak v rámci výuky žáků a studentů z řad cizinců.

- MPSV ve spolupráci s MŠMT, MV
- termín: průběžně

Opatření 1.1.12. – V rámci materiálu k předložení vládě „**Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu**“ (viz usnesení vlády č. 126/2007, III, bod 4.) **navrhnout způsob provedení a zajištění informační kampaně o povinnosti skládat zkoušku a o podmínkách a náležitostech zkoušky, a tuto kampaň realizovat.**

- MŠMT ve spolupráci s MV a MPSV
- termín: 9/2008

nový úkol

Opatření 1.1.13. - **Podpořit co nejširší regionální dostupnost kurzů češtiny jako cizího jazyka pro cizince z třetích zemí, kteří již ukončili povinnou školní docházku, např. v rámci dotačního řízení resortů na podporu integraci cizinců.**

- MŠMT, MPSV
- termín: průběžně

nový úkol

Opatření 1.2.1. - Doporučit ředitelům škol metodický postup při výuce dětí cizinců z třetích zemí, vyhledávat programy podporující výuku českého jazyka pro děti cizinců z třetích zemí a prozkoumat možnosti vyčlenění resortních zdrojů na programy podporující výuku českého jazyka pro děti cizinců z třetích zemí.

- MŠMT
- termín: průběžně

Opatření 1.2.2. - Monitorovat ve spolupráci s Českou školní inspekcí stav výuky českého jazyka pro cizince z třetích zemí, na které se vztahuje povinná školní docházka, a **navrhovat opatření k řešení v případě zjištěných nedostatků.**

- MŠMT nově doplněný úkol
- termín: průběžně

Opatření 1.2.3. - Zvážit možná legislativní opatření k zajištění bezplatné přípravy v českém jazyce k začlenění do základního vzdělávání dětí - cizinců z třetích zemí.

- MŠMT nový úkol
- termín: červen 2009

Opatření 1.2.4. - Vytvořit diskusní platformu pro učitele a další pracovníky základních škol s větším počtem žáků – cizinců ze třetích zemí, která by umožnila vzájemné setkávání a diskusi učitelů, zlepšení orientace v problematice žáků – cizinců a výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe v oblasti přípravy v českém jazyce žáků – cizinců a jejich začlenění do základního vzdělávání.

- MŠMT
- termín: červen 2009

Opatření 2.5. - Využívat pro účely integrace cizinců Evropskou strategii zaměstnanosti a Evropský proces sociálního začleňování, které jsou kryty Evropským sociálním fondem, včetně zkušeností z Iniciativy Společenství EQUAL.

- MPSV
- termín: průběžně

Opatření 2.6. - Zvyšovat informovanost zaměstnavatelů o podmínkách zaměstnávání různých kategorií cizinců a zvyšovat informovanost cizinců o procedurách legálního zaměstnávání.

- MPSV ve spolupráci s MV
- termín: průběžně

Opatření 2.7. – Realizovat širokou informační kampaň k zjednodušeným administrativním postupům v zaměstnávání cizinců.

- MPSV ve spolupráci s MV nový úkol
- termín: 31.12.2008

Opatření 3.1. - Zpracovat koncepci úvodních kurzů sociokulturní orientace cizinců ve společnosti, včetně stanovení cílové skupiny a způsobu ověření získaných znalostí, s důrazem na osvětu cizinců k rovným příležitostem žen a mužů a se zřetelem na propojení těchto kurzů s metodikou kurzů českého jazyka pro cizince.

- MPSV ve spolupráci s MV, MŠMT, MK nová formulace úkolu
- termín: 10/2008

Opatření 3.2. - Zajišťovat zpracovávání či aktualizaci publikací poskytujících cizincům informace spadající do gesce jednotlivých ministerstev a vhodnými způsoby, včetně elektronického, je distribuovat mezi cílovou skupinu cizinců a poskytovatele služeb cizincům.

- MPSV, MV, MPO, MŠMT, MZd., MMR
- termín: průběžně

Opatření 3.3. - Průběžně zajišťovat překlady informačních publikací pro cizince, vydaných v rámci své působnosti (viz předchozí bod), zejména do anglického, ruského, ukrajinského a vietnamského jazyka.

- MPSV, MV, MPO, MŠMT, MZd., MMR
- termín: průběžně

Opatření 3.4. - Spolupracovat s MPSV při tvorbě a aktualizaci komplexních informačních zdrojů pro cizince.

- MV, MK, MPO, MŠMT, MZd., MMR
- termín: průběžně

Opatření 3.5. – Zveřejňovat na webových stránkách jednotlivých resortů informace k integraci cizinců spadající do gesce jednotlivých resortů, a to v češtině i v některých dalších jazycích cizincům srozumitelných (např. v angličtině, ruštině, ukrajinštině a vietnamštině).

- MV, MK, MPO, MŠMT, MZd., MMR, MPSV
- průběžně

nový úkol

Opatření 3.6. – Aktivně spolupracovat na průběžné aktualizaci informací k integraci cizinců spadající do gesce jednotlivých resortů na Portálu veřejné správy České republiky (<http://portal.gov.cz>)

- MV, MK, MPO, MŠMT, MZd., MMR, MPSV
- Termín: průběžně

nový úkol

Opatření 4.1. - Prohlubovat dovednost interkulturní komunikace vybraných pracovníků státní správy, kteří přicházejí do kontaktu s cizinci.

- MPSV, MV, MZd., MPO, MŠMT
- termín: průběžně

Opatření 4.2. - V rámci kulturní politiky podporovat kulturně vzdělávací a výchovné aktivity (semináře, workshopy, školení apod.) cizinců nebo zaměřené na soužití s cizinci, včetně rozvoje společných kulturně tvůrčích a společenských aktivit cizinců a státních občanů.

- MK
- termín: průběžně

Opatření 5.3. – Pokračovat ve spolupráci s jednotlivými kraji, zejména poskytovat krajům aktuální informace o problematice integrace cizinců a využívat jejich podněty k dalšímu rozvoji Koncepce integrace cizinců.

IV. Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2008

- MPSV ve spolupráci s MV
- termín: průběžně

Opatření 5.4. - V rámci své gesce umožnit předkládání projektů na výzkum či šetření zaměřené na problematiku integrace cizinců s cílem upřesnit informace o postavení cizinců vztahující se k příslušnému resortu .

- MPSV, MV, MŠMT, MZd., MPO, MMR
- termín: průběžně

Opatření 5.5. - Zohledňovat cílená specifická opatření (tj. znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizince ve společnosti a vztahy cizince s členy majoritní společnosti) stanovená Koncepcí integrace cizinců při nastavení resortních dotačních programů zaměřených na integraci cizinců.

- MPSV, MV, MŠMT, MZd., MPO, MMR, MK
- termín: průběžně

Opatření 5.6. - Uplatňovat tzv. integrační mainstreaming, tzn. při vytváření resortních politik, právních předpisů a při přijímání opatření v oblasti své působnosti brát v úvahu jejich dopad na oblast integrace cizinců.

- MPSV, MV, MŠMT, MZd., MPO, MMR, MK
- termín: průběžně

Opatření 5.7. - Při zadávání projektů vědy a výzkumu v oblasti integrace cizinců klást důraz na analýzu problematiky z genderového hlediska **a v Plánech integrační politiky jednotlivých resortů reflektovat výsledky těchto výzkumů** .

- MPSV, MV, MŠMT, MZd., MPO, MMR **nová formulace stávajícího úkolu**
- termín: průběžně

Opatření 6.1. - Předložit vládě návrh na legislativní změnu, která by umožnila nezaopatřeným dětem cizinců mladším 18ti let, kteří pobývají na území ČR na základě víza k pobytu nad 90 dnů, přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění.

- MZd.
- termín: 31. 3. 2008 (MZd. byl schválen odklad původního termínu 12/2006)

Opatření 6.2. - Předložit vládě návrh na rozšíření osobní působnosti zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v platném znění, tak, aby se vztahoval rovněž na cizince podnikající podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), kteří na území ČR pobývají na základě dlouhodobého pobytu.

- MZd.
- termín: 31. 3. 2008 (MZd. byl schválen odklad původního termínu 12/2006)

Opatření 6.5. - Činit kroky k plné realizaci Úmluvy o ochraně práv dítěte ohledně zajištění lékařské péče všem dětem, a realizaci Evropské úmluvy o výkonu dětských práv, týkajících se práva na informace a nároku na zdravotní péči.

- MZd.
- termín: průběžně

Opatření 7.1. - Podporovat dokumentační a publikační činnost, vztahující se k integraci cizinců v oblasti kultury.

- MK
- termín: průběžně

Opatření 7.2. - Zvyšovat informovanost cizinců i většinové společnosti o kultuře, dějinách a tradicích menšinové i většinové společnosti, a to i na místní a regionální úrovni.

- MK **nová formulace stávajícího úkolu**
- termín: průběžně

3. Znalost českého jazyka cizinců

Znalost českého jazyka je považována za klíčový aspekt začlenění cizinců do společnosti. Je podmínkou pro porozumění nárokům a povinnostem, které jsou od cizince - imigranta vyžadovány, pro pochopení hodnotového systému, pravidel společenského soužití i právního pořádku hostitelského státu. Je zároveň nezbytná pro dosažení ekonomické soběstačnosti cizince, uplatnění jeho kvalifikace i vzdělání a pro využití kulturního i ekonomického potenciálu imigrantů.

Cílem výše uvedených opatření je věnovat pozornost jednak (a) znalosti českého jazyka dětí – cizinců z třetích zemí, jednak (b) znalosti češtiny dospělých cizinců.

(a) znalost českého jazyka dětí – cizinců ze třetích zemí: Podpora znalosti češtiny těchto žáků je nesystémová, pouze některé školy řeší tento deficit vlastní iniciativou. Z poznatků České školní inspekce vyplývá, že znalost češtiny dětí – cizinců z třetích zemí není na dostačující úrovni.⁸ Příprava v ČJ k začlenění do základního vzdělávání je zajištěna prostřednictvím rozvojového programu MŠMT, avšak pouze pro žáky – děti osob se státní příslušností zemí EU. Pro žáky – cizince ze třetích zemí (tedy zemí mimo EU) však systematicky zajištěna není. Těmto žákům je sice v souladu s platným předpisem promíjena zkouška z českého jazyka, nicméně neznalost jazyka se nepříznivě promítá i do možnosti těchto žáků – cizinců

⁸ V devíti navštívených školách byl počet cizinců s nedostačující znalostí českého jazyka poměrně vysoký (dvě školy – více než 80 %, dvě školy – více než 70 %, pět škol – rozmezí od 20 % do 40 %). Většina z nich nepocházela ze zemí EU, proto se na ně nevztahuje možnost absolvovat bezplatnou přípravu k začlenění do základního vzdělávání zajišťovanou krajskými úřady podle § 20 odst. 5 písm. a) školského zákona. K podpoře výuky českého jazyka žáků, kteří jej dostatečně neovládají, školy nejvíce využívaly zařazení nepovinného předmětu (zpravidla konverzace v českém jazyce) nebo zájmového kroužku českého jazyka, doučování v době mimo vyučování, individuální přístup učitelů k cizincům v průběhu výuky. Ředitelé škol většinou vhodně delegovali kompetence ve vzdělávání cizinců a multikulturní výchovy, často však tyto oblasti opomíjeli při stanovení koncepčních záměrů a při vyhodnocování výsledků vzdělávání. Z pedagogických pracovníků, kteří ve školním roce 2005/2006 ve sledovaných školách učili cizince, bylo pouze 58,3 % schopno se v počáteční fázi výchovně-vzdělávacího procesu s příslušnými žáky domluvit. (Viz Tematická zpráva - Souhrnné poznatky ČŠI o vzdělávání cizinců v základních a středních školách ve školním roce 2005/2006. Tematické šetření zaměřené na vzdělávání cizinců provedla ČŠI ve vybraných základních a středních školách).

porozumět učivu i v ostatních předmětech, což ve výsledku může negativně ovlivnit úroveň jejich znalostí a v důsledku možnost pokračovat ve studiu na vyšším stupni škol.

Cílem opatření 1.2.3. je tedy zvážení možnosti návrhu legislativního opatření, které by zajistilo bezplatnou výuku resp. zvyšování znalosti češtiny žáků event. studentů - cizinců ze třetích zemí, které by zajistilo rovnost v zajištění bezplatné přípravy v českém jazyce jak žákům - cizincům ze zemí EU, tak i žákům – cizincům ze třetích zemí.

Z výzkumu MPSV⁹ vyplynulo zjištění, že většina škol postrádá metodiku pro výuku češtiny pro děti-cizince. Ačkoli vybraní pracovníci oslovených škol procházejí různými tematicky relevantními školeními, některým školám se nedostává informací o možnostech dalšího vzdělávání pedagožek a pedagogů v této oblasti. Školy navzájem spolupracují jen v ojedinělých případech, ačkoliv vzájemné sdílení zkušeností by některé z nich považovaly za velmi přínosné.

Některé školy s větším počtem žáků – cizinců ze třetích zemí mají již rozsáhlé zkušenosti v práci s žáky – cizinci z třetích zemí. Z řady projektů, předkládaných těmito školami (např. v rámci dotačního řízení MŠMT na integraci cizinců) zpracovává vlastní metodické a učební materiály. Tyto materiály, vytvořené v rámci dotačních programů MŠMT– také vzhledem k požadavku na efektivní využívání prostředků ze státního rozpočtu - by mohly být využity i dalšími školami, podobně jako i zkušenosti v postupu výuky češtiny jako cizího jazyka. Opatření 1.2.4. proto směřuje k vytvoření diskusní platformy, která by se realizovala formou seminářů či kulatých stolů vždy v každém pololetí. Platforma by zástupcům jednotlivých škol umožnila pravidelné sdílení zkušeností se začleňováním žáků – cizinců z třetích zemí do výuky a širší využití učebních materiálů zpracovaných např. v rámci projektů dotovaných MŠMT. Platforma by kompetentním pracovníkům MŠMT umožnila seznamovat pedagogické pracovníky s aktuálními opatřeními resortu, stejně jako možnost poskytnout informace a výklad příslušných právních opatření prostřednictvím přizvaných odborníků z dalších resortů.

(b) vytvořit podmínky pro výuku českého jazyka pro dospělé (cizince, na které se již nevztahuje povinná školní docházka). Cílem je upravit podmínky k prokazování znalosti českého jazyka jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu, stanovených zákonem č. 379/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony¹⁰ (termín účinnosti této podmínky je stanoven na 1.1.2009). Cílem opatření je však také umožnit cizincům další rozvíjení znalosti českého jazyka tak, aby byla podpořena jejich integrace do společnosti.¹¹ Opatření 1.1.12 směřuje ke zpracování **návrhu způsobu provedení a zajištění informační kampaně v rámci materiálu k předložení vládě „Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu“** (viz

⁹ Výstup výzkumu „Přístup imigrantek a imigrantů ke vzdělávání a na trh práce v ČR“ je přístupný na stránce: <http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=95>

¹⁰ Výjimky z povinnosti prokazovat znalost českého jazyka jako jedné z podmínek pro povolení trvalého pobytu stanoví zákon č. 379/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹¹ V souvislosti s výukou jazyka jsou připravovány tzv. úvodní kurzy socio-kulturní orientace ve společnosti, které cizincům poskytnou základní informace o struktuře a zvyklostech společnosti v ČR vč. osvěty o rovnosti žen a mužů - např. viz. opatření 3.1.

usnesení vlády č. 126/2007, III, bod.4.). **Jedná se o návrh a** realizaci široké informační kampaně, která má zajistit plnou informovanost cizinců i celé veřejnosti jednak o zavedení jazykové zkoušky z českého jazyka jako jedné z podmínek povolení trvalého pobytu s platností od 1. ledna 2009 (MV), jednak o podmínkách a náležitostech nezbytných ke složení této zkoušky včetně soupisu škol, ve kterých je možno zkoušku složit (MŠMT).

Tyto informace budou zveřejněny na webových stránkách příslušných resortů a na speciální webové stránce a dále bude k jejich šíření využito dalších webových stránek určených cizincům, informačních letáků, tiskovin vydávaných organizacemi cizinců, veřejných sdělovacích prostředků ap.

Aby bylo možno k žádosti o trvalý pobyt po cizincích požadovat prokázání znalosti českého jazyka, je nezbytné zajistit předpoklady pro získání požadované úrovně znalosti českého jazyka. Nabídka jazykových kurzů češtiny jako cizího jazyka však dosud rovnoměrně nepokrývá území ČR. Opatření 1.1.13. tedy směřuje k podpoření škol, NNO i dalších subjektů – poskytovatelů výuky češtiny tak, aby byla zajištěna co nejširší regionální dostupnost kurzů češtiny jako cizího jazyka.

4. Zaměstnávání cizinců

Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců uložila MPSV zajistit zjednodušení administrativní náročnosti v zaměstnávání cizinců, zejména pak zjednodušení právní úpravy udělování povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí, navržení způsobu prodloužení platnosti povolení k zaměstnání v návaznosti na délku přítomnosti cizince na českém trhu práce a zavedení ochranné lhůty pro cizince přijíždějící do ČR za účelem zaměstnání, která jim umožní při ztrátě zaměstnání, a to nikoli vlastní vinou, setrvat po určenou dobu na území ČR a nastoupit do nového zaměstnání (opatření 2.1., 2.2., 2.3., 2.4.). V návaznosti na jednání ohledně realizace těchto opatření uskutečněná v předchozích letech v rámci MPSV bylo v roce 2007 dosaženo shody na konkrétní formě legislativní změny, která je obsažena v novele zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V současnosti (stav k 6.2.2008) probíhá k této novele vypořádání vnějšího připomínkového řízení, předložení ke schválení vládě se předpokládá do konce února 2008, účinnost od 1.1.2009 (bližší viz příloha č. 1 - Plnění aktualizovaného Plánu integrační politiky MPSV).

Opatření 2.7. tedy směřuje k realizaci široké informační kampaně, která by cizince a zaměstnavatele, ale i orgány státní správy, samosprávy a další subjekty informovala o přijatých změnách a objasnila nová pravidla a postupy v zaměstnávání cizinců plynoucí z novely zákona o zaměstnanosti (*za předpokladu, že tento dokument bude vládou schválen*).

Tyto informace budou zveřejněny prostřednictvím informačního letáku Zaměstnání cizinců v ČR, dále na webových stránkách MV a stránkách MPSV zaměřených na zaměstnávání cizinců, (<http://portal.gov.cz>, www.cizinci.cz) i na dalších webových stránkách zaměřených na cizince, dále v časopisech vydávaných organizacemi cizinců a dalších sdělovacích prostředcích.

5. Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců

Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců bude v roce 2008 pokračovat ve své činnosti se zacílením na koordinaci aktivit v rámci realizace Koncepce

integrace cizinců. Bude se scházet ke svým jednáním podle potřeby, zejména bude projednávat koncepční materiály týkající se problematiky integrace cizinců, řešit vzniklé zásadní problémy v oblasti integrace cizinců a bude tvořit širokou diskusní platformu pro instituce a organizace, podílející se na realizaci integrační politiky, čímž bude umožněno vzájemné předávání nových informací a zkušeností s problematikou integrace cizinců. Klíčovými tématy budou podmínky realizace Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území České republiky, zdravotní pojištění cizinců, podpora znalosti českého jazyka cizinců, možnosti širšího zapojení krajů a obcí do realizace integrace cizinců ad.

Hlavní činnost však bude nadále spočívat, stejně jako v předchozích letech, na pracovních orgánech Komise - jednotlivých *odborných konzultačních skupinách*, které jsou základem flexibilní meziresortní a nadresortní spolupráce při realizaci a rozvoji Koncepce integrace cizinců.

5.1. Odborné konzultační skupiny

Složení **Odborné konzultační skupiny koncepční a legislativní** bude i v roce 2008 nezměněné, budou zde tedy zastoupeny všechny příslušné resorty, podílející se na realizaci Koncepce integrace cizinců, Úřad vlády, sociální partneři, akademická obec, kraje i nestátní neziskové organizace.

Odborná konzultační skupina se bude v roce 2008 dále scházet podle potřeby, v rámci její činnosti budou i nadále připravovány a projednávány koncepční materiály týkající se problematiky integrace cizinců, diskutovány případné legislativní změny, zpracovávány podněty pro jednání Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců a řešeny problematice oblasti integrační politiky. V rámci jednání OKS bude v roce 2008 mj. řešena problematika výuky češtiny pro žáky povinné školní docházky z třetích zemí a problematika finančních zdrojů využitelných pro podporu integrace cizinců.

Pokračovat bude činnost pracovní skupiny vytvořené MPSV za účelem řešení problémů identifikovaných v oblasti soukromého zdravotního pojištění cizinců. Tato pracovní skupina se na svém jednání v r. 2007 zabývala problematikou umožnění měsíčních plateb pojistného v rámci soukromého zdravotního pojištění a dále možností stanovení flexibilní doby pojištění za účelem zamezení duplicitních plateb pojištění ze strany cizinců například v případě udělení trvalého pobytu (viz část III., kapitola 2.1. Odborné konzultační skupiny). Tuto problematiku nelze řešit izolovaně od ostatních problémů zdravotního pojištění cizinců, členové pracovní skupiny byli proto požádáni o dodání návrhů, podnětů, zkušeností vztahujících se ke zmíněné problematice MPSV; pracovní skupina se hledáním řešení bude i nadále zabývat.

Na činnosti a vedení **Odborné konzultační skupiny pro statistiku a výzkum** se bude nadále aktivně podílet Český statistický úřad.

Náplní činnosti odborné konzultační skupiny bude zejména realizace Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců v České republice. V roce 2008 bude v rámci této odborné konzultační skupiny diskutována aktualizace uvedené Koncepce¹². Dále budou posuzovány možnosti využití výstupů různých projektů, zaměřených na kvantitativní i kvalitativní podmínky života cizinců v ČR a jejich integraci.

¹² Usnesení vlády ČR ze dne 21. února 2007 č. 126 ke Zprávě o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2006

Odborná konzultační skupina pro nestátní neziskové organizace, regiony a sociální partnery se bude zabývat záležitostmi, které vyplynou z jednání Komise pro integraci cizinců. Krom toho se zaměří na možnosti spolupráce se sociálními partnery v oblasti zajištění výuky češtiny cizinců zaměřené na profesní jazyk zejména se zřetelem na informovanost o zásadách bezpečnosti práce; dále na prohloubení spolupráce s kraji a obcemi, zejména s Asociací krajů a Svazem měst a obcí. Seminář se zástupci krajů bude zaměřen na prohloubení účasti krajů na realizaci Koncepce integrace cizinců, zejména na zainteresování všech příslušných subjektů v jednotlivých krajích na procesu integrace cizinců se zřetelem k programům, vyhlášeným v rámci Fondu pro začleňování občanů třetích zemí 2007-2013. V rámci spolupráce s NNO budou uspořádány nejméně dva semináře, zaměřené na komplexní informaci o finančních zdrojích na integraci cizinců a na finanční řízení dotací na projekty.

Odborná konzultační skupina ke zmapování potřeb studií a výzkumů cizinců a jejich komunit provede v roce 2008 aktualizaci přehledu „Doporučené materiály – Integrace cizinců“ na základě žádosti předsedy komise k členům. Nadále je plánováno oslovení širší skupiny respondentů na základě doporučení členů komise. Aktualizace podkladů bude také nadále prováděna průběžně ze strany členů skupiny (členové zasílají aktuální podklady na email předsedy, který materiál neprodleně doplňuje). OKS by se měla sejít minimálně jednou za účelem diskuse nad dalším vývojem a rozšiřováním praktického využití přehledu „Doporučené materiály – Integrace cizinců“.

6. Projekty resortů na integraci cizinců v roce 2008

Tematické zaměření projektů v rámci Koncepce by mělo odpovídat stanoveným prioritám a potřebám jednotlivých resortů v rámci podpory cílů Koncepce integrace cizinců při zohlednění cílených specifických opatření, schválených aktualizovanou Koncepcí integrace cizinců. Zadávání projektů jednotlivými ministerstvy a uvolnění finančních prostředků na realizaci projektů v rámci Koncepce v roce 2007 může být zajištěno formou veřejné zakázky nebo formou poskytnutí dotace na základě výběrového dotačního řízení; ministerstva zajistí, aby výzva byla zveřejněna transparentní, veřejnosti přístupnou formou, s dostatečným časovým předstihem.

Příslušní ministři poskytnou místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí ve lhůtě do 15. června 2008 informaci o projektech vybraných k realizaci v roce 2008. Každé ministerstvo bude zodpovědné za účelné využití poskytnutých finančních prostředků v souladu s platnými předpisy i s požadavky a cíli Koncepce integrace cizinců.

7. Statistika

Místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí je uloženo vytvářet podmínky pro koordinaci orgánů a institucí při odstraňování problémů při realizaci Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území ČR. Za tímto účelem bude v roce 2008 ve své činnosti pokračovat Odborná konzultační skupina pro statistiku a výzkum (blíže viz kapitola 5.1. Odborné konzultační skupiny).

Problematika statistického sledování vývoje a struktury cizinců v ČR se potýká s celou řadou problémů. Situace v jednotlivých členských státech EU v oblasti migrace se také

vzhledem k rozdílné legislativě značně liší. Avšak ani přijaté nařízení Evropského parlamentu a Evropské komise o statistice Společenství v oblasti migrace a mezinárodní ochrany nezměnilo stávající situaci k lepšímu. Ve výsledku sice od členských států požaduje harmonizované údaje, neposkytuje jim však nástroje a možnosti, jak prosadit nutné úpravy např. na legislativní úrovni, aby z doposud neharmonizovaných dat vznikly údaje harmonizované. Prvním referenčním rokem je rok 2008. Kritéria pro rozdělování finančních prostředků mezi členskými státy v rámci Integračního fondu budou vycházet z objektivních ukazatelů (tj. počet cizinců ze třetích zemí a počet nově udělených víz) dle výše zmíněného nařízení. Český statistický úřad (ČSÚ) zpracoval tyto ukazatele pro Eurostat za roky 2003-2006 z jediných dat, která měl k dispozici od cizinecké policie (stav ke konci roku). Jedná se však z hlediska vymezení parametrů pro rozdělování Integračního fondu o nekompletní informaci (údaje neobsahují víza a povolení k pobytu udělená během kalendářního roku, která byla ukončena během téhož roku a ke konci roku tudíž již nebyla v Cizineckém informačním systému platných pobytů, které měl ČSÚ k dispozici) a dochází tak ke krácení prostředků přidělených ČR. Cizinecký informační systém není podle informací ŘS CPP standardně nastaven na výstupy za období (např. období jednoho roku u udělených víz a povolení k pobytu), ale pouze na výstupy ke konkrétnímu okamžiku (stav platných pobytů např. k 31. 12.). Pro změnu systému bude nutné uvolnit zvláštní finanční prostředky a zadání výstupů za období nechat dodavatelskou firmou dopracovat. ČSÚ již také nadále nedisponuje daty z Cizineckého informačního systému potřebnými k odvození byť omezeného výstupu pro výpočet kritérií pro rozdělování Integračního fondu¹³⁾. Data počínaje rokem 2007 již tedy bude muset poskytovat přímo Cizinecká policie.

V rámci Koncepce integrace cizinců zpracuje ČSÚ v roce 2008 aktualizovanou publikaci *Cizinci v České republice*, která bude obsahovat statistická data týkající se jednotlivých oblastí života cizinců na území ČR. Tato publikace bude kromě tištěné podoby zveřejněna také na webových stránkách ČSÚ.

8. Financování Koncepce integrace cizinců

V roce 2008 se nadále předpokládá financování realizace Koncepce integrace cizinců *ze státního rozpočtu* - v návrhu státního rozpočtu na rok 2008 je na zajištění realizace Koncepce integrace cizinců zapracována částka ve výši 25 mil. Kč (v kapitole „Všeobecná pokladní správa“, položce „Prostředky na integraci cizinců“). Uvedená celková částka 25 mil. Kč bude rozdělena následujícím způsobem: Ministerstvo práce a sociálních věcí - 10,8 mil. Kč, Ministerstvo vnitra - 5 mil. Kč, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - 2 mil. Kč, Ministerstvo zdravotnictví - 3 mil. Kč, Ministerstvo kultury - 2,5 mil. Kč, Ministerstvo průmyslu a obchodu - 600 tis. Kč, Ministerstvo pro místní rozvoj - 600 tis. Kč a Český statistický úřad - 500 tis. Kč. Uvedené rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé resorty a Český statistický úřad vycházelo z návrhů, které byly Ministerstvu práce a sociálních věcí předány příslušnými resorty. Přidělené finanční prostředky budou jednotlivými resorty v roce

¹³⁾ V srpnu roku 2007 Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR vypovědělo ČSÚ Dohodu o spolupráci v oblasti zpracování údajů, a to s okamžitou platností s poukazem na §9a zákona o státní statistické službě. Tímto zároveň došlo k pozastavení pravidelné měsíční předávky dat. Od této doby do současnosti (únor 2008) je situace stále řešena na legislativní úrovni a do budoucna pravděpodobně povede k nutnosti přebírat údaje o cizincích z Informačního systému evidence obyvatel (ISEO). Podle informací ČSÚ však do ISEO není z formálně-technických důvodů v současné době možné včlenit všechny záznamy o cizincích, data převzatá z ISEO tedy nejsou shodná s oficiálními údaji používanými cizineckou policií, což s sebou přinese vážné komplikace. **Data z ISEO také neobsahují položku „účel pobytu“, která je pro výpočet kritérií podstatná.**

2008 využity na realizaci projektů podporujících integraci cizinců v České republice – v souladu s bodem II.3. usnesení vlády (část I. tohoto materiálu).

Co se týče finančních prostředků z *fondů EU*, k důležité změně dojde v rámci ESF, kde budou projekty z období 2004-2006 pouze dobíhat. Další možnost financování se předpokládá především z nových operačních programů Lidské zdroje a zaměstnanost, Vzdělávání pro konkurenceschopnost a Praha - Adaptabilita. Operační programy jsou převážně zaměřené na cílové skupiny ohrožené sociální exkluzí a podporu členů těchto skupin při vstupu na trh práce.

Otevřen bude nový finanční zdroj Evropské komise – Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí 2007-2013, který bude spravovat Ministerstvo vnitra za podpory Ministerstva práce a sociálních věcí. Jeho využitelnost bude širší než v případě ESF. Zaměření Fondu nesmí nahrazovat, ale doplňovat Evropský sociální fond. Cílová skupina je v podstatě totožná s cílovou skupinou Koncepce integrace cizinců. Celková částka uvedená ve víceletém programu Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí na období 2007-2013 v závazném plánu financování činí 16 752 869,25 Eur, pro rok 2007 je stanovena částka 1 323 425,91 Eur, v roce 2013 je stanovena částka 3 578 000,00 Eur. Opět bude otevřen i Evropský uprchlický fond. Evropský uprchlický fond zahrnuje čtyři akce, z nichž akce B se zabývá integrací osob z cílových skupin, jejichž pobyt v členském státě je trvalý a stálý. Využit lze i další zdroje - např. v průběhu roku 2008 budou vyhlášeny další dvě výzvy v rámci Blokového grantu z Finančních mechanismů EHP/Norska realizovaného Nadací rozvoje občanské společnosti (NROS).

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Plnění resortních aktualizovaných Plánů integrační politiky v roce 2007

Příloha č. 2: Bezpečnostní aspekty integrace cizinců

PLNĚNÍ RESORTNÍCH AKTUALIZOVANÝCH PLÁNŮ INTEGRAČNÍ POLITIKY V ROCE 2007

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

MPSV pokračovalo v roce 2007 v plnění úkolů, které byly vytyčeny ve dvou klíčových resortních materiálech - jednak v *Aktualizovaném Plánu integrační politiky Ministerstva práce a sociálních věcí* (MPSV) a dále v *Komplexním návrhu dlouhodobých legislativních a praktických opatření*, které byly schváleny usnesením vlády č. 126 ze dne 8. února 2006 ke *Koncepci integrace cizinců v roce 2005*.

Přehled úkolů pro MPSV v rámci realizace Koncepce integrace cizinců byl schválen panem ministrem na 13. operativní poradě vedení konané dne 30.3.2006. Tímto materiálem bylo panem ministrem jednotlivým vedoucím zaměstnancům dotčených útvarů MPSV uloženo plnit úkoly v materiálu uvedené. Stav plnění úkolů v roce 2007 je následující.

Integrační mainstreaming

V roce 2007 byl všemi dotčenými útvary MPSV v rámci jejich věcné působnosti uplatňován tzv. **integrační mainstreaming** – jednalo se zejména o novelu zákona o státní sociální podpoře a zákona o pomoci v hmotné nouzi, které jsou součástí zákona č. 379/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dále o návrh zákona o rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon), návrh věcného záměru zákona o státním občanství ČR a zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Zjednodušení administrativní náročnosti zaměstnávání cizinců

- **Navrhnout systém tvorby a pravidelné aktualizace místních seznamů dlouhodobě neobsaditelných pracovních míst, respektive profesí**

Během roku 2007 byl tento seznam pracovních míst vytvořen. Na základě informací z úřadů práce je v rámci systému OK práce generována speciální statistika obsahující údaje o dlouhodobě neobsazených volných pracovních místech. Tato statistika je vytvářena podle číselníku Klasifikace zaměstnání (KZAM) s možností volby stupně agregace, s rozdělením dle okresů/krajů a za ČR a délky neobsazenosti (0-3 měsíce, 3-6, 6-12, nad 12 měsíců). Statistiky jsou zveřejňovány na Integrovaném portálu MPSV <http://portal.mpsv.cz> v sekci *Zaměstnanost/ Statistiky/ Nabídka a poptávka na trhu práce – volba Analýza neobsazenosti volných pracovních míst podle KZAM/vzdělání*. Statistiky jsou zpracovávány čtvrtletně. Podle návrhu MPSV na úpravu návrhu projektu tzv. zelených karet by mohlo být v budoucnu volné pracovní místo uveřejněné úřadem práce jako po určitou dobu (např. 1 měsíc) neobsazené automaticky považováno za místo, na které lze vydat zelenou kartu. Obdobně by tomu bylo u míst, které MPO označí jako místo vhodné pro klíčový personál.

- **Navrhnout způsob prodloužení platnosti povolení k zaměstnání v závislosti na délce platnosti předchozích povolení k zaměstnání (princip nabývání práv)**

V rámci MPSV byl projednáván návrh této nové podoby právní úpravy (tzv. model 1+2+2) - cizinec by tak v průběhu pěti let, pokud by to umožňovala situace na trhu práce, žádal o

povolení k zaměstnání pouze třikrát namísto stávajících pěti žádostí¹⁴. V průběhu jednání se nicméně ukázalo, že jednodušší a efektivnější bude plošné umožnění získání povolení k zaměstnání cizinci na dobu až 2 let (stávající úprava umožňuje vydání povolení maximálně na dobu 1 roku). Do připravovaného znění novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti tak bylo navrženo, že povolení k zaměstnání, resp. prodloužení platnosti tohoto povolení, lze vydat až na dobu dvou let. Předpokládaná účinnost této novely je 1.1.2009.

- **Analyzovat možnosti zjednodušení právní úpravy udělování povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí, případně povolení k zaměstnávání,**

Na základě proběhlých jednání bylo navrženo několik změn, které by měly administrativně zjednodušit proces zaměstnávání cizinců. Kromě výše uvedeného umožnění délky povolení k zaměstnání na dobu až 2 let, je v rámci návrhu novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti také navrhováno, aby k žádosti o povolení k zaměstnání již nadále **nebylo vyžadováno lékařské potvrzení** o zdravotním stavu cizince. Dále je prostřednictvím této novely navrhováno **zjednodušení zaměstnávání cizinců-absolventů středních nebo vysokých škol** v České republice, kteří by nepotřebovali povolení k zaměstnání. Určitá zjednodušení jsou také navrhována ohledně režimu vysílání cizinců-zaměstnanců k výkonu práce mimo místo výkonu práce uvedeného v povolení k zaměstnání.

V průběhu roku 2007 bylo v rámci MPSV finalizováno řešení otázky **uvolnění přístupu na český trh práce cizincům, kteří studují na českých školách**. Výsledná podoba nového ustanovení je opět obsahem návrhu novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti – nově by tak u cizinců, kteří se na území ČR soustavně připravují na budoucí povolání, nemělo být vyžadováno povolení k zaměstnání cizince.

Návrh novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti dále za účelem zjednodušení zaměstnávání cizinců obsahuje návrh **na zrušení institutu povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí**, čímž by se výrazně snížila administrativní zátěž zaměstnavatelů cizinců.

Zároveň s novelou zákona o zaměstnanosti bude předložen návrh na změnu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, kterou se cizincům, jejichž zaměstnání skončí bez jejich zavinění před uplynutím platnosti povolení k zaměstnání, umožní při splnění stanovených podmínek setrvat na území ČR a využít **ochrannou dobu (60 dní) ke hledání nového zaměstnání**. Cizincům, kteří na území České republiky po určitou dobu pracovali¹⁵ a nikoliv vlastní vinou ztratili zaměstnání, tak bude platnost povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání zrušena pouze tehdy, pokud jim ve lhůtě do 60 dnů ode dne následujícího po skončení pracovního poměru nebude vydáno nové povolení k zaměstnání; řízení o zrušení platnosti tohoto povolení plně podléhá správnímu řádu (t.j. včetně části druhé a třetí). Důvody rozvázání pracovního poměru nezaviněné cizincem se rozumí důvody, pro které může podle zákoníku práce dát zaměstnavatel cizinci výpověď z tzv. organizačních nebo zdravotních důvodů nebo pro které může zaměstnanec okamžitě zrušit pracovní poměr. Ochranná lhůta se bude vztahovat i na případy, kdy z výše uvedených důvodů dojde k rozvázání pracovního poměru dohodou. Tito cizinci tak nebudou muset po skončení zaměstnání opouštět území České republiky a budou si moci v rámci této tzv. ochranné lhůty hledat nové zaměstnání.

¹⁴ Po uplynutí pěti let nepřetržitého legálního pobytu na území ČR může pak cizinec požádat o povolení k trvalému pobytu, jehož udělením získá zcela volný přístup na český trh práce (již nepotřebuje povolení).

¹⁵ Tj. pokud cizinec ke dni skončení pracovního poměru na území pobýval za účelem zaměstnání: a) po dobu alespoň 1 roku, pokud tato doba bezprostředně předcházela skončení pracovního poměru, nebo b) po dobu kratší než 1 rok, pokud ke dni skončení pracovního poměru na území pobýval nepřetržitě po dobu 3 let; do doby nepřetržitého pobytu se pro tyto případy započítává doba pobytu na vízum k pobytu nad 90 dnů a na povolení k dlouhodobému pobytu.

Vzhledem k tomu, že cizinci po ztrátě zaměstnání nebudou naplňovat zákonné podmínky nároku na čerpání zdravotní péče v České republice z titulu své účasti na veřejném zdravotním pojištění, budou muset na dobu trvání tzv. ochranné lhůty uzavřít komerční zdravotní pojištění. V případě, že cizinec takové pojištění nesjedná, nebude zajištěna úhrada nákladů případné zdravotní péče a taková skutečnost může být důvodem pro zahájení řízení o zrušení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu cizince na území České republiky, a to i v době tzv. ochranné lhůty.

V návaznosti na zavedení institutu ochranné lhůty je stanovena povinnost sdělovat důvody ukončení pracovního poměru, pokud ke ztrátě zaměstnání nedošlo vlastní vinou cizince. Informační povinnost pro zaměstnavatele ve vztahu k úřadům práce vyplývá z návrhu nového znění § 88 odst. 2 zákona o zaměstnanosti – policie a následně i Ministerstvo vnitra tak budou informovány o případech, kdy cizinec ve lhůtě do 45 kalendářních dnů ode dne, kdy bylo rozhodnuto jeho žádosti vyhovět, do zaměstnání nenastoupil.

Problematika nezletilých cizinců bez doprovodu

Tak jako v předcházejících letech, i v roce 2007 probíhala spolupráce MPSV s MŠMT a dalšími zainteresovanými subjekty v oblasti **umístování nezletilých cizinců bez doprovodu do speciálního školského zařízení pro děti cizince**. V této souvislosti probíhala také jednání *Meziresortní pracovní skupiny a nestátních neziskových organizací pro řešení situace nezletilých cizinců na území ČR* – byla tak odstraněna řada aktuálních problémů v této oblasti. Se zamýšlenou změnou sídla diagnostické části Zařízení pro děti-cizince navázalo MPSV úzkou spoluprací s městským úřadem pro Prahu 5 tak, aby v rámci úřadu městské části a odboru sociálního, došlo k vytvoření specializovaného pracovního místa na problematiku nezletilých dětí-cizinců.

V oblasti **následné péče o děti-cizince** bez doprovodu byl identifikován jako hlavní problém forma legalizace pobytu zletilé osoby na území ČR, která odchází ze Zařízení pro děti-cizince. Dále se řešila problematika nastavení následné péče, obchodu s lidmi a vymizení.

Sjednávání dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení a přeshraniční spolupráci

MPSV v roce 2007 **pokračovalo ve sjednávání dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení**, respektujících požadavky *acquis communautaire* a moderní principy koordinace sociálního zabezpečení, a to - mimo jiné - rovněž se státy, jejichž státní příslušníci tvoří v ČR početné skupiny. Návrh nové česko-ruské smlouvy dokončený v roce 2006 schválila vláda ČR usnesením č. 428 ze dne 18.4.2007, na ruské straně k podpisu dosud připravena není. Návrh na vypovězení dosud platné (pouze ve vztahu ČR-RF) Dohody mezi ČSR a SSSR z roku 1959 je projednáván v Parlamentu ČR. ČR dále obdržela v březnu 2007 návrh Indické republiky na sjednání smlouvy o sociálním zabezpečení – bylo navrženo zahájení expertního jednání. V září roku 2007 byla podepsána smlouva o koordinaci sociálního zabezpečení se Spojenými státy americkými – vstup v platnost je předpokládán ve 2. polovině roku 2008. V prosinci byla podepsána smlouva s Korejskou republikou (musí ji před vstupem v platnost schválit ještě parlamenty obou zemí). Během roku 2007 byla připravena také smlouva s Japonskem a téměř dokončen text smlouvy s Austrálií. Rovněž v prosinci 2007 ČR obdržela návrh na sjednání smlouvy o sociálním zabezpečení od Moldavské republiky; v současné době se upřesňuje termín zahájení expertního jednání. MPSV v závěru roku 2007 požádalo MZ o kontaktování příslušných úřadů Běloruska, Arménie, Ázerbajdžánu, Gruzie, Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Tádžikistánu, Turkmenistánu a Uzbekistánu s tím, že Česká republika má zájem o sjednání dvoustranné smlouvy o sociálním zabezpečení. Za tím účelem předložilo i návrh vzorové smlouvy.

MPSV usiluje také o **sjednávání nového typu smluv**, které slouží k výměně údajů a přeshraniční spolupráci při potírání zneužívání dávek sociálního zabezpečení a při výběru pojistného. V roce 2007 se v této souvislosti uskutečnila jednání s Francií, Nizozemím a SRN. Jednání se všemi těmito státy v průběhu roku 2007 pokročila - smlouva „Ujednání o

administrativní spolupráci v boji proti nelegální práci“ s Francií je tak krátce před podpisem a u Ujednání s Německem probíhá vypořádání připomínkového řízení. „Memorandum o spolupráci o výměně údajů a přeshraniční spolupráci při potírání podvodů při mezinárodním vysílání pracovníků a boji proti nelegálnímu zaměstnání“ s Nizozemím bylo podepsáno 28. listopadu 2007 a v platnost vstupuje 1. února 2008.

Mezinárodní kontext a zapojení do mezinárodních institucí

Zástupci MPSV se pravidelně aktivně účastní zasedání expertní pracovní skupiny při Evropské komisi **National Contact Points on Integration** a též technických seminářů této skupiny. Dále se zástupci MPSV podílejí na činnosti expertních výborů Rady Evropy. Zástupci MPSV rovněž spolupracují s MV ČR při zajišťování stanovisek a účasti zástupců v rámci Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum (SCIFA) a její pracovní skupiny Migrace a vyhoštění (Migration and Expulsion). Zástupci MPSV se účastnili také jednání s EK ohledně Partnerství pro mobilitu s Moldavskem.

V **projektech zahraniční rozvojové spolupráce**, realizovaných MPSV v roce 2007 na základě usnesení vlády č. 686 ze dne 7. června 2006 k zahraniční rozvojové spolupráci v roce 2007 a ke střednědobému výhledu jejího financování do roku 2008, byl mimo jiné zohledněn i aspekt prevence migrace, která není pro ČR přínosná. Jednalo se o projekty v Moldavsku a Srbsku, které měly - byť nepřímo - dopad v oblasti prevence nežádoucí migrace. Dále bylo v gesci MPSV v roce 2007 realizováno celkem 8 dalších rozvojových projektů – a to v Srbsku (4 projekty), Mongolsku, Vietnamu, Namibii a Moldavsku. Tyto projekty usilovaly o komplexní řešení identifikovaných rozvojových problémů přímo v cílových zemích, což vytváří větší či menší souvislost s otázkou migrace u téměř každého z těchto rozvojových projektů.

Za podpory MPSV a MV vznikl **Asistenční systém zaměstnávání občanů Ukrajiny v ČR** - vznikl propojením aktivit projektu MV: „Prevence zneužívání pracovních sil na evropském trhu práce se zaměřením na ČR“ (1. 1. 2007 - 31. 12. 2007) se zaměřením na asistenční a poradenskou službu při zprostředkování pracovních míst pro potenciální migranty v rámci třech konzultačních center na Ukrajině (Užhorod, Lvov a Charkov) a veřejné zakázky MPSV „Realizace aktivit působících preventivně proti nelegální pracovní migraci do ČR z Ukrajiny“ (1. 9. 2007 - 31. 3. 2008, zejména provoz asistenčních center Praha, Brno, Plzeň, Litoměřice a Hradec Králové. Realizátorem obojího je Charita Česká republika. Asistenční centra poskytují poradenství o možnostech legálního zaměstnání pro ukrajinské migranty v ČR, přispívají ke zvýšení informovanosti o rizicích spojených s nelegálním zaměstnáváním mezi českými zaměstnavateli i občany Ukrajiny směřujícími či již pobývajícími na území ČR. Rovněž poskytují asistenci potenciálním pracovním migrantům v kontaktu s potenciálními zaměstnavateli, zastupitelským úřadem ČR a dalšími subjekty při výjezdu za prací do ČR tak, aby byly omezeny případy zneužití těchto osob subjekty stojícími mimo zákonný rámec).

Informační zdroje k integraci cizinců a pro cizince

Jako zdroj informací pro úředníky státní správy a samosprávy, nevládní neziskové organizace, akademickou obec a i samotné cizince či veřejnost provozuje MPSV od roku 2004 internetovou stránku <http://www.cizinci.cz>. V sekci „Informační materiály a příručky“ byl nově uveřejněn *Přehled nestátních neziskových organizací poskytujících poradenství cizincům*, který MPSV sestavilo na základě informací poskytnutých těmito organizacemi a který obsahuje kontaktní údaje organizací v členění dle jednotlivých krajů.

K této stránce je připojen i přímý odkaz na **stránky Portálu veřejné správy ČR** <http://portal.gov.cz>, kde vzhledem k identifikované nutnosti zajistit dostatek státních správou garantovaných informací pro občany třetích zemí byla během roku 2007 sekce „Cizinec“ přepracována tak, aby efektivně naplňovala tento účel. Garance aktuality informací je ponechána na jednotlivých zainteresovaných resortech. V polovině roku 2007 vznikla i anglická verze této sekce.

Vybrané stěžejní informace ohledně integrace cizinců jsou taktéž umístovány na oficiálních webových stránkách MPSV <http://www.mpsv.cz> v sekci *Integrace cizinců*.

V průběhu roku 2007 bylo MPSV připraveno druhé vydání příručky **Informační publikace pro cizince v ČR** – jednalo se o dotisk prvního vydání, který byl aktualizován vložením aktualizacího listu.

MPSV dále publikovalo informační materiál **Informace pro cizince s trvalým pobytem v ČR**, jehož cílem je podat cizincům přehlednou formou základní stručné informace ohledně práv a povinností, které jim plynou ze získání statutu trvalého pobytu na území ČR. Publikace je určena cizincům pocházejícím ze zemí mimo členské státy Evropské unie, kterým byl udělen trvalý pobyt. Součástí informačního materiálu je i adresář nestátních neziskových organizací poskytujících poradenství cizincům v členění dle jednotlivých krajů.

Poskytování informací ohledně vstupu cizinců na český trh práce ze strany úřadů práce je na celostátní úrovni realizováno především prostřednictvím integrovaného portálu MPSV na webových stránkách <http://portal.mpsv.cz> v sekci *Zahraniční zaměstnanost*, kde jsou informace k dispozici ve více jazykových mutacích. Úřadům práce jsou průběžně poskytovány též informační materiály – byl vydán leták „Zaměstnání cizinců v ČR“, do budoucna je připravováno vícejazyčné vydání letáků „Důležité tiskopisy pro zaměstnávání cizinců“ a „Chcete znát více o zaměstnávání cizinců na území ČR?“.

Využívání výuky českého jazyka v rámci rekvalifikačních kurzů pro cizince

Odborný útvar MPSV provedl i v roce 2007 pravidelnou analýzu **míry využívání výuky českého jazyka v rámci rekvalifikačních kurzů pro cizince** vedené v evidenci úřadů práce a její efektivity. V roce 2006 bylo v evidenci úřadů práce 13 547 cizinců. Z tohoto počtu jich pouze 159 projevilo zájem o účast v kurzu ČJ v rámci rekvalifikace. Do kurzu bylo zařazeno 101 cizinců, což představuje 63,5 % z uvedeného počtu zájemců. Do šesti měsíců po absolvování rekvalifikace se umístilo 31 cizinců, tj. necelých 31 %. V prvních třech čtvrtletích roku 2007 bylo v evidenci 10 787 cizinců, zájem o kurz českého jazyka projevilo 98 osob z uvedeného počtu evidovaných. Kurzu se zúčastnilo 40 cizinců, což představuje cca 41 % ze zájemců. Do šesti měsíců po absolvování rekvalifikace se umístilo 14 cizinců, tj. 35% z počtu účastníků.

Zvyšování znalosti českého jazyka cizinců

MPSV navázalo na činnost pracovní skupiny k výuce českého jazyka v roce 2006 a i v průběhu roku 2007 intenzivně spolupracovalo s MŠMT a s MV na nastavení podmínek k výuce a zkouškám z češtiny v rámci úkolu uloženého MŠMT předložit vládě materiál *Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu*.

Podpora výzkumné činnosti v oblasti integrace cizinců

- V rámci INTI realizuje VÚPSV ve spolupráci s Etnologickým ústavem AV ČR výzkumný projekt „*INTERFACE-Immigrants and National integration strategies: developing a Trans-European Framework for Analysing Cultural and Employment-related integration*“.
- Dále VÚPSV ve spolupráci s Fakultou sociálních studií Masarykovy Univerzity v Brně realizuje projekt „*Migrující osoby v České republice - postavení na trhu práce a sociální integrace*“ – termín ukončení je stanoven na 30.6.2010.
- V prosinci 2007 byl ukončen tříletý výzkumný projekt, který řeší v rámci programu "Moderní společnost a její proměny" Karlova Univerzita, s názvem "Mezinárodní migrace a nelegální pracovní aktivity migrantů v Česku v širším evropském kontextu."
- V září 2007 byl ukončen "Výzkum záměru cizinců ze třetích zemí, kteří přijíždějí do ČR pracovat na základě povolení k zaměstnání, usadit se dlouhodobě, či trvale v ČR", provedený na základě veřejné zakázky.
- v roce 2007 byla na základě výběrového řízení MPSV zahájena realizace výzkumu „*Efektivita služeb poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi v oblasti integrace*“

cizinců“, který je financován z veřejných prostředků na podporu výzkumu a vývoje. Termín ukončení řešení projektu je 30.6.2008.

- Počátkem roku 2007 byl dokončen projekt výzkumu „*Přístup zaměstnavatelů k cizincům zaměstnaným v ČR (diversity management)*“.

- MPSV z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR realizovalo v rozmezí konce roku 2006 a poloviny roku 2007 kvalitativní a kvantitativní výzkum „*Analýza přístupu žen imigrantek a mužů imigrantů ke vzdělávání a na trh práce v ČR*“. Součástí výzkumu byly vedle dotazníkového šetření mezi cizinci i hloubkové rozhovory s pracovníky a pracovníci neziskových organizací, škol, obcí a úřadů práce. Pro prezentaci výsledků analýzy byla v září 2007 pro odbornou veřejnost uspořádána závěrečná konference a byla vydána publikace shrnující hlavní závěry výzkumu „*Přístup imigrantek a imigrantů ke vzdělávání a na trh práce v ČR*“. Z výstupů mimo jiné vyplývá:

- že hlavním nositelem projektů na podporu integrace cizinců jsou právě NNO, možnost obcí či škol zapojit se do této problematiky byla zatím využita spíše okrajově.

- pro uplatnění na pracovním trhu, pro další vzdělávání a pro integraci do české společnosti je klíčová znalost češtiny,

- síť relevantních nestátních neziskových organizací poskytujících imigrantům a imigrantkám poradenské, sociální a vzdělávací služby není rovnoměrně rozložena po celém území ČR,

- školy by považovaly za přínosné vzájemné sdílení zkušeností se začleňováním dětí – cizinců ze třetích zemí do výuky a poskytnutí výkladu o příslušných právních předpisech (především týkajících se zákona o pobytu cizinců a o azylu) doplněných o závazný výklad,

- školy nejsou dostatečně informovány o možnostech čerpání z grantových programů pro výuku cizinců.

Koordinace realizace procesu integrace cizinců – zapojení aktérů

Nástrojem koordinace a poradním orgánem ministra je Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců – prostřednictvím této Komise se na agendě a formulaci politiky v oblasti integrace cizinců v roce 2007 podílelo široké spektrum aktérů: nestátní neziskové organizace, zástupci příslušných resortů, územní samosprávy, akademické obce a sociálních partnerů (blíže viz část III., kapitola 2 a část IV., kapitola 5).

Zapojení regionální a lokální úrovně

Pro účinnou realizaci politiky integrace cizinců považuje MPSV za nezbytné **aktivní zapojení regionální a lokální úrovně** a vzájemnou spolupráci na řešení této problematiky. Ministerstvo navázalo již v roce 2005 kontakty s představiteli jednotlivých krajů pověřených agendou integrace cizinců s cílem vzájemně se informovat a získat podporu pro spolupráci v oblasti integrace cizinců. (blíže viz část III., kapitola 6)

Podpora nestátních neziskových organizací

MPSV podporuje **zapojení nestátních neziskových organizací** do procesu integrace cizinců. Na stránkách MPSV www.cizinci.cz, je umístěna průběžně aktualizovaná sekce „Finanční zdroje“, která podává přehled základních zdrojů financování a stává se tak prostřednictvím odkazů přehledným rozcestníkem informací o prostředcích státního rozpočtu a zdrojů z EU na integraci cizinců. V odkazech na stránky <http://www.esfcr.cz/> a <http://www.equalcr.cz/> jsou také uvedeny možnosti zapojení do spolupráce v podobě nástroje Národní tematické sítě F – integrace na trhu práce pro cizince. Možnost nestátních neziskových organizací zapojit se do mezinárodních projektů byla podporována především prostřednictvím programu IS EQUAL, v rámci něhož byla vytvářena mezinárodní partnerství. Pro období 2007-2013 byl tento princip mezinárodní spolupráce a vytváření mezinárodních partnerství přenesen do Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ).

Odbor migrace a integrace cizinců MPSV je v rámci Programu Iniciativy Společenství EQUAL zapojen do rozvojového partnerství HELIX a HEDERA - *Work in Prague* a *Work in Czech*. Cílem těchto projektů je především systémová podpora pracovního uplatnění azylantů a cizinců dlouhodobě žijících v Praze, respektive České republice – vyvinutí a odzkoušení koncepce takovéto podpory.

Financování projektů v oblasti integrace cizinců z fondů EU

Přehled projektů v oblasti integrace cizinců z Evropského sociálního fondu (ESF) je vytvořen na stránkách www.cizinci.cz v sekci „Projekty NNO“. V rámci MPSV probíhá spolupráce ohledně možností využívání ESF pro cílovou skupinu Koncepce integrace cizinců, a to zejména v souvislosti s přípravou programové dokumentace na čerpání ESF v současném programovém období EU 2007 - 2013. V období 2007-2013 bude oblast integrace cizinců v rámci OP LZZ podporována především v rámci prioritní osy 3. Sociální integrace a rovné příležitosti. Nestátní neziskové organizace zde budou jedním z oprávněných žadatelů.

Do financování projektů nestátních neziskových organizací z ESF podporujících integraci cizinců je MPSV zapojeno také prostřednictvím odborného útvaru Správy služeb zaměstnanosti, který je v implementační struktuře konečným příjemcem u opatření 2.1 Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (2004-2006), resp. jeho části týkající se zaměstnanosti, a prostřednictvím odboru sociálních služeb, který je konečným příjemcem pro Opatření 2.1, část sociálních služeb (*Integrace cizinců a specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí*).

MV ČR ve spolupráci s MPSV v roce 2007 vypracovalo víceletý a roční **plán Fondu pro začleňování občanů třetích zemí 2007-2013**. Očekává se, že spolu s ESF bude tento fond jedním z klíčových zdrojů pro financování integrace cizinců v ČR.

Financování projektů v oblasti integrace cizinců – výběrové dotační řízení MPSV

MPSV vypsal i pro rok 2007 **výběrové dotační řízení v oblasti podpory integrace cizinců** na poskytnutí dotace ze státního rozpočtu pro nestátní neziskové subjekty, které vykonávají veřejně prospěšnou činnost v oblasti integrace cizinců. Podpora byla v rámci tohoto programu cílena na podporu těchto aktivit:

1. *podpora aktivit směřujících k prohloubení znalosti českého jazyka a aktivit směřujících k usnadnění vstupu na trh práce* – např. kurzy češtiny, úvodní kurzy socio-kulturní orientace ve společnosti, např. nácvik dovedností - motivační kurzy, psaní životopisů, kurzy základů PC. Důraz byl kladen na projekty, které umožní zajištění péče o děti v průběhu účasti rodičů na výše uvedených kurzech,
2. *podpora aktivit zaměřených na integraci zranitelných skupin imigrantů, zejména žen* - se zvýšenou pozorností věnovanou ženám bez rodinného zázemí, na ženy pocházející ze zemí s odlišným sociálně - kulturním prostředím, na mládež, dále na projekty zvyšující informovanost o vztazích mezi muži a ženami a o postavení žen ve společnosti ČR, na prosazování rovnosti žen a mužů, na rodinné soužití,
3. *podpora aktivit zaměřených na poskytování sociálně-právního poradenství cizincům* - tj. poskytování sociálně-právního případně i psychologického poradenství cizincům, poskytování informací o možnostech a způsobu získání zaměstnání, asistence cizincům při jednání na úřadech, při zvládnutí administrativních náležitostí spojených se sociálním zajištěním nebo vstupem na trh práce - zejména těm, kteří nemají zkušenost s trhem práce, doprovázení cizince i po nástupu do zaměstnání, pomoc v komplikované osobní či rodinné situaci atd.,
4. *podpora rozvoje vztahů mezi cizinci a členy majoritní společnosti* - podpora rozvoje vztahů a vzájemného porozumění a podpory mezi cizinci a majoritní společností v ČR, dále podpora informovanosti majority o podmínkách a problematice života cizinců v ČR.

Praktická a organizační opatření

Vybraní zaměstnanci resortu MPSV mají možnost učit se komunikaci s příslušníky jiných

národnostních menšin a cizinci v semináři *Komunikační dovednosti pro práci s klientem úřadu práce*, který mají ve své nabídce vzdělávací střediska úřadů práce, a jsou jim k dispozici též vzdělávací kurzy anglického jazyka.

V průběhu prosince 2007 proběhly pro vybrané zaměstnance úřadů práce a MPSV semináře interkulturní komunikace k prohloubení znalostí a dovedností potřebných ke komunikaci s cizinci.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

V oblasti integrace cizinců v gesci Ministerstva zdravotnictví nebyly pro rok 2007 schváleny k realizaci žádné projekty na podporu integrace cizinců a přidělená částka (tj. 3 mil. Kč) nebyla vyčerpána. Pro rok 2008 však hodlá Ministerstvo zdravotnictví realizaci projektů na podporu integrace cizinců obnovit a čerpat tak přidělené finanční prostředky.

Cílem níže uvedených *koncepčních programů* Ministerstva zdravotnictví, které jsou od roku 2004 průběžně plněny, je zabezpečení komplexní péče pro všechny děti a dorost, a to včetně populace imigrantů (nejedná se o programy zaměřené výhradně na populaci imigrantů, ale tato část společnosti je jejich neoddelitelnou součástí):

- Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR „Zdraví pro všechny v 21. století“ (usnesení vlády ČR č. 1046 ze dne 30. 10. 2002);
- Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007;
- Zdravé životní prostředí pro děti – program WHO.

Problematika imigrace dětí a mládeže je řešena také v rámci „*Komise Ministerstva zdravotnictví pro péči o děti a dorost*“, která funguje od r. 2003 jako poradní orgán ministra zdravotnictví.

Od r. 1997 je Ministerstvem zdravotnictví realizován také projekt (v rámci zahraniční rozvojové spolupráce) „*Zdravotní péče o zahraniční studenty na vysokých školách v ČR*“, který zahrnuje financování zdravotní péče z prostředků Ministerstva zdravotnictví, a to nejen nutné a neodkladné, ale i péče následné, která je poskytována zahraničním studentům na vysokých školách v ČR na základě usnesení vlády č. 773 ze dne 25. července 2001, o zřízení vládních stipendijních míst ke studiu na veřejných vysokých školách pro občany z rozvojových a dalších potřebných zemí na léta 2003 až 2007.

Do plánu své integrační politiky zařadilo Ministerstvo zdravotnictví vydání informačních materiálů, včetně informací zveřejněných na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví, pořádání seminářů a školení, zejména pro zdravotnické pracovníky, pracovníky zdravotních pojišťoven a pro laickou veřejnost.

Za tímto účelem byla na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví vytvořena složka „*Informace pro cizince*“ sloužící k usnadnění přístupu k informacím zaměřeným převážně pro cizince.

Ministerstvo zdravotnictví umožňuje imigrujícím zdravotnickým pracovníkům uznání kvalifikace, kterou pro zdravotnická povolání získali ve svých zemích, čímž usnadňuje jejich zapojení do pracovního života v ČR. Lékaři a zdravotničtí pracovníci se středoškolským vzděláním z tzv. třetích zemí se v souladu se zákony č.95/2004 Sb. a 96/2004 Sb. a jejich prováděcími vyhláškami, podrobují nostrifikačnímu řízení a aprobačním a atestačním zkouškám. V případě imigrantů ze zemí EU probíhá uznávání jejich zdravotnické kvalifikace v souladu s příslušnými směrnici EU. Pro snazší orientaci odborné veřejnosti z řad cizinců

byly vytvořeny internetové stránky www.eukvalifikace.cz, které poskytují pravidelně aktualizované informace o postupech při uznávání kvalifikací zdravotnických pracovníků, včetně kontaktů na zodpovědné pracovníky Ministerstva zdravotnictví.

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, který je součástí státní statistické služby, zajišťuje sběr a zpracování zdravotnických informací o čerpání zdravotní péče cizinci, které jsou volně k dispozici na internetových stránkách www.uzis.cz.

V současné době Ministerstvo zdravotnictví spolupracuje s ostatními resorty a dalšími zainteresovanými organizacemi prostřednictvím pracovní skupiny MPSV ke zdravotnímu pojištění cizinců na plnění úkolů:

- přijmout opatření k tomu, aby v rámci soukromého zdravotního pojištění cizinců byla cizincům umožněna měsíční platba pojistného;
- přijmout opatření k tomu, aby doba pojištění cizinců byla stanovitelná flexibilně, a to na dobu nepřesahující předpokládanou dobu pobytu cizince v ČR vzhledem k délce platnosti povolení cizince k pobytu v ČR. Je však nutno brát v úvahu počáteční náklady vzniku tohoto pojištění a nutné čekací doby u některých nemocí nebo zdravotních stavů.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Ministerstvo pro místní rozvoj se podílí na realizaci Konceptu integrace cizinců účastí svých zástupců v Komisi ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců a jejich odborných konzultačních skupinách.

Dotační program na podporu integrace cizinců v roce 2007 Ministerstvem pro místní rozvoj vyhlášen nebyl a finanční prostředky vyčleněné pro Ministerstvo pro místní rozvoj na integraci cizinců (tj. 600 tis. Kč) tak nebyly využity. Ministerstvo pro místní rozvoj se však v roce 2008 chystá obnovit projekty, které byly původně plánovány k realizaci v roce 2007.

Jedná se zejména o rozšíření stávajícího internetového portálu MMR o sekci zpracovanou v jazycích nejvýznamnějších skupin cizinců žijících na území ČR, která bude obsahovat informace užitečné pro cizince v oblastech bydlení, cestovního ruchu a pohřebnictví. Portál by zároveň měl obsahovat odkazy na věcně příslušné orgány státní správy nebo na nevládní organizace, které mají praktické zkušenosti s výše uvedenou problematikou.

Další plánovanou aktivitou je publikování informačních materiálů zpracovávajících výše uvedenou problematiku s přihlédnutím k potřebám cizinců žijících na území ČR.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se v oblasti integrace cizinců průběžně řídí Plánem integrační politiky a jeho Akčním plánem:

- V souladu s Akčním plánem vyhlásilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pro rok 2007 *projekty na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR*. Celkem bylo vybráno a podpořeno 17 projektů v celkové částce 1 645 tis. Kč, zaměřených na podporu multikulturní výchovy dětí a mládeže, na podporu výuky českého jazyka jako

cizího jazyka a studie zaměřené na problematiku vzdělávání migrujících cizinců a uspořádání semináře ke vzdělávání cizinců.

- *Národní institut pro další vzdělávání (NIDV)* zařazoval problematiku výuky cizinců, multikulturní výchovy a výuky českého jazyka jako cizího jazyka mezi trvalé priority dalšího vzdělávání učitelů. V oblasti problematiky výuky cizinců, multikulturní výchovy a výuky českého jazyka jako cizího jazyka bylo ve 2. pol. 2006 NIDV realizováno 9 programů, v 1. pol. 2007 bylo realizováno 7 programů. Na 2. pol. 2007 je připraveno 6 programů a na 1. pol. 2008 je připravován projekt zaměřený na učitele, jejichž mateřským jazykem není čeština.
- *Ústav pro informace ve vzdělávání MŠMT (ÚIV)* zajišťoval ve svém statistickém informačním systému sběr údajů o počtech dětí/žáků/studentů v jednotlivých vykazujících školách podle státního občanství, u cizinců podle režimu pobytu na území ČR (trvalý pobyt, přechodný pobyt, azylanti). Od školního roku 2006/2007 se navíc u mateřských škol a školských zařízení pro rozpočtové účely zjišťují počty cizinců - dětí, resp. žáků/studentů, kteří nejsou rodinnými příslušníky občana EU nebo osoby s přiznaným postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území ČR a nejsou ani rodinnými příslušníky osoby s přiznaným postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta v jiném členském státě Evropské unie, jíž bylo na území České republiky uděleno povolení k pobytu. Tyto osoby (děti/žáci/studenti) nemají přístup k předškolnímu vzdělávání a školským službám za stejných podmínek jako občané jiného členského státu EU. Sběr dat a zpracování výsledků šetření, které provádí ÚIV - agregované výstupy - jsou k dispozici na serveru <http://delta.uiv.cz> v sekci tzv. Virtuálních oddílů statistických výkazů, zejména virtuální oddíl č. 18 - Žáci (děti) podle státního občanství.¹⁶
- Odbor vysokých škol MŠMT opakovaně doporučil pedagogickým fakultám, které připravují učitele předmětu český jazyk, aby do svých relevantních studijních programů zařazovaly problematiku výuky českého jazyka jako cizího jazyka, popř. zvážily zřízení studijního oboru český jazyk jako cizí jazyk. V současné době realizují tři filozofické fakulty (FF Univerzity Karlovy v Praze, FF Masarykovy univerzity v Brně a FF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích) v prezenční formě studia tříletý bakalářský studijní obor „*Čeština pro cizince*“. Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze, o.p.s realizuje projekt „*Rozšíření a tisk učebních textů českých reálií pro výuku češtiny pro cizince*“. Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci organizuje v rámci celoživotního vzdělávání prohlubující pedagogické kvalifikační studium „*Český jazyk pro cizí státní příslušníky – azylanty*“ a „*Český jazyk pro cizí státní příslušníky – podnikatele*“.
- Prostřednictvím *inspekční činnosti* sleduje MŠMT situaci ve vzdělávání cizinců v základních a středních školách a školských zařízeních včetně zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy v České republice. Zastoupení cizinců bylo sledováno k 30. září 2005 a k 30. září 2006. Jejich podíl vzhledem k celkovému počtu žáků činil v navštívených základních i středních školách přibližně 4 % a ve sledovaném období se výrazně nezměnil. Ve školách převažují cizinci z jiných zemí než členských států Evropské unie v poměru k cizincům ze států EU přibližně 4:1. V základních školách jsou nejvíce zastoupeni cizinci z Vietnamu, Ázerbájdžánu, Ukrajiny, Slovenska

¹⁶ Tato informace platí pro rok 2007. Situace se změnila na základě novely zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) - v rámci výzkumu byla kategorie cizinců bez rovného přístupu ke vzdělávání a školským službám významně omezena a podstatně bude také zjednodušena odpovídající část sběru dat.

a Ruska (v tomto pořadí). Ve středních školách jsou početně nejvíce zastoupeni ze stejných zemí, ale v pořadí Vietnam, Rusko, Ukrajina, Ázerbájdžán, Slovensko.

Pro kalendářní rok 2007 vyhlásilo MŠMT *rozvojový program k zajištění bezplatné přípravy v ČJ k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie*. Z 9 posuzovaných žádostí z krajů s celkovými finančními požadavky 918 tis. Kč bylo podpořeno 9 žádostí v celkové výši 777 tis. Kč pro 14 základních škol (Hl. město Praha, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Liberecký kraj, Vysočina, Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj).

Většina cizinců prochází při přijímání do základních i středních škol standardním přijímacím řízením, přičemž je jim v souladu s platným předpisem promíjena zkouška z českého jazyka. Pro zařazení žáka do ročníku ředitelé škol nejčastěji využívají vstupní rozhovor se žákem a domluvu s rodiči. Školy přihlížejí k věku žáka, jeho předchozímu vzdělání a znalosti českého jazyka. Vedení škol i učitelé se poměrně dobře orientují v problematice žáků-cizinců. Koncepční záměry škol v obecné rovině vycházejí z národních i krajských strategických dokumentů, ale cíle v této oblasti školy většinou výslovně nestanovují. Pokud jsou cíle formulovány, je to většinou velmi rámcově se zaměřením na všechny žáky bez rozdílu státní příslušnosti.

Školy disponují dobrým prostorovým a materiálním vybavením pro výuku všech žáků, které běžně využívají i žáci-cizinci. Ve většině navštívených škol bylo zjištěno klima příznivé žákům-cizincům, kteří se zpravidla bez větších problémů začleňovali do výuky. Cizinci se běžně zúčastňují školních i mimoškolních aktivit spolu s ostatními žáky. Ve všech školách bylo zjištěno rovné postavení cizinců vzhledem k ostatním žákům. Pozitivně je hodnocena spolupráce s rodiči.

Prvky multikulturní výchovy jsou příležitostně zařazovány do výuky jednotlivých předmětů. Kultura jiných zemí je dále prezentována na akcích společných pro všechny žáky a cizinci dostávají příležitost informovat o své zemi české spolužáky.

Poradenské služby jsou poskytovány jak na úrovni školy prostřednictvím výchovných poradců, školních metodiků prevence sociálně-patologických jevů i dalších pověřených pracovníků, tak ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními.

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy pro problematiku živnostenského podnikání a pro podnikání v některých činnostech provozovaných na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců byly v roce 2007 Ministerstvem průmyslu a obchodu zpracovávány další informativní materiály usnadňující integraci cizinců:

- projekt *Postavení cizinců na vnitřním trhu EU* - jedná se o informační materiál pro cizince (občany třetích zemí), který shrnuje jejich práva vyplývající z legislativy Evropských společenství, a to jak v obecné rovině, pokud tuto problematiku řeší přímo komunitární právo, tak s ohledem na existující českou právní úpravu. Materiál byl přeložen do jazyka anglického, německého, francouzského, ruského, vietnamského a ukrajinského.
- projekt *Ochrana spotřebitelů v České republice (informace o některých vybraných službách určená pro cizince)* - cílem projektu je přiblížit a poskytnout cizincům základní

právní informace o ochraně spotřebitelů v ČR a tím posílit prevenci nesprávných postupů. Obsah projektu je orientován na služby, a to zvláště na témata spojená s finančními službami. Materiál je distribuován v tištěné podobě a současně je umístěn na webových stránkách MPO ve všech cizojazyčných mutacích.

Odbor živností Ministerstva průmyslu a obchodu koordinuje *jednotnou aplikaci živnostenského zákona* v rámci metodické činnosti a *školení pracovníků veřejné správy*. V prvním pololetí 2007 bylo provedeno proškolení živnostenských úřadů m.j. v souvislosti s problematikou živnostenského zákona, jednotného registračního formuláře, registru živnostenského podnikání, za účelem zajištění jednotné aplikace zákona jak ve vztahu k českým, tak i k zahraničním osobám.

Na úseku živnostenského podnikání je v případě potřeby zajišťován přenos informací z oblasti integrace cizinců formou informace nebo metodického pokynu anebo přímo prostřednictvím vedoucích krajských živnostenských úřadů, a to i na výkonné složky v jejich působnosti.

V oblasti *legislativních opatření* Ministerstvo průmyslu a obchodu předložilo 28. 6. 2007 do vlády návrh zákona, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Cílem předloženého návrhu zákona je snížit administrativní zátěž podnikatelů, urychlit a zjednodušit vstup do podnikání, a to zejména začínajícím podnikatelům. Návrh zákona zakotvuje následující změny oproti stávající právní úpravě:

- zavedení pouze jedné volné živnosti s tím, že podnikatel pouze oznámí obor činnosti, který bude v jejím rámci vykonávat; v souvislosti s tím se nebude platit poplatek za každý obor činnosti,
- dále dochází k celkové restrukturalizaci živností – k slučování živností řemeslných, vázaných a koncesovaných v živnosti, tak aby odpovídaly uceleným činnostem v praxi a snížil se počet činností, které budou podléhat regulaci v podobě řemeslných, vázaných nebo koncesovaných živností,
- zrušení živnostenských listů a koncesních listin a jejich nahrazení výpisem ze živnostenského rejstříku,
- zrušení místní příslušnosti živnostenských úřadů v případě úkonů podnikatelů směřujících vůči živnostenskému úřadu,
- snížení zátěže podnikatelů, tak že oznamovací povinnost vůči živnostenským úřadům se bude týkat jen změn takových údajů, které nejsou živnostenské úřady schopny získat jiným způsobem (např. z obchodního rejstříku).

Výše popsané pozitivní změny se vztahují ke všem podnikatelům, tedy i k podnikatelům podnikajícím v režimu zahraniční právnické osoby.

Ministerstvo průmyslu a obchodu pokračovalo v *koordinaci provádění kontrol zahraničních fyzických osob* (podnikajících podle živnostenského zákona) živnostenskými úřady. V prvním pololetí roku 2007 provedly živnostenské úřady České republiky kontrolu 1939 zahraničních fyzických osob. Provedeno bylo 595 signalizací porušení jiných právních předpisů, z toho 250 signalizací orgánům služby cizinecké a pohraniční policie, 130 signalizací krajským soudům, 134 signalizací finančním úřadům, a další signalizace jiným orgánům. Současně bylo zjištěno 1348 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 922.300 Kč a v 96 případech došlo k sankčnímu zrušení živnostenského oprávnění nebo k pozastavení provozování živnosti.

Pracovníci živnostenských úřadů absolvují zkoušku odborné způsobilosti pro výkon činnosti na úseku živnostenského podnikání a řada z nich rovněž absolvuje jazykovou přípravu.

Odbor podnikatelského prostředí Ministerstva průmyslu a obchodu je zapojen v projektu: *Zelené karty – návrh parametrického modelu pro Českou republiku*, který je reakcí na aktuální situaci na českém trhu práce, která se projevuje nedostatkem vysoce kvalifikovaných odborníků s vysokoškolským vzděláním a kvalifikovaných dělnických profesí, což má negativní dopad jak na malé a střední podniky, tak na velké firmy. Projekt Zelené karty byl připravován ve spolupráci Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva zdravotnictví. Projekt, který vychází primárně z potřeb podnikatelských subjektů, je založen na principu pružné komunikace mezi státní správou a podnikateli. Jeho hlavním cílem je minimalizace administrativní a časové náročnosti při získávání kvalifikované pracovní síly ze zahraničí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je také zastoupeno svým členem v Komisi ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců, jakož i v odborné konzultační skupině koncepční a legislativní a v odborné konzultační skupině pro statistiku a výzkum.

MINISTERSTVO KULTURY

Ministerstvo kultury nemá zpracovaný Plán integrační politiky, v roce 2007 však realizovalo následující aktivity na podporu integrace cizinců - stejně jako v předchozích letech podpořilo Ministerstvo kultury projekty NNO v rámci samostatného výběrového dotačního řízení na podporu integrace cizinců žijících v ČR. Podpořené projekty byly zaměřeny na vzdělávací a výchovné aktivity cizinců (semináře, workshopy, školení apod.) nebo na soužití s cizinci, včetně podpory dokumentační a publikační činnosti, rozvoje společných kulturně tvůrčích a společenských aktivit cizinců a státních občanů. Současně byly realizovány projekty i v dalších dotačních programech Ministerstva kultury, zvláště v programech odboru umění a knihoven. Prostřednictvím Národního a informačního poradenského střediska pro kulturu (NIPOS), časopisu *Místní kultura*, byla zajištěna informovanost cizinců i většinové společnosti o kultuře, dějinách a tradicích menšinové i většinové společnosti.

Dále Ministerstvo kultury spolupracovalo na realizaci Koncepce integrace cizinců formou bilaterální spolupráce, spolupráce v rámci Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců a Odborné skupiny koncepční a legislativní.

MINISTERSTVO VNITRA

Úkoly vyplývající z vládou schváleného aktualizovaného *Plánu integrační politiky Ministerstva vnitra* (dále: „Plán integrační politiky MV“) byly MV v roce 2007 plněny v souladu s potřebami integrace dlouhodobě legálně usazených cizinců. Většina z úkolů má dlouhodobý nebo trvalý charakter.

Legislativní opatření

Právní pobytový rámec cizinců:

Vláda ČR svým usnesením č. 343 ze dne 11.dubna 2007 schválila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Tento návrh byl dne 31.10.2007 schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR, dne 5.12.2007 Senátem Parlamentu ČR, dne 20.12.2007 podepsán prezidentem republiky a dne 21.12.2007 publikován ve Sbírce zákonů jako zákon č. 379/2007 Sb.

Uvedený zákon z hlediska cílové skupiny Koncepce integrace cizinců mimo jiné:

- zavádí novou koncepci působnosti a organizačního uspořádání služby cizinecké policie (v podmínkách zrušení kontrol na vnitřních hranicích, včetně případného dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic);
- rozšiřuje možnost zamítnutí žádosti cizince o vydání povolení k trvalému pobytu, možnost zrušení vydání tohoto povolení a zrušení platnosti povolení k dlouhodobému pobytu vydaného za účelem společného soužití rodiny, a to v případech tzv. účelových jednání (kdy např. cílem těchto jednání není faktické společné soužití rodiny, ale skutečným záměrem je jednodušším způsobem získat oprávnění k pobytu na území ČR);
- omezuje možnost rodinných příslušníků občanů Evropské unie (dále: „EU“) požádat o vydání povolení trvalého pobytu bez podmínky předchozího pobytu na území ČR (s cílem omezit narůstající případy uzavírání tzv. „účelových sňatků s občany ČR“);
- zavádí povinnost cizinců žádajících o udělení víza strpět snímání daktyloskopických otisků a pořizování obrazových záznamů;
- zohledňuje vnitrostátní existenci institutu registrovaného partnerství;
- zavádí podmínku prokázání znalosti českého jazyka jako nezbytné náležitosti žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu na území ČR (nevztahuje se na občany EU, jejich rodinné příslušníky a některé další stanovené případy) - mělo by nabýt účinnosti dnem 1. ledna 2009;
- zavádí zkrácení lhůty pro udělení víza k pobytu nad 90 dnů (ve lhůtě do 90 dnů, ve zvlášť složitých případech do 120 dnů) ode dne podání žádosti;
- zavádí přenesení kompetence rozhodování o žádostech o vydání povolení k trvalému pobytu z humanitárních důvodů nebo jiných důvodů hodných zvláštního zřetele z Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie na MV.

V souvislosti se vstupem ČR do Schengenského prostoru připravilo MV v roce 2007 ve spolupráci s dalšími ministerstvy tzv. „schengenský legislativní balíček“, který byl publikován ve Sbírce zákonů ČR v červenci 2007 jako zákon č. 170/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti se vstupem ČR do schengenského prostoru.

Pokud jde o záležitosti spojené s úplnou implementací Schengenského acquis a rozšířením Schengenského prostoru, dochází v oblasti vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na území ČR zejména k těmto změnám:

- pro státní příslušníky třetích zemí pobývajících nebo přijíždějících na území ČR od 31. prosince 2007 platí v ČR sjednocená pravidla pro vstup a krátkodobý pobyt cizinců platná v celém Schengenském prostoru;
- státní příslušníci třetích zemí bez vízové povinnosti mohou překračovat vnitřní hranice s platným cestovním pasem a pobývat v ČR po dobu, která celkově nepřekročí 3 měsíce na celém území Schengenu během 6 měsíčního období od data prvního vstupu do Schengenu;
- pro občany třetích zemí podléhající vízové povinnosti zůstává platnost českého víza vydaného před 31. prosincem 2007 nadále zachována po dobu v něm uvedenou, toto vízum je však opravňuje pouze k pobytu na území ČR. Po 31. prosinci 2007 mohou žádat na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí o vydání schengenského víza, které jim, za podmínek daného víza, umožní cestovat po zemích Schengenu;
- státní příslušníci třetích zemí, kteří jsou držiteli povolení k pobytu, mohou překračovat vnitřní hranice s platným cestovním pasem a pobývat v jiných zemích Schengenu po dobu až 3 měsíců na základě platného povolení k pobytu v ČR. Pro cesty do Schengenu již nebudou potřebovat schengenské vízum;
- volný pohyb státních příslušníků třetích zemí se vztahuje na osoby, které legálně vstoupily a pobývají na území Schengenu. Je však nezbytné, aby dodržovaly platné podmínky pro vstup a pobyt, protože jejich porušení může vést k zákazu pobytu.

Od 1. září 2007 ČR využívá Schengenský informační systém (SIS), který mimo jiné obsahuje záznamy o státních příslušnících třetích zemí, kterým má být odepřen vstup na území Schengenu. V souvislosti s přistoupením k Schengenu se pro přechodný pobyt na území zavádí „jednotné schengenské vízum“. V případě krátkodobých víz se jedná o víza typu A, B nebo C udělené smluvním státem, které držitele opravňuje k pobytu i na území jiného smluvního státu a v případě dlouhodobých víz o vízum typu D nebo D + C udělené smluvním státem, které rovněž opravňuje jeho držitele k pobytu i na území jiného smluvního státu („dlouhodobé vízum smluvních států“).

Před vstupem ČR do Schengenu byla realizována rozsáhlá informační kampaň, jejímž cílem bylo informování české veřejnosti i cizinců o změnách, které s sebou přistoupení k schengenské spolupráci přinese. V rámci informační kampaně byly využity letáky, brožury, inzeráty v tisku, TV spoty apod.

Veškeré relevantní informace o Schengenu jsou k dispozici na webových stránkách www.euroskop.cz. Pro informování cizinců byly mimo jiné vydány letáky. Jedná se zejména o leták „Informace pro cizince“, který byl vytisknut v následujících jazykových mutacích: čeština, angličtina, ruština, francouzština, ukrajinština a vietnamština.

Leták obsahuje základní informace týkající se podmínek vstupu na území Schengenu, pobytu na území Schengenu a schengenských víz. Informace o vstupu a pobytu jsou rozděleny na část týkající se občanů EU, Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska, část týkající se občanů třetích zemí a pak na část týkající se státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou rodinnými příslušníky občanů EU, Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska.

Text letáku týkajícího se Schengenského informačního systému (SIS) byl přeložen do následujících jazykových mutací: čeština, angličtina, francouzština, němčina, ruština. Leták poskytuje základní informace o SIS - např. jaké druhy záznamů SIS obsahuje (údaje o osobách hledaných za účelem zatčení, o nežádoucích státních příslušnících třetích zemí, kterým má být odepřen vstup a pobyt na území schengenského prostoru, o pohřešovaných

osobách, odcizených věcech atd.), jaký dopad může pro cizince mít záznam v SIS o jeho osobě a jaká jsou práva dotyčného ve vztahu k SIS.

Finální rozhodnutí o zrušení hraničních kontrol na vnitřních hranicích ve vztahu k ČR a dalším 8 novým státům EU bylo přijato 6. prosince 2007. Na základě tohoto rozhodnutí byly dne 21. prosince 2007 zrušeny hraniční kontroly na vnitřních hranicích 24 schengenských států. ČR zrušila kontroly podél celé své pozemní hranice se sousedními státy, kontroly na letištích s mezinárodním provozem však zůstanou zachovány do konce března 2008.

Cizinci a občanství:

Ministerstvu vnitra byla Programovým prohlášením vlády ČR, které je přílohou usnesení vlády České republiky ze dne 5. února 2007 č. 113, uložena realizace cíle vlády č. 07-35 (dříve č. 128), který je definován jako „Zvážení možnosti zjednodušení nabývání dvojího státního občanství“.

Příprava splnění tohoto cíle vlády ČR byla koncepčně začleněna do plnění usnesení vlády ČR č. 881 ze dne 13. července 2005, kterým bylo uloženo ministru vnitra zpracovat a vládě ČR předložit věcný záměr zákona o nabývání a pozbývání státního občanství ČR.

Na základě těchto úkolů zpracovalo MV návrh věcného záměru zákona o státním občanství ČR, při jehož přípravě se jako nezbytné ukázalo také zpracování návrhu věcného záměru ústavního zákona o státním občanství ČR.

Důvodem zpracování návrhu věcné úpravy právních vztahů v oblasti státního občanství ČR v ústavní úrovni je vytvoření předpokladů pro možné zrušení listiny o udělení státního občanství ČR nebo osvědčení o nabytí státního občanství ČR prohlášením v případě, že tyto byly vydány na základě poskytnutí nepravdivých údajů nebo zatajení jakýchkoliv významných skutečností žadatelem, popřípadě na základě padělaných nebo jinak pozměněných listin.

Pro uplatnění tohoto pravidla je však stanovena mez, kterou je povinnost ČR jako signatáře Úmluvy o omezení případů bezdomovectví předcházet vzniku stavu, kdy fyzická osoba není státním občanem žádného státu, přičemž sama citovaná úmluva v čl. 8 odst. 2 písm. b) zakotvuje princip, že fyzická osoba může být zbavena státního občanství smluvního státu, bylo-li státní občanství získáno na základě nepravdivých údajů nebo podvodem.

Stejný princip je stanoven v čl. 7 písm. b) Evropské úmluvy o státním občanství. Současně jsou návrhem věcného záměru ústavního zákona o státním občanství ČR vytvářeny ústavní podmínky pro výjimku z přezkumu důvodu nevyhovění žádosti o udělení státního občanství ČR soudem, je-li tímto důvodem ohrožení svrchovanosti, bezpečnosti nebo demokratických základů ČR.

Účelem cíle vlády č. 07–35 je dosáhnout posunu v postavení bývalých státních občanů České republiky, žijících v zahraničí a pozbyvších státního občanství ČR (a jejich potomků), když se jim umožní nabytí státního občanství ČR se současným zachováním dosavadního státního občanství. Přitom se předpokládá zjednodušení procesu při nabytí státního občanství ČR těmito osobami.

Z pohledu bývalých státních občanů ČR je také přihlíženo k tomu, že tito vesměs neztratili vazby k ČR a jejímu společenskému dění a pokud se již v rámci krajanské a jiné činnosti nepodílejí, tak by se v budoucnu rádi ve větší míře podíleli na politickém a

společenském dění ve své původní vlasti, v jejíž prospěch mohou využít svých zkušeností a vzdělanostního potenciálu.

Dále za předpokladu, že cizinec (žadatel o udělení státního občanství ČR) nebude povinen předkládat doklad o pozbytí svého dosavadního státního občanství, dojde pro cizince k podstatnému zjednodušení při dosažení cíle, tj. nabytí státního občanství ČR, neboť jim odpadnou finanční náklady, časové problémy a věcné překážky spojené s obstaráním dokladu o pozbytí dosavadního občanství.

Správní řízení k žádosti o udělení státního občanství ČR se pro žadatele o udělení státního občanství ČR současně zkrátí o dobu, na niž je toto řízení přerušováno právě za účelem obstarání dokladu o pozbytí dosavadního státního občanství.

Ministerstvo vnitra zpracované věcné záměry předložilo vládě ČR k dalšímu projednání dne 21. prosince 2007. Návrhy vycházejí z provedené analýzy efektivnosti a vývojových trendů právních vztahů v oblasti státního občanství ČR, účinnost připravované právní úpravy se předpokládá od 1. ledna 2010.

Praktická a organizační opatření

Projekty na podporu integrace cizinců:

MV v roce 2007 vybralo k realizaci projekty NNO, které svojí náplní reflektují působnost ministerstva - tj. poradenství v oblasti vstupu a pobytu cizinců na území ČR, nabývání a pozbytování státního občanství a poskytování ochrany podle zákona o azylu a jsou zaměřeny zejména na:

- poskytování právního poradenství cizincům v oblasti cizinecké problematiky, ve vztahu k relevantním předpisům v oblastech sociálního a zdravotního zabezpečení, pracovním právním předpisům, zajištění odpovídající asistence při jednání s úřady, propagace uvedených aktivit a analýzu nejfrekventovanějších problémů cizinců;
- seznamování se základními společenskými a kulturními normami, poskytování pomoci při odstraňování společenské izolace cizinců;
- analýzu a monitorování nejvýznamnějších problémů cizinců ve vztahu k jejich právnímu postavení na území ČR.

MV v souladu s Plánem integrační politiky MV realizovalo v roce 2007 i další projekty na podporu integrace cizinců, které byly zaměřeny na:

- vypracování vzdělávacího materiálu (příručky) pro policisty, pracovníky vězeňské správy a zaměstnance veřejné správy o rizicích organizovaného zločinu, radikalizace a terorismu;
- vzdělávání příslušníků policie, případně dalších zaměstnanců státní správy o aktuálních bezpečnostních rizicích spojených s integrací cizinců v ČR.

V roce 2007 byly podpořeny (z dotačního programu „Prevence obchodování s lidmi a pomoc obětem“) i projekty, které byly určeny kromě jiného na integraci obchodovaných osob do společnosti (především v případě získání trvalého pobytu). V rámci projektů byla také analyzována zranitelnost vietnamské komunity v ČR v kontextu obchodu s lidmi a vykořisťování.

Monitorování situace a postavení cizinců:

MV a Policie ČR i v roce 2007 aktivně sleduje a vyhodnocuje problémy cizinců, které souvisí zejména s jejich pobytovými aspekty a s úrovní a kvalitou vzájemných vztahů mezi komunitami na území ČR.

Vzhledem k vývoji problematiky muslimských komunit v některých zemích západní Evropy je zvláštní pozornost MV věnována této komunitě cizinců v ČR. V roce 2007 MV zveřejnilo výsledky pilotního výzkumu integračního procesu muslimů v ČR. Jde o první sociologický výzkum života muslimů v podmínkách ČR. Výzkum si kladl za cíl upřesnit, jakým způsobem se muslimové začleňují do české společnosti. V návaznosti na výstupy výzkumu je připravován vzdělávací materiál (příručka) pro policisty, pracovníky vězeňské správy a zaměstnance veřejné správy.

Strategie práce Policie ČR ve vztahu k cizineckým komunitám, výchova a vzdělávání příslušníků Policie ČR:

V roce 2007 pokračovala na všech Středních policejních školách MV realizace nové Základní odborné přípravy policistů, která byla zahájena v roce 2005 a která je založena na novém filosofickém pojetí policejní práce v multikulturním prostředí.

Do práce a výcviku policie je zařazována problematika lidských práv, profesní etika a respekt k menšinám a jejich ochrana. Problematika práce s menšinami je dále vzdělávána a školená v rámci celoživotního vzdělávání příslušníků Policie ČR a v regionech s vyšším početním zastoupením příslušníků menšin jsou na dané téma organizovány speciální kurzy a semináře. Zvláštní pozornost je věnována příslušníkům cizinecké policie, kteří jsou vedle toho seznamováni také s aktuálními migračními trendy, s kulturními a náboženskými specifiky mezi jednotlivými minoritami a aktuální politikou ve vztahu k cizincům.

V oblasti jazykové přípravy policistů byly v průběhu roku 2007 ve spolupráci se středními školami MV zpracovány a schváleny vzdělávací programy pro realizaci policejní jazykové zkoušky, určené zejména pro službu cizinecké policie, příp. pro policisty služby pořádkové a železniční policie, dopravní policie a služby správních činností policie.

MV a Policie ČR v roce 2007 pokračovaly v prosazování *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro léta 2006 - 2007* (přijata usnesením vlády ČR z 11. ledna 2006 č. 49).

Svou činnost nadále rozvíjejí *styční důstojníci* pro menšiny, ustavení na krajských správách Policie ČR, a jejich pracovní skupiny. Z aktuálních problémů, které se týkají cizinecké agendy, řešili styční důstojníci ve spolupráci s dalšími policejními složkami např. problematiku organizovaného zneužívání institutu manželství a rodičovství k podvodnému získávání trvalého pobytu.

Rozšiřuje se i projekt *Asistent Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených lokalitách*, jehož smyslem je podpora obětí trestné činnosti v prostředí sociálního vyloučení a menšinových komunit a zefektivnění odhalování latentní kriminality v tomto prostředí.

V oblasti výchovy a vzdělávání příslušníků Policie ČR probíhá v roce 2007 projekt „*Antidiskriminační vzdělávání příslušníků Policie ČR*“. Projekt je realizován občanským sdružením právníků Poradna pro občanství, občanská a lidská práva a organizací Člověk v tísni – společnost při ČT, o.p.s. Jeho záměrem je představit příslušníkům Policie ČR problematiku práva na rovné zacházení a pro potřeby absolventů seminářů byla vydána také projektová publikace „*Věz a nediskriminuj!*“.

Dalšími *vzdělávacími aktivitami*, jichž se policisté v roce 2007 zúčastňují a které se vztahují k problematice integrace cizinců, jsou přednášky a semináře, organizované jednotlivými policejními útvary k otázkám práce policie v multikulturní společnosti, a monotematická školení o specifických charakteristikách některých národnostních, etnických a náboženských komunit v ČR (např. Vietnamci v ČR, Muslimská komunita v ČR, apod.).

V roce 2007 byl rovněž zahájen roční „*Pilotní projekt supervize při Městském ředitelství Policie ČR v Brně*“, kterým má být ověřena možnost aplikace supervize, jako nástroje v oblasti personální práce, v podmínkách Policie ČR. Projekt je zaměřen na zkvalitnění činnosti policistů, kteří byli vyčleněni pro policejní práci s menšinami, a prioritními tématy jsou např. zvládání předsudků, komunikace v zátěžových situacích a výkon služby ve specifickém prostředí menšinových komunit.

Informační a další aktivity na podporu integrace cizinců:

Informovanost cizinců o vstupních a pobytových požadavcích je zajišťována např. prostřednictvím webových stránek MV a Policie ČR, telefonní informační linky Ředitelství služby cizinecké policie a materiály v tištěné podobě, které jsou k dispozici ve vybraných jazykových mutacích na jednotlivých pracovištích cizinecké policie. Pracoviště cizinecké policie rovněž zajišťují distribuci materiálu MPSV „*Informační publikace pro cizince v ČR*“ v českém, ukrajinském, ruském, anglickém a vietnamském jazyce. Informace k problematice nabývání a pozbývání státního občanství ČR státního občanství ČR jsou cizincům poskytovány na webových stránkách MV.

Za účelem usnadnění a zkvalitnění komunikace policistů s cizinci a za účelem účinnějšího a širšího uplatnění práv cizinců v rámci právního řádu ČR, jsou pro policisty (policejní orgány Policie ČR) průběžně zpracovány překlady formulářů pro nejčastěji prováděné úkony v anglickém, francouzském, italském, německém, ruském a španělském jazyce.

V rámci dozorové činnosti MV bylo v předchozích letech zjištěno, že dokumenty některých orgánů územní samosprávy *ztěžovaly přístup cizinců k místním bytovým pořadníkům* - např. požadavkem na státní občanství, trvalý pobyt, a zaměstnání v místě podání žádosti o byt. Z podnětu MV byly takové vyhlášky v mezidobí zrušeny. V souvislosti s opatřeními MV a návazně vydanými metodickými materiály nebyly již v roce 2007 takové nebo obdobné dokumenty orgánů územní samosprávy, které by byly dozorovými prostředky MV napadnutelné, zjištěny.

Resortní interní protikorupční program v roce 2007 obsahuje řadu strukturovaných a aktualizovaných opatření k prevenci a ke snižování rizika korupce při činnostech a postupech, kdy se rozhoduje o právech cizinců v působnosti MV (např. v oblasti občanství), Policie ČR a cizinecké policie (např. ve věci pobytových záležitostí cizinců).

Organizační opatření:

Vnitroresortní koordinace realizace Koncepce integrace cizinců a aktivit MV na podporu integrace cizinců byla zajištěna prostřednictvím přímé a vzájemné komunikace pracovníků MV, Policie ČR a Policejního prezidia ČR, kteří jsou členy Pracovní skupiny pro plnění úkolů MV v rámci Koncepce integrace cizinců na území ČR.

V rámci mezigresortní spolupráce MV v roce 2007 zajistilo účast svých zástupců na jednání Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců a jejích odborných

konzultačních skupin, včetně potřebného přenosu informací a doporučení komise v rámci ministerstva. Zástupce MV navíc zajišťoval i funkci II. místopředsedy komise.

MV v roce 2007 rovněž zintenzívnilo spolupráci a komunikaci s MŠMT a MPSV při přípravě a úpravách materiálu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy pro jednání schůze vlády „System výuky českého a jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu“.

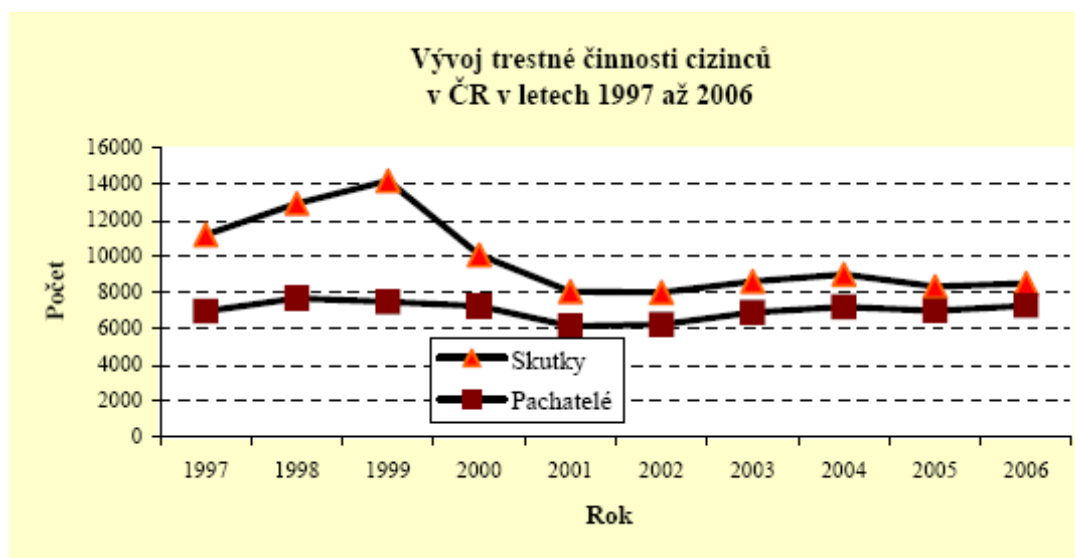
BEZPEČNOSTNÍ ASPEKTY INTEGRACE CIZINCŮ

Neoddělitelnou složkou integrace cizinců jsou i její bezpečnostní aspekty. Bezpečnostní aspekty integrace cizinců je možno členit do několika dílčích okruhů. Jsou to jednak bezpečnostní rizika, která z imigrace a integrace cizinců plynou nebo mohou plynout pro Českou republiku (dále: „ČR“) a její obyvatele. Dále se jedná o bezpečnost integrujících se cizinců, tzn. trestnou činnost, motivovanou zejména rasovou či etnickou nenávisť nebo xenofobními postoji české společnosti, zaměřenou proti cizincům.

Relativně novým okruhem, kterému je třeba věnovat pozornost a na který ukazují výsledky některých výzkumů provedených v posledním období, jsou bezpečnostní rizika plynoucí z neodpovídajícím způsobem nastavených integračních parametrů. Nemalá skupina cizinců (především pracujících migrantů) se do kriminálního prostředí nebo do ilegální sféry dostává proto, že legální prostředí jim neposkytuje dostatek příležitostí a podmínek pracovat a žít v ČR legálně. Ačkoliv většina těchto pracujících migrantů (typicky např. Ukrajinci nebo Vietnamci) není českou společností vnímána vyloženě negativně, uvedený fakt může při dalším předpokládaném nárůstu migrace vést k vývoji oddělených komunit cizinců a v budoucnu také k nárůstu napětí mezi těmito cizinci a většinovou společností i k eskalaci bezpečnostních hrozeb, jak bohužel ukazují události z některých zemí západní Evropy.

Ačkoliv lze celkově konstatovat, že aktuální bezpečnostní rizika plynoucí z integrace cizinců jsou v současné době relativně malá (posuzujeme-li izolovaně ČR) a rovněž že oproti minulému hodnocenému období nedochází k výraznějším posunům, některé skutečnosti (např. struktura kriminality páchané cizinci, organizovaný zločin, netolerantní a xenofobní postoje české veřejnosti, nedostatečná integrace některých skupin cizinců, vývoj v zemích západní Evropy, mezinárodní terorismus) však naznačují, že s narůstajícím počtem cizinců žijících v ČR bude docházet i k nárůstu bezpečnostních rizik spojených s integrací cizinců. Eliminace rizik spojených s kriminalitou páchanou cizinci jsou součástí jiných vládních dokumentů, v rámci samotné integrace cizinců je však třeba se soustředit na usnadnění především žádoucí pracovní migrace tak, aby se tato oblast nestávala lukrativní pro aktivity organizovaného zločinu a aby se podmínky pro pracující migranty nestaly příčinou jejich rezignace na integraci do české společnosti a postupného vzniku komunit oddělených od konsensuálních hodnot v naší zemi.

Počet trestných činů spáchaných cizinci v roce 2006 mírně vzrostl na 8 529 trestných činů, což činilo 6,1 % z celkového počtu objasněných trestných činů.

Počet pachatelů cizinců se zvýšil na 7.284 (+4,1 %, +290), z tohoto počtu bylo 91 % mužů. Podíl cizinců na trestně stíhaných osobách v ČR se od roku 1993 se pohybuje stále okolo hodnoty 6 % (5,9 % v roce 2006). Nejvíce trestně stíhaných cizinců bylo občanů Slovenské republiky (2.981), následují občané Ukrajiny (1.384), dále občané Vietnamu (659) a Polska (370).

Zvýšil se počet majetkových trestných činů, zejména krádeží vloupáním (+140, zjištěno 696 trestných činů), kde pachatelem byl cizinec. Ostatní základní kategorie kriminality se snížily: mravnostní, násilná i hospodářská.

Vývoj počtu trestných činů spáchaných cizinci v ČR

Druh kriminality	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vraždy celkem:	44	37	39	24	33	24	25
Loupeže	276	238	341	285	316	291	262
Úmyslné ublížení na zdraví	238	209	265	288	307	302	261
Násilné činy :	1 098	939	1 177	1 093	1 123	1 088	1 011
Mravnostní činy :	116	116	128	103	139	129	113
Krádeže vloupáním :	884	686	707	706	884	556	696
Krádeže prosté :	1 778	1 454	1 277	1 319	1 611	1 352	1 346
Krádeže kapesní	301	142	160	191	229	168	164
Majetkové činy :	3 568	2 677	2 346	2 742	2 898	2 307	2 456
Maření výkonu úředního rozhodnutí	1 292	1 032	1 219	1 678	1 823	1 626	1 299
Hospodářské činy celkem:	2 535	1 896	1 644	1 545	1 624	1 766	1 527
CELKOVÁ KRIMINALITA:	10 098	8 073	8 014	8 618	9 028	8 353	8 529

V podílu cizinců na celkovém počtu stíhaných osob byl relativně vysoký podíl zaznamenan u maření výkonu úředního rozhodnutí 14,9 %, kapesních krádeží 15,4 % a vražd 12,8 %, následují loupeže s 9,6 %.

**Vývoj počtu stíhaných a vyšetřovaných osob-cizinců v ČR
a jejich podílu na stíhaných osobách celkem dle vybraných druhů kriminality***

Druh kriminality	2004	tj. %	2005	tj. %	2006	tj. %
Vraždy celkem:	36	14,6	29	15,5	25	12,8
Loupeže	302	9,6	270	9,6	249	9,6
Úmyslné ublížení na zdraví	302	4,7	319	5,5	247	4,9
Násilné činy :	1 018	5,7	1 006	6,2	938	6,6
Mravnostní činy :	109	7,9	118	8,6	99	8,4
Krádeže vloupáním :	394	3,7	353	3,7	419	4,7
Krádeže kapesní	183	14,8	198	14,4	179	15,4
Krádeže prosté :	1 231	5,4	1 184	5,3	1 185	5,5
Majetkové činy :	1 903	4,9	1 819	4,9	1 863	5,3
Maření výkonu úředního rozhodnutí	1 685	17,5	1 468	14,5	1 164	14,9
Hospodářské činy celkem:	1 177	5,1	1 255	4,5	1 188	4,5
CELKOVÁ KRIMINALITA:	7 215	5,9	6 994	5,8	7 284	5,9

* Poznámka: Podíl se vztahuje k osobám stíhaným celkem výhradně v rámci určitého druhu kriminality

Nejvyšší podíl pachatelů cizinců je v hl. m. Praze (14,6 %) a také v Západočeském kraji (7,2 %). Hl. m. Praha je dlouhodobě nejexponovanějším územím v ČR. Z hlediska regionálního rozložení lze spatřovat souvislost mezi oblastmi nejčastěji využívanými cizinci k nelegální migraci přes ČR, oblastmi, kde je vyšší koncentrace cizinců s povoleným pobytem a regiony s vysokým podílem trestně stíhaných cizinců.

Z celkového počtu odsouzených bylo 4.013 cizinců, tj. 5,8 %.

Mezi cizinci, proti nimž bylo v roce 2006 zahájeno stíhání pro trestnou činnost v ČR, 23,3 % těch, kteří v ČR pobývali neoprávněně. Občané Evropské unie pak tvořili 31,9%. Cizinců ze třetích zemí pobývajících v ČR v rámci přechodného pobytu na vízum nad 90 dní a v rámci dlouhodobého pobytu (včetně víz za účelem strpení a dočasné ochrany) bylo 8,7 %, cizinců s trvalým pobytem pak 10,3%.

Významným bezpečnostním rizikem je propojení některých druhů trestné činnosti cizinců na mezinárodní organizovaný zločin. Vedle dobrého finančního a materiálního zázemí organizovaného zločinu, jeho mezinárodního propojení a vysoké organizovanosti a flexibility je vesměs etnický základ jednotlivých skupin organizovaného zločinu velkým nebezpečím pro bezpečnostní, ale i politickou, ekonomickou a sociální stabilitu státu. V ČR převažují smíšené skupiny organizovaného zločinu (tzn. složené z cizinců i občanů ČR), a dále pak mezinárodní a domácí.

Zločinecké organizace působící v ČR jsou obvykle v přímých vazbách na zahraniční a jejich činnost se odvíjí od trendů mezinárodního organizovaného zločinu. V rámci ČR se dlouhodobě etablovaly skupiny organizovaného zločinu ze zemí bývalého SSSR (zejména Rusové, Ukrajinci, Arméni, Gruzínci, Čečenci, Dagestánci), z balkánských států (především Albánci, Bulhaři) a z Asie (zejména Vietnamci, Číňané).

K nejrozšířenějším formám organizovaného zločinu na území ČR náleží výroba, pašování a distribuce drog; organizování prostituce a obchod s lidmi; organizování nelegální migrace; praní špinavých peněz; vydírání a vybírání poplatků za „ochranu“; korupce; padělání; mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami; organizované krádeže automobilů; bankovní podvody a loupeže.

